

**MAGYAR NEMZETI TÁRSADALMI
FELZÁRKÓZÁSI STRATÉGIA II.**

Nyomonkövetési jelentés

2016. június

Tartalomjegyzék

1.	Bevezető	3
2.	Összefoglaló	5
3.	Beavatkozási területek szerinti áttekintés	12
I.	Gyermek jól-lét területét érintő feladatok	13
II.	Az oktatás területét érintő feladatok	20
III.	A foglalkoztatással, képzéssel, gazdasági integrációval összefüggő feladatok	34
IV.	Az egészségügy területére vonatkozó feladatok	47
V.	Területi hátrányok csökkentésével, illetve lakhatási problémákkal összefüggő feladatok	56
VI.	A bevonással, szemléletformálással, a diszkriminációs jelenségek elleni küzdelemmel kapcsolatos feladatok	63
VII.	A stratégia megvalósításának koordinációját szolgáló intézkedések	75
4.	Az intézkedések előrehaladása	82
5.	A Stratégia céljai és az intézkedési terv beavatkozásai	87

1. Bevezető

A **Magyar nemzeti társadalmi felzárkózási stratégia II.** (továbbiakban: Stratégia) az Európai Unió országai számára is mintaadó, tudományos alapokra helyezett (*evidence based*) szegénységellenes program, amely lépésről lépésre, összefüggő és tematikus rendszerben célozza meg a mélyszegénységben élők felzárkózását, társadalmi integrációját.

A hazai és uniós forrásokból finanszírozott stratégia gyakorlati végrehajtása - kidolgozásához hasonló módon - az államigazgatási és szakmai szervezetek széles körének, valamint a roma közösség szervezeteinek folyamatos bevonásával működik. Az ellenőrzés és monitorozás tudományosan megalapozott módon és ugyancsak szakszerű keretek között és tervszerűen zajlik. Ennek folyamatába is bekapcsolódnak az érdekképviselet szervezetei. **A Stratégia megszületését nemzetközi szinten is elismerés övezte, de a végrehajtás eredményessége az egyes szakterületi beavatkozások sikerességén a mélyszegénységben élők, a romaközösség az érintett célcsoportok életminőségének, életkörülményeinek javulásával mérhető. A nyomonkövetési jelentésben ezért külön is kitérünk az integráció szempontjából kiemelkedő jelentőségű iskolázottsági és foglalkoztathatósági folyamatok, valamint a szegénységgel kapcsolatos adatok alakulására.**

A Magyar Nemzeti Felzárkózási Stratégia II. összesen 142 összehangolt intézkedési programelemet tartalmaz, melyek mindegyike komplex és koordinált munkával valósul meg. A stratégia céltudatosságát leginkább a szegénység átöröklési spiráljainak mechanizmusait megtörő intézkedései igazolják. Ezek között is kiemelést érdemelnek a

- a gyermekjóléti, gyermekvédelmi ellátások, szolgáltatások elérhetőségének, minőségének, hatékonyságának fejlesztése (23 intézkedés),
- a szegénység, szociális kizáródás újratermelődésének megakadályozása (3 intézkedés),
- a roma és mélyszegénységben élő gyerekek oktatáshoz való hozzáféréseinek javítása (14 intézkedés),
- az iskolai lemorzsolódás csökkentése (17 intézkedés),
- gazdaság- és vállalkozásfejlesztés a hátrányos helyzetű, alacsony iskolai végzettségű emberek foglalkoztatása érdekében (14 intézkedés), és
- a települési és térségi szegregáció csökkentése érdekében meghozott intézkedések (16 intézkedés).

A Stratégia végrehajtása során azzal számolunk, hogy **a felzárkózást segítő munkától már középtávon, nyolc-tíz év távlatában** – egyes részterületeken azonban ennél rövidebb időn belül is – **lehet pozitív változásokra számítani.**

A **nyomonkövetési jelentésben** beszámolunk arról is, hogy a kijelölt beavatkozási területek és a célok, valamint a hozzárendelt eszközrendszer működése társadalmilag hasznosnak és értékesnek bizonyult-e, illetve várható-e tényleges eredmény, erősödik-e a befogadás.

Az már most is beigazolódni látszik, hogy a felzárkózást segítő munka **önálló szakmapolitikai területté, komplex ágazatközi beavatkozási rendszerre alakult**, és összehangolt összkormányzati együttműködésben teljesebbé válik. Hatással vannak rá azok a **jövedelempolitikai eszközök**, például a rezsicsökkentés, az eladósodás elleni védelem, a foglalkoztathatóságot és a tényleges foglalkoztatás növelését szolgáló munkahelyvédelmi és adópolitikai beavatkozások, a családi típusú adózás, stb. amelyeket a kormányzat évek óta működtet.

Ma már nyilvánvaló és vitathatatlan eredménynek mondható, hogy a munkanélküliség és a szegénység elleni küzdelem eredményei mérhető és igazolható módon megjelentek és stabilizálódtak és elérték a megnevezett célcsoportokat. Ezt támasztják alá a KSH és más szervezetek kutatási jelentései, amelyek szerint 2013 óta egyértelműen javulnak a szegénység és társadalmi kirekesztettség, valamint az egyenlőtlenségi mutatók. Az adatokat alátámasztja a lakossági fogyasztás tartós és jelentős bővülése és a gazdasági bizalomindex növekedése is.

A szemléletváltó felzárkózást segítő közpolitikai beavatkozás talán legtöbbet ígérő eredménye, hogy a mélyszegénységben élők jelentős részét sikerült kimozdítani a segélyezési rendszer passzivitásra készítő viszonyaiból, és a közfoglalkoztatásba, illetve a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó képzési programokba való bevonással oly módon aktivizálni, hogy megkezdődhessen az önálló életvezetési és jövedelemszerzési képesség kialakítása, illetve helyreállítása.

Komoly eredményként értékelhető az is, hogy a felzárkózási eszközrendszer részét képező **közoktatási lemorzsolódás csökkentését** célzó országos kiterjedésű többszintű és összetett munka már statisztikai módszerekkel is mérhető javulást mutat csakúgy, mint a már említett, **képzéssel egybekötött közfoglalkoztatási programok**, melyek a tartós munkanélküliek bevonására épülnek. Előrelépés tapasztalható a **szociális gazdaság** sajátos világában is, valamint más innovatív szociálpolitikai programok területén, mint például a szociális földprogramok.

A szegénységellenes és felzárkózási politika megfelelő irányát, a kormányzati erőfeszítések nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő hatékonyságát jelzik Magyarországon az alábbi adatok:

- 2015-ben a **szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya** 28,2% volt, ami **3,6 százalékponttal alacsonyabb**, mint egy évvel korábban (KSH). A legnagyobb javulás a gyermekek és fiatalok, a nagycsaládosok és egyszülős háztartások, valamint a legalacsonyabb (legfeljebb alapfokú) végzettségűek és a munkával rendelkezők körében tapasztalható.
- **Nagymértékben csökkent az alacsony munkaintenzitású, azaz munkaszegény háztartásokban élők aránya** 9,7%-ról 7,1%-ra.
- **Igen jelentősen, több mint 4,5 százalékponttal csökkent a súlyos anyagi deprivációban élők aránya** 24%-ról 19,4%-ra.
  - A legnagyobb arányú csökkenés a megfelelő táplálkozás és az otthon elégtelen fűtése, illetve közel hasonló mértékben személygépkocsi-tulajdonlás és a hiteltörlesztéssel vagy lakással kapcsolatos kiadások esetében volt.
  - A gyermekes családok és a romák esetében a javulás átlagon felüli.
  - Az arány legkisebb mértékben a községekben, kistelepüléseken csökkent.
- **A romák esetében a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya két év alatt közel a felére csökkent** (a KSH adatai szerint 45-ről 27 %-ra)!
- **A közfoglalkoztatási programok többszáz ezer embert érintettek.**
  - A romák becsült 20 %-os aránya (mintegy 70 ezer fő) közel három-négyszerese az országosan becsült 5-7 %-nak.
- **Csökkent a végzettség nélküli iskolaelhagyás (2012: 11.8% <> 2015: 11,6%)**
- **8200 család vesz részt szociális földprogramokban.**

2. Összefoglaló

A Kormány az 1430/2011. (XII. 13.) számú határozatával elfogadta a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát, valamint annak végrehajtásáról a 2012–2014. évekre szóló kormányzati intézkedési tervet. A Stratégia frissítését a Magyar nemzeti társadalmi felzárkózási stratégia II., Az egész életen át tartó tanulás szakpolitikájának keretstratégiája, a Köznevelés-fejlesztési stratégia, továbbá a Végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni középtávú stratégia elfogadásáról szóló 1603/2014. (XI. 4.) Korm. határozat c. dokumentummal (a továbbiakban Kormányhatározat) fogadta el. A Stratégia 2015-17. évekre szóló intézkedési tervét a Magyar nemzeti társadalmi felzárkózási stratégia II. végrehajtásának a 2015–2017. évekre szóló kormányzati intézkedési tervéről szóló 1672/2015. (IX. 22.) Korm. határozat (a továbbiakban intézkedési terv) tartalmazza. Az MNTFS és frissítése összhangban van az Európa 2020 Stratégiához kapcsolódó Nemzeti Reform Program szegénység csökkentését szolgáló céljaival és intézkedéseivel, valamint a Kormány és az Országos Roma Önkormányzat (a továbbiakban: ORÖ) között létrejött keretmegállapodásban foglalt célokkal és az ezek megvalósítását szolgáló, a Kormány és az ORÖ között kötött keretmegállapodásban foglalt számszerűsíthető célkitűzések elérése érdekében kidolgozott részletes intézkedési tervről szóló 1338/2011. (X. 14.) Korm. határozatban rögzített intézkedési tervvel.

Helyzetkép

A rendelkezésre álló legfrissebb, 2015. évre vonatkozó statisztikai adatok szerint (KSH) **Magyarországon összesen mintegy 2,735 millió ember élt szegénység által veszélyeztetett helyzetben vagy társadalmi kirekesztődésben.** *A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek száma/aránya* elnevezésű összetett mutató, nem csupán a hétköznapi fogalmak szerint szegénynek, nélkülözőnek tartott emberek körét jelöli, **hanem azon népességet, amelyet fenyeget a szegénység.**

Az indikátor három statisztikai mutató által érintett népesség számát jelöli – azaz ha valaki a három közül bármelyik mutató szerint fenyegetett helyzetűnek minősül, számba veszik az összetett mutató értékének számításakor. A három mutató az alacsony jövedelmet, a munkaszegénységet és az anyagi javak súlyos szűkösségét méri. (Anyagilag súlyosan depriváltak, akik meghatározott kilenc fogyasztási tétel közül legalább négyről anyagi okból lemondani kényszerültek: 1. váratlan kiadás fedezése, 2. évi egy hét üdülés, 3. fizetési hátralékok, 4. megfelelő étkezés, 5. a lakás megfelelő fűtése, 6. mosógép, 7. színes TV, 8. telefon, 9. személygépkocsi). **E mutatók alakulásában alapvető jelentősége van a stabil gazdasági helyzetnek, a rezsicsökkentés tartósan bizonyult eredményeinek, az évek óta alacsony inflációnak, illetve a hitel- és lakhatási problémákra sikerrel reagáló, azt megnyugtató módon kezelő kormányzati intézkedéseknek.**

Magyarország az Európa 2020 Stratégiának a szegénység csökkentését szolgáló céljához kapcsolódva a gyermekes családok szegénységi rátájának, a súlyos anyagi nélkülözésben élők számának, valamint a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők számának 20-20 %-os csökkentését vállalta 2020-ig; ez – a három indikátor által lefedett népesség közötti átfedések kiszűrésével – 450 ezer fő szegénységből való kiemelésével egyenértékű. A jelenlegi tendenciák folytatódása esetén Magyarország – kevés uniós állam egyikeként – jó eséllyel eléri, illetve túl is teljesíti a kitűzött célt. Miközben az EU egészében még most is a 2008-as szint feletti a mutató értéke, addig Magyarország határozott és kézzelfogható eredményekkel bíró lépéseket tett a helyzet javítása irányában.

Az MNTFS. átfogó céljai – szinkronban az Európa 2020 stratégia hazai szegénység csökkentési céljaival – a következők:

- 1. A szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők arányának csökkentése, különös tekintettel a roma népességre.**
- 2. A szegénység, szociális kizáródás újratermelődésének megakadályozása.**
- 3. A társadalmi gazdasági javakhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés javítása, a társadalmi összetartozás erősítése.**

Az Európa 2020 Stratégia szegénységi mutatószámai áttekintéséből látható, hogy Magyarországon a kompozit **mutató három eleméből a mutató alakulásáért meghatározó módon kettő a felelős.** Kisebb mértékben a jövedelmi szegénységben illetve a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők számát jellemző indikátor, **nagyobb mértékben a súlyos anyagi deprivációs mutató. Az anyagi deprivációs mutató tapasztalt javulásában – mint arra korábbi jelentésekben is utaltunk – a kölcsönökkel és lakhatási kiadásokkal kapcsolatos pénzügyi problémák kezelése játszik meghatározó szerepet.** Ezek enyhítését célozták a kormányzat intézkedései a devizahitelekkel, illetve a rezsicsökkentéssel kapcsolatban, s amely intézkedések hatásai immár megmutatkoznak a 2015. évi adatokban.

A szociális transzferek utáni jövedelmi szegénységet jellemző mutató gyengülése – a válság ellenére is – csak kisebb mértékűnek nevezhető. Ebben a jelenségben meghatározó szerepet játszik a magyar pénzügyi és szociális ellátórendszer hatékonysága.

A munkát nélkülöző háztartásokban élők helyzetének alapvető javítását célozzák a közfoglalkoztatási programok, melyek hatásai eredményeképp **jelentősen csökkent a munkaszegénység aránya,** ugyanakkor – a korábbi alacsonyabb összegű segélyekhez képest magasabb összegű, tehát több családi jövedelmet eredményező, de az átlagbérekhez képest alapvetően alacsony közfoglalkoztatási bér okán – statisztikailag valamelyest nőtt a dolgozó szegények aránya.

A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya a teljes népességhez viszonyítva (28,2%) meghaladja az uniós átlagot, mely a válságot követően ugyancsak növekvő tendenciát mutatott (2008: 23,7%, 2009: 23,3%, 2010: 23,8%, 2011: 24,3%, 2012: 24,7%, 2013: 24,6%, 2014: 24,5%), és a Magyarországhoz hasonló fejlettségű kelet-közép-európai tagállamok közül még mindig a magasabbak közé tartozik.

Az EU2020-as szegénységi célhoz tett magyar vállalás tartalmazza a szegénység vagy társadalmi kirekesztettség kockázatának kitett népesség arányának 5 százalékpontos csökkentését 10 év alatt. 2014-re (amit az EU 2015-ös adatnak tekint) a ráta 3,6 százalékponttal mérséklődött, abszolút értékben 362 ezer fővel kevesebb 2013-hoz képest, s az kiindulásnak tekintett 2008-as érték alá csökkent, miközben az Unió összességében ez még nem mondható el. Ez egyben azt is jelenti, hogy Magyarország megfelelő mértékben közelíti az EU2020 szegénység-célt, s valószínűsíthető, hogy a

vállalását – kevés tagország egyikeként – teljesíteni tudja. **A szegénységi kockázatok különösen – bár egyre kisebb mértékben – sújtják a gyermekeket és a fiatalokat, a hátrányos helyzetű térségekben élőket, az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezőket, a munkanélküli/inaktív háztartásfővel élőket, illetve a roma népességet, amelynek többsége, hozzávetőleg 80 százaléka még mindig szegénységben él.**

A szegénység és mélyszegénység 2013-ig tartó fokozódása mellett problémát okoz az évtizedek óta tapasztalt **alacsony foglalkoztatottság**. Bár az elmúlt években nőtt a foglalkoztatottak száma, és **2016 áprilisára megközelítette a 4,3 milliót**, a munkajövedelmet helyettesítő társadalmi juttatásokra való jogosultsági feltételek változásai miatt csak lassan csökken az álláskereső száma és aránya. A KSH adatai szerint Magyarországon a jövedelmi különbségek továbbra sem érik el az uniós átlagot. Hazánkban a leggazdagabb jövedelmi ötöd átlagos jövedelme mintegy négyszerese a legszegényebb ötödének (KSH). A hatékony nyugdíjrendszernek köszönhetően a 65 év feletti korcsoportban az átlagosnál kisebb mértékű az egyenlőtlenség, az ő esetükben a két szélső ötöd átlagos jövedelemtömegének aránya 3,0 (KSH). Az egyenlőtlenség másik gyakran használt mutatója a relatív szegénységi rés, amely a szegénységben élők távolságát mutatja a nem szegényektől. 2015-ben a szegénységi rés 22,3%-ról 21,8%-ra csökkent, tehát a szegények medián jövedelme nem távolodott tovább az országos szegénységi küszöb értékétől.

A gyermekes háztartások jövedelme 2014-ben átlagosan 4,8%-kal nőtt, ami elsősorban a növekvő bérkiáramlásnak és a családi adókedvezménynek tulajdonítható. A gyermektelen háztartásoké ennél lassabb, 4,2%-os növekedést mutatott 2013-hoz képest. Az idei támogatásnál 2,2 milliárd forinttal többet, összesen 74 milliárd forintot biztosít a 2017. évi költségvetés tervezete szociális gyermekétkeztetésre. A többletet indokolja, hogy januártól a kormány minden évközi szünetre kibővítette a szünidei étkeztetést, továbbá a 2015 szeptemberében életben lépett rendelet alapján az egészségesebb, jobb minőségű ételek elkészítése érdekében a már megemelt napi támogatási összeggel számol a tervezet.

Az MNTFS beavatkozásai

Az MNTFS intézkedései azokra a területekre koncentrálnak, melyekben a helyzetkép alapján leginkább szükség van beavatkozásra az említett hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, köztük kiemelten a romák és a mélyszegénységben élők tekintetében. Ilyenek a gyermekszegénység, a minőségi közszolgáltatásokhoz (integrált oktatás, egészségügyi alapellátás, közösségfejlesztés) való hozzáférés, a munkaerő-piaci integráció, a lakhatási szegregáció, valamint a romákkal szembeni diszkrimináció kérdésköre. **A programok egymáshoz kapcsolódva, komplex és multidiszciplináris szemléletben, a célcsoportokra célzottan, az egyéni felelősségvállaláson és közösség részvételén alapulva valósulnak meg.** A szegénységben élők számának csökkentését a magyar Kormány – az átfogó jelentőségű gazdaság- és társadalompolitikai intézkedések mellett – elsősorban komplex programokkal, valamint a hátrányos helyzetű térségekre fókuszálva integrált területi és esélyegyenlőségi programokkal támogatja.

A szegénység és szociális kizáródás újratermelődésének megakadályozása érdekében az MNTFS komplex megközelítést alkalmaz, s a lakhatási szegénység kezelése mellett **a szegénységet tartósan felszámoló foglalkoztatási programokat, valamint a minőségi munkavállalást lehetővé tevő oktatási-képzési programokat indít.** A szegénység családon belüli átörökítését akadályozzák az oktatási programok, melyek révén csökken az iskolai lemorzsolódás és javulnak a hátrányos helyzetű, köztük a roma fiatalok továbbtanulási esélyei. **Mintegy 16 milliárd Ft hazai, EU-s és EU-n kívüli**

külföldi forrás felhasználásával az egészségügyi, preventív és egészségfejlesztési programok a helyes egészségmagatartásra ösztönöznek, melyek hatását fokozzák az egyéb, nem célzott, de az egészségre nagy hatással lévő intézkedések: a közforgalmú intézmények zárt légterében a dohányzás tiltása, a dohánytermékek adójának emelése és az ezekhez való hozzáférés és a fogyasztás korlátozása, a mindennapos testnevelés felmenő rendszerű bevezetése az általános iskolákban, valamint az egyéb, népegészségügyileg nem hasznos élelmiszerekre kivetett különadók. A Kormány emellett jelentős **közfoglalkoztatási programokat is indított, melyek 2016 márciusában a hivatalos kormányzati adatok szerint átlagosan 183 ezer embert érintettek.** Ezen belül a romák becsült, mintegy 20 %-os aránya közel négyszerese az országosan becsült 5-7 %-nak. A hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javítását célzó, országosan legalább 109 400 embert elérő, aktív munkaerő-piaci eszközökkel (bérjellegű támogatások, képzések, munkaerő-piaci szolgáltatások) a nyílt munkaerő-piaci elhelyezkedést elősegítő illetve a többek között a közfoglalkoztatás képzési lábát is biztosító, legalább 85 000 fő alacsony iskolai végzettségű, szakképzettséggel nem, vagy munkaerő-piaci szempontból nem releváns szakképesítéssel rendelkező, és az iskolarendszerű képzésből lemorzsolódó személyek képzését és ezáltal alkalmazkodóképességének javítását célzó uniós társfinanszírozású kiemelt projekt mellett számos kisebb léptékű, átfogóan a hátrányos helyzetűek foglalkoztatási helyzetének, alkalmazkodóképességének javítására irányuló foglalkoztatási konstrukció megvalósítása van folyamatban. Az intézkedések nagy része esetében nem kerül roma bevonási célérték meghatározásra, a romák száma horizontális szempontként – azaz a nyertes pályázók által a pályázat megvalósítása során célérték nélkül gyűjtendő adatként – jelenik meg. Ugyanakkor a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű célcsoportokban való felülreprezentáltságuk okán e programok hatékonyan és nagy számban érik el a roma népességet. A célzott foglalkoztatási támogatások és programok mellett említendő a vállalkozói szféra által is támogatott **Munkahelyvédelmi Akcióterv** intézkedései, melyek elsősorban a legnagyobb foglalkoztatási hátrányokkal küszködő fiatalok, a képzettséget nem igénylő munkát végző emberek, a gyermekgondozási szabadságról visszatérők, a tartós álláskereső, valamint az 55 éven felüliek foglalkoztatását támogatják.

Az **Ifjúsági Garancia Program** címet viselő munkaerő-piaci program célja a 25 év alatti fiatalok körén belül **a munkaügyi szervezetnél regisztrált fiatalok foglalkoztathatóságának javítása**, számukra minőségi ajánlat biztosítása aktív munkaerő-piaci eszközökkel.

A társadalmi gazdasági javakhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés javítása, a társadalmi összetartozás erősítése is átfogó, több ágazatot, szakterületet érintő programokon keresztül valósul meg. A közszolgáltatásokhoz való jobb hozzáférést szolgálják az **integrált területi programok több mint 18 milliárd Ft EU-forrás felhasználásával**, melyek a fejlesztendő járásokban élők esélyeit növelik komplex beavatkozásokkal és a szolgáltatásoknak a helyi folyamatokba való beépülését célzó beruházásokkal, továbbá a szegregált lakókörnyezetek felszámolását is biztosítják. 5 milliárd forintból valósulhatnak meg programok a települési leszakadási folyamatok megállítására, a kedvezőtlen gazdasági-társadalmi helyzetek javítására a helyi közösség fejlesztésével. A **szegregált élethelyzetek felszámolását segítő beruházások** (komplex telepprogramok) közel 48 milliárd forint EU-s támogatásból valósulnak meg. Kiemelten fontos a **szegregált és hátrányos helyzetű területek megfelelő megközelíthetősége, melynek érdekében 54 milliárd forintot fordítunk útfelújításra a vonatkozó térségekben.**

A köznevelés és a szociális szolgáltatások, valamint a közigazgatás 2013 januárjától megvalósult központi irányításának célja az e területeken tapasztalható térségi és minőségi egyenlőtlenségek kiküszöbölése. **A gyermek jól-lét és az oktatás területén a Biztos Kezdet Gyerekházak, az Integrált Pedagógiai Rendszer, a mentorálást is tartalmazó ösztöndíj programok** szolgálják az

esélyegyenlőség megvalósulását az intézkedési terv időszaka alatt több mint 200 milliárd Ft hazai és EU-s forrás felhasználásával.

Európai viszonylatban is kiemelkedő, és egyedülálló intézkedésként értékelhető a 3 éves kortól kötelező óvodáztatás és az egész napos iskolai képzés bevezetése, melyek nemcsak a minőségi oktatás kulcselemei, hanem a szülők – különösen az igen alacsony foglalkoztatottságú édesanyák – számára is lehetőséget teremtenek a munkaerőpiacra való visszatérésre, amit a személyi jövedelemadó rendszer kisebb mértékű módosításai és a családi és a munkahelyi feladatok összeegyeztetését szolgáló programok is támogatnak.

A kulturális intézmények igen sokat tesznek a szociokulturális és az öröklött családi kulturális hátrányok leküzdése érdekében. Az egész életen át tartó tanulás szakpolitikájának keretstratégiája célul tűzte ki a szegregált élethelyzetek felszámolását a generációkon át mélyülő foglalkoztatási, megélhetési, iskolázottsági, közösségi, szociokulturális és diszkriminációs természetű hátrányok leküzdésével, integrált: az érintettek, a helyi közösségek, az önkormányzatok, civil és egyházi szervezetek aktív részvételével megvalósuló segítő, támogató és képességfejlesztő szolgáltatások nyújtása révén.

Mivel a társadalmi kirekesztődés együtt jár a **kulturális kirekesztődéssel, a kulturális szegénységgel,** ez az élethelyzet a társadalmi érvényesüléshez szükséges kompetenciák hiányához vezet. A kulturális szegénység a közösség szintjén öröklődő társadalmi szociokulturális egyenlőtlenséget szül, a gazdaság és a foglalkoztatás szintjén pedig rontja a versenyképességet, mivel akadályozza a kreativitás kibontakozását. A szociokulturális háttér tehát jelentős mértékben befolyásolja a társadalmi egyenlőtlenségek kialakulását, így e hátrányok kompenzálásához az iskolán túl a kulturális intézmények is hozzájárulnak. A kulturális szolgáltatások atipikus képzési szerepükön keresztül javítják az elmaradott térségek népességének esélyeit. A Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégiáról szóló 18/2013. (III. 28.) Ogy. határozat szerint „olyan oktatás-nevelés-képzés (és kulturális intézményrendszer) kialakítása a cél, amely egyfelől fejleszti az értékeket, erkölcsi normákat, a társadalmi minőséget, az érzelmeket, a közösségekhez való kötődést, rendszerszemléleti képességet ad, másfelől biztosítja a munkavégzéshez szükséges tudás, készségek és kompetenciák elsajátítását, a társadalmi tanulás új formáinak létrejöttét, kialakítja az életen át tartó tanulásra való igényt. [...] Az emberi erőforrások fejlesztése nemcsak az oktatási, hanem az egyéb kulturális intézményekben, pl. közgyűjteményekben, közművelődési intézményekben is lehetséges. Az ilyen intézmények megfelelő finanszírozással olyan programokat indíthatnak, amelyek a lakosság széles köre számára érdekesek. A résztvevők ezáltal egyfelől új tudáshoz juthatnak, megismerik az adott intézmények nyújtotta lehetőségeket, és a társadalmi kapcsolataik is fejlődhetnek. Javítani ajánlott az oktatási-nevelési és a kulturális intézmények együttműködését is a magyar népesség kulcskompetenciáinak fejlesztése érdekében.

A **gyermekétkeztetés bővítése,** a kedvezményezett kör kiterjesztése a gyermekkori – s egész életre kiható – fejlődési rendellenességek legfontosabb okait csökkentik jelentősen épp a legveszélyeztetettebbek körében. A családok harmóniája helyreállítása és a **gyermekek családban történő nevelése** elősegítése érdekében számtalan célzott beavatkozás indult el, melyek célja a gyermekek minél egészségesebb fejlődése.

Ugyancsak az esélyteremtést, a társadalmi összetartozást szolgálják a **diszkrimináció-ellenes és a roma és más hátrányos helyzetű emberek társadalmi részvételét erősítő intézkedések** is. A kormányzat az elmúlt években **kiemelt figyelmet fordított a rasszizmus, a diszkrimináció ellen való fellépésre.** Ezt számos közelmúltbeli jogszabályi változtatás is alátámasztja. A jelenleg hatályos **antidiszkriminációs törvény** az európai közösségi joggal harmonizáló, egységes, átfogó és részletes

antidiszkriminációs rendelkezéseket tartalmaz. A törvény az általános rendelkezéseken túl foglalkozik az egyenlő bánásmód követelményének a különböző területeken (foglalkoztatás, szociális biztonság és egészségügy, lakhatás, oktatás és képzés, áruk forgalma és szolgáltatások igénybevétele) való érvényesítésének részletszabályaival is. A törvény tiltja mind a közvetlen, mind a közvetett diszkriminációt. Átfogó jelentőségű változás, hogy az **Alaptörvény negyedik módosítása** (Magyarország Alaptörvénye XV. cikk (4) bekezdés) a társadalmi felzárkózás fogalmát alaptörvényi szintre emelte.

A társadalmi összetartozást emellett számos, egyéb szakterületeken meghozott intézkedés is szolgálja, melyek közvetlenül nem részei az MNTFS-nek. Ilyenek a **vállalati társadalmi felelősségvállalást szolgáló és támogató programok, az önkéntesek foglalkoztatásának egyszerűsítése és az önkéntes programok támogatása**, az önkéntesség köznevelésben való elterjesztése, s a köznevelésben 2013. szeptember 1-jétől felmenő rendszerben bevezetésre **került hit- és erkölcsstan oktatása**. Szintén erősíti a társadalmi összetartozást a civil, s benne különösen a nemzetiségi (így a roma) civil szervezetek támogatása, valamint a nemzetiségi kultúra oktatásának és bemutatásának elősegítése. **A 2014. március 15-től hatályba lépett új Polgári Törvénykönyv intézkedései a generációkon átívelő szolidaritást és a családok, mint a társadalom legkisebb és legerősebb közösségei, egységét támogatják.**

Az MNTFS intézkedései között a teljesség igénye nélkül kiemelendő több **úttörő kezdeményezés** is. Ilyen a **Biztos Kezdet Gyerekházak hálózata, mely 5 milliárd Ft-ból több mint 4 000 hátrányos helyzetű gyermek és családja** számára nyújt korai szocializációs beavatkozásokon keresztül rendszeres komplex segítséget. Megkülönböztetett figyelmet érdemelnek a már szociálpolitikai hungarikumnak számító, a Magyarországon 1992 óta működő **Szociális földprogramok**, melyek 2015-16-ban **7 800 család megélhetését segítik, és 396 embert foglalkoztatnak.**

Az MNTFS megvalósulásának nyomon követése

1. **Az MNTFS intézkedési tervének programszintű nyomon követésére önálló program-monitoring rendszert építettünk ki.** A munka támogatására a Társadalmi Felzárkózási és Cigányügyi Tárcaközi Bizottság (TFCTB) kereteiben létrehoztuk a Monitoring munkacsoportot. A kialakított rendszer célja az intézkedési tervben foglalt intézkedések, programok előrehaladásának rendszeres, egységes szerkezetű, könnyen áttekinthető, a prioritásokat és végrehajtási kockázatokat tükröző nyomon követése és bemutatása.

A program monitoring rendszer kiépítése során lebonyolított pilot adatgyűjtést és jelentés összeállítását követően a Monitoring munkacsoport munkája nyomán készült el további négy jelentés: 2013-ban a kormánynak szóló beszámoló mellett egy belső, évközi jelentés az MNTFS intézkedési tervének végrehajtásáról, valamint a 2014, a 2015. és a mostani 2016. évi beszámoló a Kormány részére.

2. **A monitoring rendszer részeként, a stratégia indikátor rendszere a társadalmi változások nyomon követésének alapvető eszköze.** A stratégia célrendszeréhez kapcsolódóan a társadalmi felzárkózás szempontjából releváns társadalmi folyamatok nyomonkövetését szolgáló indikátor rendszert a TÁRKI Társadalomtudományi Kutatóintézettel együttműködésben alakítottuk, ennek adatokkal való feltöltése folyamatos feladatot jelent. **E jelenleg frissítés alatt álló statisztikai mutató-rendszer – az MNTFS szempontjából fontos egyéb statisztikai mutatókkal együtt – elérhető a Szociális Ágazati Információs Rendszerben.**
3. Az intézkedések jobb célzása és hatásainak a döntéshozók és a társadalom szélesebb rétegei számára történő jobb bemutatása érdekében, részben a Világbank módszertani segítségével,

folyamatban van **Magyarország szegénységtérképének és szegregátum-térképének a létrehozása.**

Program-monitoring rendszer: Az intézkedések előrehaladását az államtitkárságoktól kapott információk alapján jelöltük. Az alábbi táblázatok az intézkedések főbb jellemzőit, leginkább meghatározó megoszlásait mutatják be. Általánosan megállapítható, hogy az intézkedések jelentős része a terveknek megfelelően halad, ugyanakkor több intézkedés a háttérintézmények, illetve a pályázatok felügyelő intézményrendszer átszervezése miatt késik. Egyes beavatkozások esetében – tekintettel arra, hogy az intézkedési tervidőszak elején járunk – további tárcaközi egyeztetések, szakmai előkészítő munkák szükségesek.

Az MNTFS alintézkedések előrehaladása

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	Össz.
I. Gyermekek jól-lét területét érintő feladatok	4	8	9	0	0	0	4	0	0	25
II. Az oktatás területét érintő feladatok	2	17	16	0	0	0	1	0	0	36
III. A foglalkoztatással, képzéssel, gazdasági integrációval összefüggő feladatok	2	11	6	0	0	0	6	0	0	25
IV. Az egészségügy területére vonatkozó feladatok	1	8	1	0	0	0	0	0	0	10
V. Területi hátrányok csökkentésével, illetve lakhatási problémákkal összefüggő feladatok	2	5	1	0	0	0	7	0	0	15
VI. A bevonással, szemléletformálással, a diszkriminációs jelenségek elleni küzdelemmel kapcsolatos feladatok	3	6	2	0	0	0	7	0	0	18
VII. A stratégia megvalósításának koordinációját szolgáló intézkedések	2	8	0	0	0	0	3	0	0	13

A	Megvalósult
B	A megvalósítás terv szerint halad
C	Megvalósítása késik a tervezetthez képest
D	Megvalósult módosított tartalommal
E	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, az új terveknel jobb ütemben
F	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, az új tervek szerint zajlik
G	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, késik az új tervekhez képest
H	A tervek szerint később, nem a jelen intézkedési terv keretében kerül megvalósításra
I	Teljes egészében törlésre került

A Jelentés – az új intézkedési tervhez igazodóan megújított program monitoring rendszernek megfelelően – az MNTFS már megvalósult intézkedéseit, valamint a folyamatban lévő intézkedések **2016. március 10-i állapotát** mutatja be, tekintettel arra, hogy az érintett tárcáknak évente március 15-ig kell az intézkedési tervben foglalt feladatok végrehajtásáról tájékoztatót készíteni. A Jelentés elkészítésével egyben összevontan **teljesül a Legyen jobb a gyermekeknek! Nemzeti Stratégia éves jelentési kötelezettsége** is. A Jelentés megfelel a kormányzati stratégiai irányításról szóló 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet 20.§ – 23.§ rendelkezéseinek, továbbá a jelentés a "Magyarország 2016. évi Nemzeti Reform Programja", és „Magyarország Konvergencia programja 2015-2018” című dokumentumaival összhangban került kidolgozásra.

3. Beavatkozási területek szerinti áttekintés

A következőkben bemutatásra kerülnek az intézkedések a különböző beavatkozási területek szerint. Az egyes intézkedések címében (beleértve a felelősségre és forrásokra vonatkozó hivatkozásokat is) a jobb beazonosíthatóság érdekében a Korm. határozat eredeti szövegét változtatás nélkül közöljük.

I. Gyermek jól-lét területét érintő feladatok

Az MNTFS intézkedési terve 12, a gyermekek jól-létét szolgáló intézkedést tartalmaz, melyek a családi és a munkahelyi feladatok összeegyeztetését, a gyermekétkeztetés kiterjesztését, a koragyermekkori intervenció megerősítését, a veszélyeztetettség megelőzősét és a már veszélyeztetett gyermekek nagyobb biztonságát, a szülői felelősség megerősítését, a hátrányos helyzetű gyermekek esélyei javítását, a Biztos Kezdet Gyerekházak és a hozzájuk kötődő szolgáltatások elterjesztését és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők támogatásai kiterjesztését szolgálják. Az MNTFS intézkedési tervében nevesített konkrét intézkedéseken kívül további intézkedések is szolgálják e célok megvalósítását.

Az intézkedések előrehaladását a következő táblázat tartalmazza:

Intézkedés kódja	Intézkedés rövid címe	Előrehaladás
I.1.a	A családi és a munkahelyi feladatok összeegyeztetésének támogatása	B
I.1.b	A családi és a munkahelyi feladatok összeegyeztetésének támogatása	A
I.2	Koragyermekkori intervenció megerősítése	B
I.3.a	Védőháló a családokért	G
I.3.b	Kisközösségek fejlesztése	F
I.4.a	Gyermekétkeztetés bővítése, kedvezményezett kör kiterjesztése	A
I.4.b	Szünidei étkezés /élelmiszersegély biztosítása	A
I.4.c	Gyermekétkeztetés kedvezményezett körének kiterjesztése	A
I.5.a	A gyermekek veszélyeztetettségének korai felismerése, korai beavatkozás	C
I.5.b	Veszélyeztetett gyermekek családban tartásának elősegítése, szakellátásba kerülésük megelőzése	C
I.5.c	A szülői attitűd és képességek fejlesztése.	C
I.6.a	A gyermekbántalmazás minden formájának visszaszorítása	C
I.6.b	A gyermekbántalmazás minden formájának visszaszorítása	C
I.6.c	A veszélyeztetett és családjukból kiemelt gyermekek egészséges lelki fejlődése	C
I.7	Roma nevelőszülők képzése, az ellátásra szoruló roma gyermekek megfelelő elhelyezése	C
I.8.a	Integrált térségi gyerekprogramok támogatása a kedvezményezett járásokban	B
I.8.b	Integrált térségi és Biztos Kezdet gyermekprogramok támogatása	B
I.8.c	Gyermekek esélyeit növelő helyi/térségi projektek szakmai-módszertani támogatása	B
I.9.a	Kistélepüléseken élő gyerekek esélyeinek növelése	B
I.9.b	Kistélepüléseken élő gyerekek esélyeinek növelését szolgáló programokhoz kapcsolódó infrastrukturális háttér biztosítása	B
I.10.a	Biztos kezdet szolgáltatások fejlesztése	B
I.10.b	Biztos Kezdet Gyerekházak további működtetése	B
I.11	A gyermekjóléti és a családsegítő szolgáltatások áttekintése	B
I.12.a	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság belépési feltételeinek módosítása	B

I.12.b	A hátrányos helyzet fogalmának és szabályozásának áttekintése	B
--------	---	---

A	Megvalósult
B	A megvalósítás terv szerint halad
C	Megvalósítása késik a tervezetthez képest
D	Megvalósult módosított tartalommal
E	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, az új terveknel jobb ütemben
F	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, az új tervek szerint zajlik
G	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, késik az új tervekhez képest
H	A tervek szerint később, nem a jelen intézkedési terv keretében kerül megvalósításra
I	Teljes egészében törlésre került

I.1. Támogatni kell a gyermeknevelés és a munkavállalás összehangolását célzó szolgáltatások fejlesztését, ezért - az ellátások rugalmasságának növelése mellett - szükséges a bölcsődék, valamint a 3 év alatti gyermekek egyéb napközbeni ellátási formáinak fejlesztése, a férőhelyek bővítése, elsősorban a szolgáltatáshiányos, férőhelyhiányos településeken.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	a Területi Operatív Program (a továbbiakban: TOP) és a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (a továbbiakban: VEKOP) tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos
nemzetgazdasági miniszter	

A családi és a munkahelyi feladatok összeegyeztetésének támogatása intézkedés keretein belül feladat a GYED extra bevezetése kapcsán a gyermekek napközbeni ellátásainak további fejlesztése. Ennek megvalósítása során megjelent felhívások hozzájárulnak az Országgyűlés által 2015. december 15-én elfogadott, egyes szociális, gyermekvédelmi, családtámogatási tárgyú és egyéb kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2015. évi CCXXIII. törvény a 3 éven aluli gyermekek ellátására, felügyeletére vonatkozó szabályozás átalakításához.

A TOP-6.2.1-15 „Családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztése” és a TOP-1.4.1-15 „A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével” című pályázati felhívások 2015. január 8-án megjelentek. A támogatásra rendelkezésre álló tervezett keretösszeg a TOP 1.4.1-15 (konvergencia) beavatkozási területén 37 672 M Ft, az igényelhető vissza nem térítendő támogatás minimum és maximum összege (1 M Ft, 400 M Ft) területi egységenként eltérő. A támogatási kérelmek benyújtása 2016. március 21-től szeptember 21-ig lehetséges megyénként eltérő határidővel.

I.1.a

A TOP-6.2.1-15 (Megyei Jogú Városok) beavatkozási területén 15 455 M Ft, az igényelhető vissza nem térítendő támogatás minimum és maximum összege (1 M Ft, 400 M Ft) területi egységenként eltérő. A támogatási kérelmek benyújtása 2016. február 29-től augusztus 30-ig lehetséges megyénként eltérő határidővel.

A VEKOP-6.1.1-15 „Kisgyermeket nevelő szülők munkavállalási aktivitásának növelése” című pályázati felhívás 2016. március 3-án jelent meg. A felhívás meghirdetésekor a támogatásra rendelkezésre álló keretösszeg 7 932 M Ft. Az egyes földrajzi területeken felhasználható forrás összege eltérő (Budapest 2 017 M Ft, Érd 800 M Ft, Pest megye 5 115 M Ft). Az igényelhető vissza nem térítendő támogatás minimum összege 1 M Ft, maximuma 400 M Ft. A támogatási kérelmek benyújtása 2016. április 11-től november 30-ig lehetséges területenként eltérő határidővel.

A napközbeni ellátási formák rugalmassága növelésének célja a szülők munkaidejéhez való jobb alkalmazkodás. Az alintézkedés eredményeképp várhatóan növekszik a hátrányos helyzetű gyerekek napközbeni ellátásának aránya, s így a kisgyermekes anyák foglalkoztatása. A vonatkozó jogszabály (15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi

I.1.b

intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről) módosítása 2016. március 24-én jelent meg a Magyar Közlöny 40. számában.

I.2. Kiemelt figyelmet kell fordítani a testi és lelki, képességbeli fejlődésben mutatkozó eltérések mind korábbi (már a várandósság idején való) felismerésére, a korai intervencióra, a képességgondozásra, a koragyermekkor (5 éven aluli) gondozásra, nevelésre, valamint a korai fejlesztésre. A koragyermekkor ágazati és ágazatközi beavatkozások fejlesztése érdekében szükséges a szabályozás, a finanszírozás átalakításának vizsgálata, közös szakmai protokollok kidolgozása, közös gyermekút alkalmazása, egységes szűrési, mérési, értékelési rendszer kialakítása és a szakemberek képzése, valamint egységes szemléletük kialakítása, együttműködések erősítése.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (a továbbiakban: EFOP) tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos

A koragyermekkor intervenció megerősítése több szakterület közös fellépésén alapuló beavatkozást jelent, mely alapvetően egységes szemléletben megvalósítható szervezési, rendszerfejlesztési és szervezetműködtetési tevékenységekre irányul. Ennek érdekében szükséges a szabályozás, a finanszírozás átalakításának vizsgálata, közös szakmai protokollok kidolgozása, közös gyermekút alkalmazása, egységes szűrési, mérési, értékelési rendszer kialakítása és szakemberek képzése. Az intézkedés az EFOP 1.9.5 „A koragyermekkor intervenció ágazatközi fejlesztése” kiírás keretében valósul meg 5,7 Mrd Ft-ból A konstrukció szakmai koncepciója elkészült, a pályázati felhívás várhatóan 2016 őszén jelenik meg.

I.3. Összehangolt kezdeményezéseket kell indítani, illetve támogatni a családok, közösségek megerősítésére, melynek keretében megvalósuló szolgáltatások kiterjednek a konfliktusok kezelésének támogatására, gyermeknevelési tanácsadásra, a család és munka összeegyeztetését szolgáló programokra, valamint a fenti célokat szolgáló modellprogramokra.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	az EFOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos

A Védőháló a családokért alintézkedés célja a családi konfliktusok számának és a veszélyeztetett gyerekek arányának csökkenése. A várhatóan az EFOP-1.2.1 „Védőháló a családokért” konstrukció 6,2 Mrd forintból megvalósuló projektjei keretében tervezett szolgáltatások kiterjednek a konfliktusok kezelésével kapcsolatos támogató szolgáltatásokra, gyermeknevelési tanácsadásra, a család és munka összeegyeztetését szolgáló programokra, valamint a fenti célokat szolgáló modellprogramokra; területileg pedig a határon túli területekre is. Az alintézkedés pontos tartalma még nem került elfogadásra, a megvalósítás késik a tervekhez képest.

I.3.a

A Kisközösségek fejlesztése pályázat célja a családi konfliktusok számának és a veszélyeztetett gyerekek, fiatalok arányának csökkenése, ennek keretében önkéntes koordinátorok bevonásával helyi kisközösségek szerveződnek, valamint elérhetővé és aktiválhatóvá válnak a fiatalok és az idős emberek – akár határon átnyúló közös programokkal is. Az EFOP-1.3.5-„Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével” konstrukció, tervezetten 14 Mrd forintból megvalósuló kiírásának előrehaladása a terv szerint zajlik.

I.3.b

I.4. Bővíteni szükséges a térítésmentes vagy kedvezményes gyermekétkeztetésben részt vevők, valamint élelmiszersegélyben részesülők kedvezményezett körét. Kiemelt figyelmet kell fordítani a jelenleg alulreprezentált rétegekre (különös tekintettel a 3 év alatti, intézménybe nem járó gyermekekre, valamint a rászoruló középfokú iskolában tanulóakra) az étkezéssel járó kedvezményekben, továbbá az egészségi állapotuk miatt speciális étkezési rendre szorulóakra. Meg

kell vizsgálni, miként lehet megoldani az iskolai szünetekben és a hétvégéken az étkezés biztosítását a gyermekétkeztetés kiterjesztésével, jogszabályi és finanszírozási garanciáinak megerősítésével.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	2016. január 1.

A rászoruló gyermekek nyári szünet idején történő ingyenes étkeztetésére a 2014. évi 2,64 milliárd Ft után 2015-ben már 3 milliárd Ft forrás állt rendelkezésre, melyből összesen 134 326 rászoruló gyermek részesülhetett a nyári étkeztetésben. A 2016. évi szünidei gyermekétkeztetés biztosítása érdekében sor került a Gyermekvédelmi Törvény módosítására, melynek alapján 2016. január 1-jétől az önkormányzatok kötelezően ellátandó feladata valamennyi rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, összesen mintegy 221 ezer fő ingyenes étkeztetésben részesítése valamennyi iskolai szünet összesen 70 munkanapja (és a bölcsődék, óvodák zárva tartása) idején, első ízben a 2016-os tavaszi szünetben. (E lehetőséggel – az önkormányzati adatszolgáltatás alapján – hozzávetőlegesen 142 ezer gyermek él.)

I.4.a

A Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program (RSZTOP) a Leginkább Rászoruló Személyeket Támogató Európai Segítségnyújtási Alap Magyarországon történő felhasználására irányul. Az Alap a megfelelő étkezés és az alapvető fogyasztási cikkek hiányát kívánja enyhíteni. Az összesen 29,94 milliárd forintos támogatású RSZTOP-1 célja a szegény gyermekes családok, a szociálisan rászoruló megváltozott munkaképességű személyek, valamint a rendkívül alacsony jövedelmű időskorú személyek számára rendszeres juttatások biztosítása, míg a 4 Mrd Ft-ból gazdálkodó RSZTOP-2 program célja a közterületen élők számára természetbeni juttatás nyújtása. Az RSZTOP-1 program első szakasza (támogatás: 1 Mrd Ft) célcsoportja a Borsod-Abaúj Zemplén, Szabolcs-Szatmár Bereg és Hajdú-Bihar megyékben élő, intézményi ellátásban nem részesülő, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekes családok, illetve olyan háztartásban élő várandós anyák, ahol aktív korúak ellátására jogosult személy él. A 2. szakaszban a projekt országos szinten valósul meg, támogatástartalma összesen 28,94 milliárd Ft, a célcsoportot az RGYK-ra jogosult gyermekes családok és a szociálisan rászoruló megváltozott munkaképességű és rendkívül alacsony jövedelmű időskorú személyek alkotják. A második szakaszban évente egyszer sor kerül alapvető fogyasztási cikkek kiosztására is.

I.4.b

Az RSZTOP-2 program fő kedvezményezettje a Hajléktalanokért Közalapítvány, a program célja pedig az elégséges, minőségi étel biztosítása a közterületen élők részére. A programok még nem indultak el, mivel több változás és módosítás van jelenleg folyamatban a megvalósítást illetően.

Az ingyenes és kedvezményes gyermekétkeztetés általános- és középiskolai évfolyamokban történő kiterjesztése indokolt a bölcsődei, óvodai gyermekétkeztetésnél szűkebb jogosultsági feltételek és igénybevitel miatt, valamint a szabályozás egységesítése érdekében is. Jelenleg még nincs jóváhagyott szabályozási koncepció.

I.4.c

I.5. Szükséges a gyermekvédelmi jelzőrendszer megerősítése. Cél a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése, a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése. Meg kell vizsgálni, milyen célzott képzési, fejlesztési programokkal lehet támogatni a minél korábbi beavatkozásokat nyújtó szolgáltatásokat, valamint a szülői szerep hatékony betöltését fejlesztő képzéseket, tréningeket, különös tekintettel a bántalmazó, az elhanyagoló szülők, illetve a nevelésbe vett gyermekek szülei, valamint a szülői felügyeleti jog gyakorlásával, kapcsolattartással összefüggő vitákban érintett szülők számára tervezett programokra.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	folyamatos

Az intézkedés célja az EFOP-3.8.2 „Szociális humán erőforrás fejlesztése” című konstrukcióban tervezett a gyermekvédelmi szakellátási intézményekben, javítóintézetekben szakmai munkakörökben dolgozók részére szökés-prevenációs és szökésből való visszatérést követő feladatok

I.5.a-c

ellátásához szükséges kompetenciák fejlesztését célzó továbbképzési program kidolgozása és ilyen akkreditált továbbképzési program térítésmentes biztosítása. A konstrukció az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program 2016. évre szóló éves fejlesztési keretének megállapításáról szóló 1037/2016. (II.9.) Korm. határozatban nevesítésre került, a pályázati felhívás 2016 áprilisában jelent meg.

I.6. Cél a gyermekbántalmazás minden formájának visszaszorítása, valamint a veszélyeztetett és családjukból kiemelt gyermekek egészséges lelki fejlődése, ennek érdekében meg kell vizsgálni, milyen módon lehet megerősíteni a gyermekjóléti szolgáltatást igénybevevő és gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő gyermekek pszichés támogatását.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere igazságügyi miniszter	folyamatos

Az intézkedés célja az EFOP-3.8.2 „Szociális humán erőforrás fejlesztése” című konstrukcióban tervezett a gyermekvédelmi ellátórendszerben szakmai munkakörben dolgozók részére a bántalmazás témakörében tematikus (pl. áldozat típusú gyermek, szexuálisan bántalmazott gyermek, eltérő szexuális identitású gyermek, internetes zaklatás áldozatai), valamint a gyermekprostitúció, gyermekkereskedelem megelőzését, továbbá az ellene való fellépést célzó továbbképzési program kidolgozása és ilyen akkreditált továbbképzési program térítésmentes biztosítása. A konstrukció az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program 2016. évre szóló éves fejlesztési keretének megállapításáról szóló 1037/2016. (II. 9.) Korm.határozatban nevesítésre került, a pályázati felhívás 2016 áprilisában jelent meg.

I.6.a-c

I.7. A nevelőszülő képzéseket illetően elő kell segíteni a roma nevelőszülő-jelöltek jelentkezését, képzésben való részvételét és a nevelőszülői hálózatokba történő felvételét.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	Az EFOP tervidőszak ütemezésének megfelelően folyamatos

Az EFOP 3.8.2 „Szociális humán erőforrás fejlesztése” című konstrukcióban tervezett, a nevelőszülők számára Központi Oktatási Program alapján szervezett nevelőszülő képzések térítésmentes biztosítása az országban különböző helyszíneken a miniszter által KOP képzés szervezésére kijelölt szervezetek bevonásával. A konstrukció az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program 2016. évre szóló éves fejlesztési keretének megállapításáról szóló 1037/2016. (II.9.) Korm. határozatban nevesítésre került, a pályázati felhívás 2016 áprilisában jelent meg.

I.8. A gyermekes családok ismétlődő szegénységi körének megtörése, esélyeik tartós és hosszú távú növelése érdekében folytatni és bővíteni kell a korábbi hátrányos helyzetű térségek (kedvezményezett járások) integrált gyermekprogramjait, valamint szakmai, módszertani támogatását.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	folyamatos

Az alintézkedés célja az integrált térségi gyerekprogramok támogatása a kedvezményezett járásokban, a 2007-2013-as kistérségi integrált gyerekprogramok (TÁMOP 5.2.3.) továbbfejlesztése és további fejlesztendő járásokra való kiterjesztése. Ennek keretében fejlesztések megalapozása, térségi középtávú gyerekszegénység elleni stratégia, cselekvési program, szakmai fórumok és együttműködések kialakítása, szolgáltatásfejlesztés és a hátrányos helyzetben, szegregátumokban élő gyermekek és szülők bevonását könnyítő közösségi háttér és programok biztosítása, a hiányzó szolgáltatások és szakemberek pótlása, a meglévők megerősítése. Az EFOP-1.4.2 „Integrált térségi gyermekprogramok” kiírás 2016 áprilisában jelent meg 31 olyan kedvezményezett járás számára, ahol a programnak van előzménye. A kiírás kerete 15 Mrd Ft, a szükséges háttér infrastruktúra biztosítását célzó – várhatóan 2016 nyarán megjelenő – kiírás ide vonatkozó kerete pedig 3 Mrd Ft.

I.8.a

Az alintézkedés 2015-ben zárult előzményprojektjének (TÁMOP-5.2.3-Integrált térségi programok a gyerekek és családjaik felzárkózási esélyeinek növelésére) eredményeképp a fejlesztésbe vont 23 leghátrányosabb helyzetű kistérségben több mint 80 ezer fő fordult meg a program szolgáltatásainak valamelyikén.

Az integrált térségi gyermekprogramok támogatása alintézkedés a 2007-2013-as kistérségi integrált gyerekprogramok (TÁMOP 5.2.3.) továbbfejlesztését és további kedvezményezett járásokra való kiterjesztését szolgáló infrastrukturális beruházásokat célozza.

I.8.b

A gyermekek esélyeit növelő helyi/térségi projektek szakmai-módszertani támogatása alintézkedés a gyerekszegénység elleni programok (az integrált térségi gyerekprogramok, az 1000 lakos kistélepülésekre irányuló „Jó kis hely” gyerek- és ifjúsági szolgáltatások, valamint az újonnan létesülő Biztos Kezdet Gyerekházak) szakmai támogatását valósítja meg annak érdekében, hogy a programok elérjék a leginkább rászorulókat és fenntartható fejlesztéseket eredményezzenek. Az „Integrált gyerekprogramok szakmai támogatása” című EFOP 1.4.1 kiírás 2016. január 26-án jelent meg, a kiemelt projekt terve 2016. március 23-án benyújtásra került.

I.8.c

I.9. Komplex, szakmai, módszertani háttérrel támogatott gyermek- és ifjúsági szolgáltatásokat, programokat kell biztosítani az olyan szolgáltatáshiányos kistélepüléseken, ahol magas a hátrányos helyzetű gyermekek száma.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	az EFOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos

A kistélepüléseken élő gyerekek esélyeinek növelése alintézkedés az 1000 fő alatti szolgáltatáshiányos kistélepüléseken, ahol nő vagy nem csökken a gyerekszám, alacsonyküszöbű, a gyermekek életszakaszaihoz illeszkedő, az életszakasz-váltások problémáin átsegítő, integrációt erősítő szolgáltatásokat és azok infrastrukturális hátterét alakítja ki, cél a szolgáltatáshiányos, hátrányos helyzetű, szegregált kistélepüléseken élő gyermekek és szüleik integrációja. Az intézkedés EU-s forrásból valósul meg összesen 5,5 Mrd Ft támogatással. A fejlesztést tartalmazó EFOP-1.4.3 „Biztos Kezdet Gyerekházak és „Jó kis hely” – kistélepülési komplex gyermekprogramok támogatása” és a szükséges háttér infrastruktúra biztosítását célzó EFOP 2.1.2 kiírás megjelenése 2016 nyarán várható.

I.9.a-b

I.10. A koragyerekkori esélyteremtés kapcsán gondoskodni kell a kulcsfontosságú Biztos Kezdet Gyerekházak hálózatának biztonságos és átlátható működtetéséről, és az eredményességi tapasztalatok ismeretében, valamint további működtetési feltételek rendelkezésre állása esetén továbbfejlesztéséről, valamint folyamatos módszertani támogatásáról.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	folyamatos

A Biztos Kezdet Gyerekházak szolgáltatásainak fejlesztése és kiterjesztése 1000 és 4000 lakos közötti hátrányos helyzetű településeken valósul meg annak érdekében, hogy a hátrányos helyzetből induló, köztük roma gyermekek a lehető legkorábbi életkortól – szüleik bevonásával – megfelelő segítséget kapjanak ahhoz, hogy a családi környezetből és szegénységből fakadó hátrányaik csökkenjenek. A kiírás megjelenése 2016 nyarán várható a szükséges háttér infrastruktúra fejlesztését tartalmazó EFOP 2.1.2 kiírással együtt, 2,5 Mrd Ft kerettel. A fejlesztést tartalmazó EFOP-1.4.3 „Biztos Kezdet Gyerekházak és „Jó kis hely” – kistélepülési komplex gyermekprogramok támogatása” kiírás megjelenése 2016 nyarán várható, a fejlesztésre rendelkezésre álló ESZA forrás és a szükséges háttér infrastruktúra biztosítását célzó EFOP 2.1.2 forrás összesen 2,5 Mrd Ft.

I.10.a

Biztos Kezdet Gyerekházak további működtetése alintézkedés célja az összesen 112 Biztos Kezdet Gyerekház további fenntartása. A legfrissebb adatok szerint a Gyerekházakat rendszeresen igénybe vevő gyermek száma (2015. december 31-én) 2507 fő volt, közülük 1535 fő hátrányos, vagy

I.10.b

halmozottan hátrányos helyzetű (KSH). Az alintézkedés megvalósításának forrása a 2016. évi hazai költségvetés „Támogató szolgáltatások, közösségi ellátások, utcai szociális munka, krízisközpont és a Biztos Kezdet Gyerekház finanszírozása XX./20/19/4” sora, melyből egy Gyerekház 6,245 millió Ft hazai működési támogatásban részesülhet.

I.11. Meg kell vizsgálni a gyermekjóléti szolgáltatás és a családsegítés keretében nyújtott szolgáltatáselemek biztosításának módját, ennek ismeretében a két szolgáltatás rendszerében meglévő erőforrások hatékonyabb allokációját, illetve a finanszírozásban a területi differenciálást kell elősegíteni, tekintettel a határozat 1. f) pontjában említett területi egyenlőtlenségek csökkentésére. Javítani kell a szolgáltatások elérhetőségét.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	folyamatos

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Sztv.) 2015. január 1-jétől már előírta, hogy családsegítés csak gyermekjóléti szolgáltatással egy szolgáltató keretében hozható létre. A gyermekjóléti szolgáltatás megerősítése irányába a következő lépés a 2016. január 1-től bevezetésre került módosítás, miszerint a családsegítés csak gyermekjóléti szolgáltatással integráltan – egy szervezeti és szakmai egységben – működhet: települési szinten a család- és gyermekjóléti szolgálat, járási szinten a család- és gyermekjóléti központ keretében. Ennek alapján a szolgálat, illetve központ a jelenlegi családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás bázisán, annak erőforrásai hatékonyabb elosztásával, kötelező önkormányzati feladatként működik. Az integráltan létrejövő szolgáltatás település szinten elérhető, kötelező szolgáltatás, az ellátandó terület nagysága (járás/település) szerint differenciált szolgáltatási tartalommal.

Új intézményi formaként megjelenő család- és gyermekjóléti szolgálat feladata a lakóhely szintű minimumszolgáltatások, általános segítő feladatok biztosítása. A család- és gyermekjóléti központ feladata a speciális szaktudást igénylő feladatok, valamint a hatósági feladatokhoz kapcsolódó tevékenységek biztosítása.

Az új feladatmegosztás fokozott együttműködés kialakítását követeli meg a szolgálatok és a központok között, valamint a központok részéről szakmai támogatás nyújtását írja elő a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XIII. törvény (Gyvt.) a szolgálatok irányába.

I.12. A szegény családban élő gyermekek számának csökkentése és a szegénység átörökítésének megelőzése érdekében meg kell vizsgálni a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény hatálya alá tartozó rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság belépési feltételei módosításának lehetőségeit, valamint szükséges felülvizsgálni a hátrányos helyzet fogalmát és szabályozását.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	folyamatos
nemzetgazdasági miniszter	

A Gyvt. hatálya alá tartozó rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság belépési feltételei módosításának lehetőségeire vonatkozó szakmai anyag előkészítésre került, vezetői szintű egyeztetése folyamatban van. A hátrányos helyzet fogalmának és a hozzá kapcsolódó szabályozás felülvizsgálata érdekében a Világbank készített egy összehasonlító tanulmányt, melynek értékelése, elemzése jelenleg folyamatban van.

I.12.a

I.12.b

II. Az oktatás területét érintő feladatok

Az MNTFS 19 oktatási intézkedést tartalmaz, melyek a minőségi oktatáshoz való egyenlő esélyű hozzáférést, a hátrányos helyzetű tanulók iskolai előmenetelének támogatását és a fejlesztési programok nyomon követési rendszerének kidolgozását tűzik ki célul. Az MNTFS nevesített intézkedésein kívül további intézkedések is szolgálják e célokat.

Az intézkedések előrehaladását a következő táblázat tartalmazza:

Intézkedés kódja	Intézkedés rövid címe	Előrehaladás
II.1.a	A hátrányos helyzetű gyermekek 3 éves kortól történő óvodába járásának infrastrukturális és személyi feltételeinek megteremtése	B
II.1.b	A hátrányos helyzetű gyermekek 3 éves kortól történő óvodába járásának infrastrukturális és személyi feltételeinek megteremtése	C
II.2	HHH gyermekek óvodába utazásának megoldása	B
II.3.a	A hátrányos helyzetű gyermekek 3 éves kortól történő óvodába járásának módszertani támogatása komplex programokkal	G
II.3.b	A hátrányos helyzetű gyermekek 3 éves kortól történő óvodába járásának módszertani támogatása komplex programokkal	C
II.3.c	A hátrányos helyzetű gyermekek 3 éves kortól történő óvodába járásának módszertani támogatása komplex programokkal	G
II.4	A köznevelés hátránykompenzáló képességének növelése	G
II.5	A pedagógus életpálya modellben elismerhető legyen a hátrányos helyzetű tanulók nevelése	A
II.6.a	Befogadó nevelés gyakorlatának erősítése, szakmai támogatása, alulteljesítő intézmények komplex fejlesztése	C
II.6.b	Az oktatás hátránykompenzációs szerepének javítása	C
II.6.c	A korai iskolaelhagyás megelőzését célzó program a szakképzésben	C
II.7.a	A korai iskolaelhagyás megelőzését szolgáló intézkedések	G
II.7.b	Roma lányok felzárkózásának segítése	F
II.8	A SNI tanulók minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek biztosítása	C
II.9.a	HH helyzetű és roma tanulók iskolai sikerességét elősegítő programok működtetése, továbbfejlesztése	C
II.9.b	Az Arany János Kollégiumi Program, az Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Program és az Arany János Tehetséggondozó Program továbbfejlesztése	B
II.9.c	Tanoda programok támogatása	B
II.9.d	Második Esély Típusú fejlesztések	G
II.9.e	Kortárs segítői mentorhálózat kialakítása	C
II.9.f	Szakképzési tanulmányi ösztöndíj	B
II.10.a	Pedagógusok felkészítése a befogadó nevelési gyakorlat alkalmazására, elősegítésére	B
II.10.b	Pedagógusok felkészítése a befogadó nevelési gyakorlat alkalmazására, elősegítésére	B
II.11	Iskolai szociális munka bevezetése	C
II.12	A pedagógusképző intézmények és a HH gyerekeket eredményesen nevelő köznevelési intézmények/tanodák közötti együttműködés ösztönzése	B
II.13.a	Hátrányos helyzetű, kiemelten roma hallgatók diplomaszerezésének támogatása	B
II.13.b	Hátrányos helyzetű, kiemelten roma hallgatók diplomaszerezésének támogatása	A

II.14	A hallgatói ösztöndíj és juttatásrendszer általános reformja	C
II.15.a	Hátrányos helyzetű fiatalok egészséges életmódját elősegítő program	B
II.15.b	Hátrányos helyzetű fiatalok diák- és szabadidősportban való részvételének támogatása.	B
II.16.a	Tehetséggondozás a HHH, illetve roma gyermekek, tanulók körében	B
II.16.b	Tehetséggondozás a HHH, illetve roma gyermekek, tanulók körében	B
II.16.c	Tehetséggondozás a HHH, illetve roma gyermekek, tanulók körében	B
II.16.d	Tehetséggondozás a HHH, illetve roma gyermekek, tanulók körében	B
II.17	Az egész életre kiterjedő tanulás támogatása	B
II.18	A gyermekek teljes iskolai életútjának követésére alkalmas informatikai rendszer megteremtése	C
II.19	Meg kell vizsgálni az iskolai hátrányokat befolyásoló intézményi körülményeket	B

A	Megvalósult
B	A megvalósítás terv szerint halad
C	Megvalósítása késik a tervezetthez képest
D	Megvalósult módosított tartalommal
E	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, az új terveknel jobb ütemben
F	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, az új tervek szerint zajlik
G	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, késik az új tervekhez képest
H	A tervek szerint később, nem a jelen intézkedési terv keretében kerül megvalósításra
I	Teljes egészében törlésre került

II.1. Javítani kell az óvoda intézményének hátránykompenzáló képességét, meg kell teremteni a hátrányos helyzetű gyermekek hároméves kortól történő óvodáztatásának infrastrukturális és személyi feltételeit.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere nemzeti fejlesztési miniszter belügyminiszter nemzetgazdasági miniszter	folyamatos

Az intézkedés célja férőhelybővítés a hátrányos helyzetű gyerekek óvodába járása érdekében, az óvodai ellátás hozzáférhetővé tétele. Az infrastrukturális beruházáshoz kapcsolódó pályázatok: DAOP-4.2.1-11, DDOP-3.1.2-12, ÉAOP-4.1.1/A-11 és ÉAOP-4.1.1/A2-10, ÉMOP-4.3.1/A-11, KMOP-4.6.1-11, NYDOP 5.3.1./B-12 (mind „Nevelési intézmények fejlesztése”), valamint TÁMOP-3.1.11. Óvodafejlesztés és a 2014-2020 időszakban a vonatkozó TOP/VEKOP fejlesztések. A köznevelési szakterületet érintő átalakítások okán az EFOP fejlesztési konstrukciók tervezése, megvalósítása jelenleg fel van függesztve, így a programok még nem indultak el.

II.1.a

Az EFOP-3.1.1. „Kisgyermekkorai nevelés támogatása” c. kiemelt projekt célja a képzéssel és támogató szolgáltatásokkal az óvoda és a családi napközi esélyteremtő szerepének és hátránykompenzációs képességének további erősítése, kiemelt figyelemmel a 2015. szeptember 1-jétől hatályba lépett, a 3 éves kortól kötelező óvodai nevelés bevezetésének szakmai támogatására, valamint az Óvodai Országos Alapprogramban rögzített hátránycsökkentő szerep eredményes megvalósítására. A program hozzájárul a kisgyermeket nevelők munkavállalásának támogatásához, a családok életminőségének javulásához, különösen a leghátrányosabb helyzetű térségekben lévő gyermekek minél korábbi életkorban történő fejlesztésének eléréséhez. A konstrukció felhívása 2014. október 10-én megjelent, a támogatási szerződés megkötése folyamatban van.

II.1.b

2016 második felében kerül meghirdetésre az EFOP-3.1.9 „Kisgyermekkori nevelés intézményi támogatása” c. felhívás, melynek keretében óvodákat, illetve családi napköziket fenntartó szervezetek kaphatnak támogatást pedagógiai programjuk továbbfejlesztésére és a hátránykompenzációt elősegítő rendezvények megtartására. Az EFOP-3.1.1 kiemelt projekt ehhez nyújt egységes képzést és támogató szolgáltatást. A kiemelt projekt során megvalósítható tevékenységek hozzájárulnak az óvodavezetők, óvodapedagógusok, a kisgyermeknevelők, valamint az óvodai nevelőmunkát közvetlenül támogató munkatársak szakmai felkészültségének fejlesztéséhez az esélyteremtés és hátránykompenzációs pedagógiai tartalmak megosztásával. A képzések célcsoportját elsődlegesen azon óvodák és óvoda-bölcsődék képezik, ahol az ellátott hátrányos helyzetű kisgyermek aránya a 2013/2014. évben meghaladta a 15%-ot, valamint azon családi napközik, ahol a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek aránya meghaladta a 15%-ot és/vagy az adott családi napközi a szolgáltatását társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott településen nyújtja.

A támogatási szerződés megkötésének csúszása miatt a tervezett tevékenységek megvalósítása is késelemben van. A célcsoporthoz tartozók motivátlansága, a személyi feltételek hiánya miatt (a képzésen résztvevők helyettesítése) a részvétel akadályba ütközik.

II.2. Meg kell vizsgálni, mely települések esetében okoz gondot a gyermekek óvodába jutása, valamint, hogy milyen feltételekkel segíthető elő a hátrányos helyzetű gyermekek óvodáztatása. Fel kell tárnani az e területen tapasztalható esetleges hiányosságokat, és intézkedéseket kell kidolgozni azok kezelésére.

Felelős:

**emberi erőforrások minisztere
belügyminiszter**

Határidő:

folyamatos

Az Emmi és a Belügyminisztérium 2015 őszén felmérést készített az óvodák elérésének nehézségeiről. Az adatok feldolgozása nyomán további tárcaközi egyeztetések szükségesek a feladatok, teendők egyeztetésére.

II.3. Komplex módszertani fejlesztéssel meg kell erősíteni az óvoda hátránykompenzáló képességét. Fel kell készíteni az intézményeket a hátrányos helyzetű gyermekek hároméves kortól történő minőségi óvodai nevelésére.

Felelős:

emberi erőforrások minisztere

Határidő:

**az EFOP tervidőszak ütemezésének
megfelelően, folyamatos**

A tervezett program célja a hátrányos helyzetű kisgyermek felzárkózása, korai óvodáztatása érdekében kísérleti Esélypontok kialakítása elsősorban a kedvezményezett és fejlesztésre szoruló térségekben. A program szolgálja az esélyteremtő programok összehangoltabb megvalósítását az érintett óvodákban, a konvergencia régióban található óvodák és családi napközik módszertani felkészítését a hátrányos helyzetű kisgyermek 3 éves kortól kötelező óvodába járásának támogatására, s egy később induló pályázatos projekt keretében az intézmények továbbfejlesztetik nevelési programjait, illetve hátránykompenzáló, a kötelező óvodáztatást támogató rendezvényeket valósíthatnak meg. A megvalósítás csúszik, a projekt nem került be sem a 2015., sem a 2016. évi fejlesztési keretbe. Mindamelllett a családi napközik legfeljebb kifutó jelleggel vehetnek még részt az óvodai ellátásban, tekintettel arra, hogy 2015. szeptember 1-től az óvoda az, ahol a gyermek 3 éves korától kötelezettségét teljesítheti.

II.3.a

A korábban már említett EFOP-3.1.1-14 „Kisgyermekkori nevelés támogatása” kiemelt program hozzájárul a kisgyermek nevelők munkavállalásának támogatásához, a családok életminőségének javulásához, különösen a kedvezményezett járásokban élő gyermekek minél korábbi életkorban történő fejlesztéséhez. A projekt célja a képzéssel és támogató szolgáltatásokkal az óvoda és a

II.3.b

családi napközi esélyteremtő szerepének és hátránykompenzációs képességének további erősítése, kiemelt figyelemmel a 3 éves kortól kötelező óvodáztatás szakmai támogatására, valamint az Óvodai Országos Alapprogramban rögzített hátránycsökkentő szerep eredményes megvalósítására. A konstrukció támogatási szerződésének megkötése folyamatban van. Az előzményprojekt TÁMOP 3.3.13. programban az "Óvodai esélyteremtő intézményfejlesztési program és eszközrendszer" pedagógus továbbképzéseken 68, a mentorképzések közül a "Hatékony szervezeti kommunikációval a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket/tanulókat nevelő intézmények eredményessége érdekében" 17, a "Hatékony konfliktuskezelési eljárások a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket/tanulókat nevelő intézmények eredményessége érdekében" képzésben 18 fő óvodapedagógus vett részt.

Várhatóan 2016 második felében kerül majd meghirdetésre az EFOP-3.1.9 „Kisgyermekkori nevelés intézményi támogatása” c. konstrukció felhívása, amelynek célja a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési és tanulási nehézséggel küzdő, eltérő fejlődési ütemű gyermekek inkluzív nevelése, személyiségfejlesztése, a jó gyakorlatok terjesztése, a korszerű hátránykompenzációs és esélyteremtő pedagógia célirányos beépítése az óvodai pedagógiai programokba. A képzések célcsoportját azon intézmények képezik, ahol az ellátott hátrányos helyzetű, vagy rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek aránya meghaladta a 15%-ot és/vagy az adott intézmény társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott településen van.

II.3.c

II.4. A köznevelés esélyteremtő képességének növelése és a szegregáció csökkentése érdekében biztosítani kell a képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítés, valamint az óvodai fejlesztő program további működtetését, szakmai, módszertani támogatását és fejlesztését.

Felelős:

emberi erőforrások minisztere

Határidő:

folyamatos

Az intézkedés célja a köznevelés hátránykompenzáló képességének növelése a képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítés valamint óvodai fejlesztő program továbbfejlesztésével, működtetésével és szakmai támogatásával. Kidolgozott módszertan alapján hátrányos helyzetű gyermekek/tanulók befogadó nevelésének megvalósítása, erre tevékenységhez kötött támogatás biztosítása jogszabályban meghatározott köznevelési intézmények köre számára. Az EFOP-3.1.3 „Társadalmi felzárkózási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása” c. kiemelt projekt összesen 4,2 Mrd Ft-ból valósul meg a tervek szerint 2020. év végéig.

A 2003 óta működő Integrációs Pedagógiai Rendszer (IPR) egy olyan pedagógiai keretrendszer, mely a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélykülönbségének kiegyenlítését hivatott érvényesíteni a hazai pedagógiai gyakorlatban. Az IPR célja, hogy a magyar köznevelésben (óvodákban) elősegítse és megerősítse a köznevelés rendszerének esélyteremtő és felzárkózást segítő szerepét a hátrányos helyzetű gyermekek vonatkozásában: az óvoda alkalmassá váljon a hátrányos helyzetű gyermekek eredményes nevelésére, támogassa a gyermekek óvodai beilleszkedését és elősegítse a későbbi iskolai sikerességét. A projekt megvalósítása során 550 óvoda kerül bevonásra, továbbá 1100 óvodapedagógus továbbképzése valósul meg. A megvalósítás során a költségvetési áttérítés miatti kockázat, hogy a 2015. évi központi költségvetés az IPR működéséhez – a 2015/2016-os nevelési évben – nem tervezett hazai forrást, azt költségvetési áttérítéssel uniós forrásból (EFOP-3.1.3) kívánja biztosítani csak az óvodák részére. Ezek a nem állami, nem önkormányzati köznevelési intézmények, valamint az önkormányzati fenntartású óvodák, de a felhívás nem célozza azon iskolákat, amelyek korábban már megvalósították a programot hazai forrásból. Az áttérítés eredményeként az iskolákban a program, illetve a fejlesztések nem fognak elindulni. A 2013. évben a köznevelési területen bekövetkezett szervezeti átalakítások, valamint a 2013. évi költségvetési törvény miatt megváltozott az IPR program finanszírozása az állami iskolákra vonatkozóan. Az IPR-t működtető köznevelési intézmények támogatására szükséges forrás – nem kötött felhasználás támogatásként – beépült a KLIK 2014. évi költségvetésébe, azonban a KLIK likviditási zavara következtében ezek az összegek felolvadtak a napi problémamegoldás

folyamatában, elveszítve így eredeti céljukat. Többek között ennek megoldása érdekében döntött úgy a Kormány, hogy a 2016. évi költségvetési törvény módosításával 91,5 milliárd forint többletforrást biztosít a KLIK kiegyensúlyozott feladatellátásához, amellyel a Kormány biztosítja az állami köznevelési intézményfenntartó rendszer tehermentes és folyamatos feladatellátáshoz szükséges stabil költségvetési háttérrel, s amely lehetőséget ad az IPR programok eredményes folytatásához is. A KLIK fenntartásában lévő intézményekben (a 2014/2015. tanévben) az IPR programot 914 köznevelési intézmény valósította meg 67 275 tanuló létszámmal. Az EFOP-3.1.3-16 „Társadalmi felzárkózási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása” c. kiemelt felhívás 2016. május 23-án megjelent. A TKKI – a kiemelt projekt gazdája – megkezdte a kiemelt projekt felhívása alapján a támogatási kérelem benyújtására a felkészülést.

II.5. Meg kell vizsgálni, hogy a pedagógus életpálya tevékenységorientált módon megfelelően ismeri-e a hátrányos helyzetű tanulók nevelése és tehetséggondozása terén végzett munkát.

Felelős:

Határidő:

emberi erőforrások minisztere

2015. december 31.

Az elkészült és elfogadásra benyújtott koncepció a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pedagógus pótlék kiterjesztésére tett javaslatot területi illetve feladat-alapon. A 326/2013. (III. 30.) Korm. rendelet 2015. évi módosítása értelmében 2016 januárjától a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pedagógus-pótlék területi alapon kiterjesztésre került. Ennek eredményeként a jelentős munkanélküliséggel sújtott településeken dolgozók is a jogosultsági körbe tartoznak, míg korábban erre csak a társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott térségekben volt lehetőség.

II.6. Meg kell erősíteni a köznevelés intézményrendszerének hátránykompenzáló képességét, a befogadó nevelés gyakorlatának erősítésével, a dezegregációs folyamatok támogatásával fejleszteni szükséges az iskolai eredményesség tekintetében alulteljesítő intézményeket.

Felelős:

Határidő:

**emberi erőforrások minisztere
nemzetgazdasági miniszter
a köznevelési intézmények fenntartásában
érintett miniszterek**

folyamatos

Az alintézkedés célja a köznevelési intézmények befogadóvá válásának elősegítése komplex fejlesztéssel, szakmai támogatással és szolgáltatások nyújtásával a HH tanulók iskolai lemorzsolódásának csökkentése és az iskolázottsági szint növelése érdekében. Az EFOP 3.1.7. „Esélyteremtés a köznevelésben” c. kiemelt projekt módszertani támogatást nyújt a köznevelési intézmények és tanórán kívüli vagy iskolarendszeren kívüli, a nevelést, oktatást támogató szolgáltatók számára, támogatja ezek hálózatosodását, komplex, helyi viszonyokra reagáló, gyakorlatközpontú intézményfejlesztést végez. Cél, hogy minél több köznevelési intézmény váljon alkalmassá arra, hogy önállóan elő tudják segíteni a hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztését, tanulók iskolai sikerességét. Az előzményprojekt TÁMOP 3.3.13. program 2015 novemberében lezárult, 897 fő az öt mentorképzésen, 2664 a tantestületi képzéseken (ETIPE, Óvodai és Iskolai Esélyteremtő Intézményfejlesztési Program és Eszközrendszer képzés), 81 szaktanácsadói, 176 tanoda szakmai vezetői, 89 tanoda tanácsadói, 58 Módszertani Gyakorlóintézményi Hálózat fejlesztését segítő, 11 biblioterápiás, 67 érzékenyítő és módszertani tréning 1. és 66 fő mentálhigiénés képzésen vett részt. Az új EFOP-os felhívás elkészült, megjelentetésére még nem került sor. A kiemelt program támogatói funkciót is ellát, így indokolt elindítani.

II.6.a

Az alintézkedés célja a köznevelés méltányosságának javítása, a heterogén tanulásszervezési gyakorlat erősítése, az iskolai eredményesség tekintetében alulteljesítő intézmények támogatása tartalmi-módszertani, ill. komplex fejlesztésekkel. A tervezett beavatkozásokat tartalmazó konstrukció felhívása a minőségbiztosításon átesett, de megjelenése csúszik. Az előzménynek tekinthető TÁMOP 3.3.13. programban a 139 bevont intézményben 18 433 HH/HHH tanuló szerepelt

II.6.b

a nyilvántartásban. Az alintézkedés céljait több projekt valósítja meg. A „szegregáltan oktatott halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma a beavatkozások által érintett tankerületekben” indikátorral összefüggésben EFOP ex-ante feltétel a tankerületek (és intézmények) kijelölése, ahol deszegregációs intézkedés tervezett, illetve az érintett tankerületek kijelölését követően számítások végzése a kiindulási és célértékre vonatkozó tanulmány elkészítése 2015. november 30-ig, határidőben megtörtént. A pontos intézményi kijelölések folyamatban vannak.

A korai iskolaelhagyás megelőzését célzó program a szakképzésben: A program célcsoportja a szakképzésért és felnőttképzésért felelős miniszter fenntartásába kerülő köznevelési intézmények szakképzési feladatait ellátó 44 szakképzési centrum és azok pedagógusai, valamint közvetlen a szakképzési centrumok tanulói és családjaik, kiemelten a roma származású tanulók és családjaik, valamint a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók és családjaik. A program célja az, hogy csökkenjen a szakképzésből kieső diákok száma, segítse az iskolák és a pedagógusok felkészítését a lemorzsolódás mérséklésére, erősítse az oktatás különböző szakaszai, valamint a munka világába történő átmenetet. Az intézkedést megvalósító GINOP-6.2.2-VEKOP/15 - A szakképzést végzettség nélkül elhagyók számának csökkentése felhívás 2015 decemberében jelent meg.

II.6.c

II.7. Céltartalmú intézkedésekkel kell támogatni a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzését, a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulói csoportok iskolai sikerességét, különös tekintettel a szakképzésre. Kiemelt figyelmet kell fordítani a roma lányok végzettség nélküli iskolaelhagyásának megelőzésére.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere nemzetgazdasági miniszter a köznevelési intézmények fenntartásában érintett miniszterek	az EFOP és GINOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos

Az Európai Unió Tanácsa 2011. évi ajánlása felhívja a tagállamok figyelmét arra, hogy azonosítsák a végzettség nélküli iskolaelhagyást előidéző társadalmi és nevelési-oktatási tényezőket, folyamatosan figyeljék a leginkább veszélyeztetett célcsoportok tanulási pályáját, s építsenek ki korai jelzőrendszert a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése céljából. A jelzőrendszer létrehozására vonatkozó felhatalmazás bekerült a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvénybe, a módosítás 2015. január 1-jén lépett hatályba. A 229/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet alapján a lemorzsolódás, s ezzel összefüggésben a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzését szolgáló jelző- és pedagógiai támogató rendszer részletszabályait kormányrendelet fogja rögzíteni, a szabályozás egyeztetése folyamatban van. A jelzőrendszerre vonatkozó részletszabályok kiterjednek a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulói kör jellemzőire, valamint a jelzőrendszer területi működtetésére és az adatok elemzési lehetőségeire. A jelzőrendszer működtetése a pedagógiai szakmai szolgáltatás feladata, ez a rendelkezés szintén bekerült a köznevelési törvénybe 2015. szeptember 1-jével, s a vonatkozó miniszteri rendelet (48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet) is tartalmaz erre szabályozást. A korai jelző- és pedagógiai támogató rendszer terve (mint EFOP ex-ante feltétel) elkészült, az EMMI felelős államtitkársága 2015. november 23-án jóváhagyta. A fejlesztést tartalmazó EFOP-3.1.2. „Végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése” c. konstrukció meghirdetése, valamint a konkrét lemorzsolódást csökkentő beavatkozások megvalósítását célzó konstrukciók meghirdetése 2016 II. félévében várható. A GINOP-6.2.2 „A szakképzést végzettség nélkül elhagyók számának csökkentése” c. konstrukció 2015 decemberében meghirdetésre került, a kapcsolódó GINOP-6.2.3-16 „A szakképzési intézményrendszer átfogó fejlesztése” c. konstrukció meghirdetése 2016. I. félévében várható.

II.7.a

A Roma lányok korai iskolaelhagyásának megelőzésére szolgáló program 2015 októberében került meghirdetésre hazai forrásból. A pályázat idén 26 megvalósítóval indul el és 2016. szeptember 30-án zárul. Változás az eredeti tervekhez képest, hogy emelkedett a pályázati keretösszeg 80 millió forintról 150 millió forintra a jelentkezők magas számára tekintettel. A projekt eredményeiből jelen pályázat segítségével minimum 260 lány részesül. 2016 őszétől a projekt várhatóan hazai finanszírozásból ismét megvalósul. 135 millió forint áll rendelkezésre, ebből a megvalósítók a tervek

II.7.b

szerint 6-8 millió forintba pályázhatnak. A programban résztvevő lányok száma minimum 225 fő. Olyan megyékben valósul meg, ahol a roma népesség aránya a legmagasabb. Célunk a roma nők társadalmi helyzetének javítása, mivel körükben két és félszer magasabb azoknak az aránya, akik legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkeznek, mint a nem romák esetében. Jelentős hátrány tapasztalható még a roma férfiakhoz viszonyítva is, ebből fakadóan munkaerő-piaci és jövedelmi helyzetük sokszor kilátástalan. A programban olyan 10-18 éves általános iskolás vagy középiskolás roma lányok vehetnek részt, akik esetében jelen van valamilyen lemorzsolódási kockázat vagy tünet. A bevont lányok családja is célcsoportnak tekinthető, mivel együttműködésük nélkül a célok nem valósíthatók meg. A célcsoportba korai iskolaelhagyással veszélyeztetett nem roma lányok is bevonhatók, illetve a roma származásról szóló nyilatkozat önkéntes. A programba bevont mentorok főként roma származású nők lehetnek, akik személyes támogatás biztosításával mozgósítják az egyéni, családi és helyi közösségi erőforrásokat a korai iskolaelhagyással veszélyeztetett gyermekek esélyeinek növelése érdekében. A bevont célcsoport körében preventív célú programokkal csökkentik az iskolai lemorzsolódást és növelik a továbbtanulási esélyeket. A program hatékonyságának növelése érdekében együttműködnek a lányok oktatási intézményeivel és a gyerekekkel foglalkozó helyi szakemberekkel, szolgáltatásokkal.

II.8. Biztosítani kell a teljes körű pedagógiai szakszolgálati ellátásokhoz való hozzáférést, továbbá a sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók minőségi befogadó neveléshez, oktatáshoz való hozzáférését. Törekedni kell a feladatellátás feltételeinek javítására az ellátás teljes körűségének és megkülönböztetés-mentességének biztosítása érdekében.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	folyamatos

Az intézkedés célja a sajátos nevelési igényű tanulók minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek biztosítása iskolai sikerességük javítása és a befogadó oktatás erősítése érdekében. Ennek keretében megvalósul az ellátórendszer és a differenciált szükségletekhez igazodó tevékenységek fejlesztése, a pedagógiai szakszolgálati munka megújításának szakmai támogatása, valamint az integrált gyógypedagógiai nevelést folytató és támogató intézmények, a súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekeket ellátó intézmények infrastrukturális fejlesztése.

A TÁMOP-3.4.2.B Sajátos nevelési igényű gyerekek integrációja (szakszolgálatok fejlesztése) c. kiemelt projekt fizikai megvalósítása lezárult, a kidolgozott protokollok és adaptált mérőeszközök száma 11, az adaptált mérőeszközök száma 12, a szakterületi protokoll felkészítő képzéseken összesen 1074, a képzéseken összesen 3732 szakember vett részt, míg a fejlesztett ellátásokkal elért gyerekek, tanulók száma 402 383. A kapcsolódó EFOP fejlesztések 2016-ban indulnak. A 2015/2016. tanévben a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók közel 69 %-a integrált keretek közt részesül nevelésben, nevelés-oktatásban.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (Nkt.) 47. § (8) bekezdése kimondja: „Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A fejlesztő foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a kollégiumi nevelés és oktatás keretében valósítható meg.” Ezzel összhangban a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 24. § (3) bekezdés b) pontja alapján: komplex pszichológiai és gyógypedagógiai ellátás keretében a pedagógiai szakszolgálati intézmény terápiás ellátást, korrekatív megsegítést nyújt a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján a nevelési tanácsadás keretében fejlesztésben részesülő gyermekek, tanulók számára. Mindezek alapján a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTM) gyermekek, tanulók fejlesztő pedagógiai ellátása a pedagógiai szakszolgálati intézményben és az adott óvoda, iskola keretében is megvalósítható.

Az ellátást a helyi sajátosságoknak, a kialakult viszonyoknak megfelelően kell megszervezni. Az Nkt. 2013. szeptember 1-jével hatályba lépett 8. § (3) bekezdése rendelkezik arról, hogy az óvodai nevelés Nkt. 6. melléklet szerinti finanszírozott időkerete magába foglalja a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztő foglalkoztatásának időkeretét, az Nkt. 27. § (5)

bekezdése pedig rendelkezik arról, hogy az általános iskola, a középfokú iskola köteles megszervezni a tanuló heti kötelező óraszámát és az osztályok engedélyezett heti időkeret különbözete terhére a tehetség kibontakoztatására, a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatására, a beilleszkedési, tanulási nehézség, magatartási rendellenességgel diagnosztizált tanulók számára, továbbá az első-negyedik évfolyamra járó tanulók eredményes felkészítésére szolgáló, differenciált fejlesztést biztosító egy-három fős foglalkozásokat.

A BTM gyermekek, tanulók fejlesztése tehát legfeljebb háromfős csoportban valósítható meg. A fejlesztés heti óraszámát és a fejlesztési területeket a szakértői bizottság szakértői véleménye határozza meg.

A 2015. októberi adatszolgáltatás szerint 81.982 fő volt a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanulók létszáma.

II.9. A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és roma tanulók iskolai sikerességének elősegítése érdekében szükség van az egyéni és komplex támogatást nyújtó programok folytatására, felülvizsgálatára és továbbfejlesztésére (Útravaló Ösztöndíjprogram, Arany János Tehetséggondozó Program, Arany János Kollégiumi Program, Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Program, Szabóky Adolf Szakképzési Ösztöndíj, Második esély és tanoda programok).

Felelős:

**emberi erőforrások minisztere
nemzetgazdasági miniszter**

Határidő:

folyamatos

A 2014-ben meghozott döntés értelmében a 2005 óta hazai forrásból működő Útravaló Ösztöndíjprogram Út a középiskolába és Út az érettségihez alprogramjait – a 2015. 2016. és 2017. költségvetési években – évente 1,5 milliárd forint uniós finanszírozásra történő költségvetési áttérelés érinti. Az évi 1,5 milliárd Ft ösztöndíjkereten felül a szakterület 0,5 Mrd Ft keretösszegű szakmai támogatást és nyomon követést is tervezett uniós forrásból, így összesen 6,0 Mrd Ft forráskeret áll rendelkezésre, amely lehetőséget nyújt a további fejlesztésre.

Az Útravaló ösztöndíjprogrammal elért tanulók száma a 2014/2015-ös tanévben: 12 016 tanuló, de a 2015/16-os tanévre vonatkozóan még csak az Út a szakmához alprogram esetében született döntés, itt a támogatott létszám 2285 fő. Fontos változás lehet a kiemelt projekt elindulását követően, hogy megindul a mentorok képzése, megkezdődik a szakmai támogatás és nyomonkövetés, melytől jelentős minőségi javulást várunk. Az Út a diplomához alprogram esetében a támogatásban részesült hallgatók száma a 2014/15-ös tanévben 816, míg a most zajló 2015/16-os tanévben 1031. Az Út az érettségihez alprogramban résztvevő tanulók között az érettségit szerzők aránya a 2014/15. tanévben 92% volt, a 2015/16. tanévre vonatkozóan értelemszerűen még nincsenek adatok, de sajnos később se lesz, mert a programok még mindig nem tudtak elindulni az uniós forrásra történő áttérelés miatt. Ugyanez vonatkozik az Út a középiskolába alprogramban résztvevők esetében a középfokú képzésbe bekerülő tanuló arányára, mely 2014/15-ben 72% volt, ahol a programok szintén nem tudtak elindulni az uniós forrásra történő áttérelés miatt. Az Út a szakmához alprogramban résztvevők között a sikeres szakmai vizsgát tevő tanulók aránya 2014/15-ben 90% volt.

II.9.a

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, illetve rászoruló, középfokú oktatásban résztvevő tanulók iskolai sikerességét, a lemorzsolódás megelőzését komplex módon szolgáló Arany János Tehetséggondozó Program (AJTP), Arany János Kollégiumi Program (AJKP) és Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Program (AJKSZP) megvalósítása. A 2015/2016. tanévben az AJTP-ben 608, az AJKP-ban 298 fő, az AJKSZP-ben 182 fő 9. évfolyamos tanuló kezdte meg a tanulmányait, összesen több mint 4000 fő hátrányos helyzetű tanuló vesz részt a programokban. A 2014-ben végzett felmérés alapján az AJKP-ban a tanulók 38,4%-a, az AJKSZP-ben 30,8%-a roma tanuló. A Roma Szakkollégiumi Program keretében a Pécsi Tudományegyetem Wlislöck Henrik Szakkollégiuma és az Arany János Kollégiumi Program között együttműködés jött létre 2015-ben. A pécsi Wlislöck Henrik Szakkollégium a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók érettségi-szerzését és továbbtanulását támogató Arany János Kollégiumi Program 11. és 12. évfolyamos tanulóit pályaeorientációs tevékenységekkel támogatja. A pályaeorientációs támogatás keretében pl. megismertetik a tanulókat az Egyetem

II.9.b

képzési területeivel, segítséget nyújtanak az érdeklődésnek megfelelő képzés megtalálásában és a felsőoktatási jelentkezési eljárásban. Ezt követően a felvételt nyert fiatal továbbra is kapna segítséget a lehetséges ösztöndíjak felkutatásában, pályázatok benyújtásában, tanulmányi előrehaladásban. A foglalkozások iránt nagy az érdeklődés, a személyes találkozók mellett a folyamatos kapcsolattartás érdekében kifejezetten e célra közösségi oldal is létrejött.

A tanoda programok támogatása - Korai iskolaelhagyás csökkentése, a képzettségi szint növelése a köznevelésen kívüli eszközökkel (ESZA) alintézkedésben részt vevő tanulók száma 2014-ben 5000, 2015-ben 5792 fő volt. Az egyéni fejlesztési tervben rögzítetteket sikeresen megvalósítók száma 4890. Az új EFOP támogatási igények bírálata jelenleg zajlik. Ezzel párhuzamosan megkezdődött a munka a Tanodák hosszú távú finanszírozásának megalapozása érdekében.

II.9.c

A Második Esély Típusú fejlesztések esetében az előzményprojekt TÁMOP 3.3.9. Második esély programok támogatása megvalósítása 2015. június 30-ig lezajlott. A programban részt vevők száma 2271 volt, a résztvevők közül végzettséget, képzettséget szerzők, vagy végzettséget adó képzésben résztvevők száma 799 fő. A Második Esély programokat az EFOP tartalmazza, és hozzá indikátort is rendel. A projekt folytatását szolgáló koncepció kialakításra került, kértük szerepeltetését az EFOP 2016. évi fejlesztési keretében.

II.9.d

A kortárs segítői mentorhálózat kialakítása a középfokú nevelésben-oktatásban részt vevő HHH illetve roma tanulók részére szakmai koncepciója létrejött, a megvalósítás késik. A tervezett beavatkozást tartalmazó konstrukció várható megjelenése 2016. szeptember.

II.9.e

A Szabóky Adolf ösztöndíj program (korábbi nevén szakképzési ösztöndíj program) végrehajtása során a 2014. évben 23 900 tanuló nyert támogatást 3,7 Mrd Ft összegben, míg a 2015. esztendőben már 26 476 tanuló részesült ösztöndíjban a több mint 4 Mrd Ft összegű keretből.

II.9.f

II.10. A befogadó nevelési gyakorlat megerősítése, terjesztése érdekében biztosítani kell a pedagógusok, szakoktatók és a köznevelésben közreműködő szakmai segítők gyakorlatorientált felkészítését.

Felelős:

**emberi erőforrások minisztere
nemzetgazdasági miniszter**

Határidő:

folyamatos

A "Digitális Nemzet Fejlesztési Program" (DNFP) megvalósításáról szóló 1631/2014. (XI. 6.) Korm.határozatban foglaltak alapján egy modellértékű nevelési program adaptálása valósul meg a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat nevelő-oktató köznevelési intézményekben. A DNFP település-központú kísérleti alprogramjának megvalósításához szükséges források biztosításáról szóló 1854/2014. Korm.határozat 1. pontja helyszínül Nyíregyházát és a Nyíregyházi járást jelölte ki. Az EMMI által modellértékű programként a Komplex Instrukciós Program (KIP) került kiválasztásra. A program kiválasztásánál szempont volt, hogy alkalmas legyen a hátránykompenzációra, a tehetséggondozásra, alkalmazható legyen heterogén tanulói csoportokban, továbbá a DNFP digitális eszközfejlesztés segítségével hozzájáruljon a digitális pedagógia elterjesztéséhez is. A KIP olyan differenciált, személyközpontú nevelési-oktatói módszer, amely az érintett célcsoportba tartozó gyermekek iskolai sikerességét segíti elő integrált iskolai környezetben. A kiválasztásra került 13 köznevelési intézményből 2015-ben egyben valósultak meg a fejlesztések és a vonatkozó KIP-es pedagógusképzések pilot jelleggel, a további 12 intézményben 2016-ban kerül sor a fejlesztésre és a képzésekre az EFOP-3.1.2 projekt keretében. A modellértékű program bevezetésével megvalósul a tanulók közötti státuszproblémák javítása, a tanulói együttműködés javítása, az érintett gyermekek iskolai sikerességének biztosítása, a közép- és felsőfokú továbbtanuláshoz való hozzásegítése, a pedagógusképzések révén pedig megvalósul a tanári kompetenciák javítása, a tantestületen belüli pedagógiai kultúraváltás támogatása. A tervezett beavatkozást tartalmazó konstrukció várható megjelenése 2016 júniusa. A TÁMOP 3.3.13 Eötvös József program keretében 897 fő az öt mentorképzésen, 2664 fő a tantestületi képzéseken (ETIPE Óvodai és Iskolai Esélyteremtő Intézményfejlesztési Program és Eszközrendszer képzés), 81 fő szaktanácsadói, 176 fő tanoda szakmai vezetői, 89 fő tanoda tanácsadói, 58 fő Módszertani

II.10.a

Gyakorlóintézményi Hálózat fejlesztését segítő, 11 fő biblioterápiás, 67 fő érzékenyítő és módszertani tréning 1., míg 66 fő mentálhigiénés képzésen vett részt.

II.11. A végzettség nélküli iskolaelhagyók számának csökkentése érdekében elő kell segíteni a nevelő oktató munkát közvetlenül segítő szolgáltatások rendszerének fejlesztését, meg kell erősíteni a köznevelési intézmények gyermekvédelmi jelzőrendszerben betöltött szerepét, támogatni kell az ágazatközi, intézményközi együttműködési modellek kialakítását.

Felelős:
emberi erőforrások minisztere
a köznevelési intézmények fenntartásában
érintett miniszterek

Határidő:
2016. március 31.

Az EFOP-3.2.9 „Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység modellezése” konstrukciószakmai koncepciója elkészült 2015-ben, a pályázat kiírására várhatóan 2016 második negyedévében kerül sor. A modellkísérlet célja az óvodai és iskolai szociális segítés szakmai tartalma és a fenntartáshoz és rendszerszerű elterjesztéséhez szükséges humán- és pénzügyi források meghatározása, a köznevelési és szociális ágazati gyakorlat, ezen belül a köznevelési intézmények és a család- és gyermekjóléti szolgáltatás közös eljárásrendjének kialakítása, egymáshoz való viszonyának meghatározása a modellkísérletben részt vevő pályázók folyamatos monitorozásával. Az óvodai és iskolai szociális segítés teljesskörű bevezetésére ezt követően kerülhet sor, a Gyvt. jogszabályi háttérével 2018-ban. 2016 januárjától az iskolai szociális munkás, valamint gyermek- és ifjúságvédelmi felelős munkakör (választható munkakörként) is bekerült a finanszírozott nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörök közé a 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet alapján. A hátrányos helyzetű tanulói arány figyelembe vételével az intézményeknek lehetőségük nyílik ezen szakemberek foglalkoztatására.

II.12. Ösztönözni kell a pedagógusképző intézmények és a hátrányos helyzetű gyermekeket integrált keretek között eredményesen nevelő köznevelési rendszeren belüli és kívüli intézmények (pl. tanodák) közötti együttműködéseket.

Felelős:
emberi erőforrások minisztere

Határidő:
folyamatos

Az intézkedéssel megvalósítandó feladat a pedagógusképző intézmények és a HH gyerekeket eredményesen nevelő köznevelési intézmények/tanodák közötti együttműködés ösztönzése. Ennek során szakmai gyakorlat, óraadás, hospitáció, közös programok ösztönzése annak érdekében, hogy a hallgatók már a felsőoktatási tanulmányaik során valós és gyakorlati tapasztalatot szerezhessenek a hátrányos helyzetű tanulók oktatáshoz való hozzáférését akadályozó tényezőkről, és gyakorlati eszközöket kaphassanak a hátrányok kompenzálásához. A TÁMOP 3.3.13. projekt keretében megkezdődött a módszertani gyakorlóintézményi hálózat létrehozása, 3 pedagógusképző intézmény kötött együttműködési megállapodást összesen 27 esélyteremtő programot alkalmazó intézménnyel a pedagógushallgatók fogadására.

II.13. A hátrányos helyzetű, ezen belül kiemelten a hátrányos helyzetű roma hallgatók diplomaszerezésének támogatása érdekében szükséges a roma szakkollégiumok fejlesztése, bővítése, a Hallgatói Mentorprogram kiterjesztése, szolgáltatásainak megerősítése, tevékenységi körének bővítése, a Bursa Hungarica program működtetése.

Felelős:
emberi erőforrások minisztere

Határidő:
az EFOP tervidőszak ütemezésének
megfelelően, illetve a Hallgatói Mentorprogram
esetében folyamatosan

Az intézkedés célja a roma szakkollégiumok támogatásával, a felsőoktatási intézmények hátránykompenzáló szerepének erősítésével a felsőfokú végzettséggel rendelkező romák számának növelése, a hátrányos helyzetű, elsősorban roma hallgatók képességfejlesztése, tehetséggondozása, karrier-tanácsadás, mentori- és tutori támogatás, szakmai együttműködések kialakítása és ösztöndíj nyújtása. A program keretében a 2014/2015-ös tanév elejétől 235 fő hallgató bevonására került sor.

II.13.a

2015 októberében került meghirdetésre a konstrukció folytatását biztosító EFOP-3.4.1 Roma szakkollégiumok támogatása c. felhívás, amely 9-10 db roma szakkollégium támogatására nyújt lehetőséget 270-300 fő hallgató bevonásával.

A HÖÖK Mentorprogram – Felsőoktatási Mentorhálózat a HH és HHH első éves hallgatókat segíti. Az alintézkedés megvalósítása során megtörténik a Mentorprogram bővítése, továbbfejlesztése: A jelentkező hallgatókat egy mentor egy tanéven keresztül támogatja: tanácsokat ad tanulmányi ügyekben, pályázatokról, hallgatói juttatásokról. Feladat a tevékenységek kibővítése, tantárgyi segítségnyújtással, készségfejlesztéssel és mentálhigiénés szolgáltatások nyújtásával. A „Bursa Hungarica program felsőoktatási ösztöndíjai hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok számára” mentorprogram támogatási összege 2015-től 50 millió forintról 62 millió forintra emelkedett. A 2015/2016. tanévben 1514 mentorált és 157 mentor vesz részt a programban. A Bursa Hungarica 2015. évi pályázati fordulójához 2414 települési önkormányzat és 2 megyei önkormányzat csatlakozott. A 25 953 benyújtott pályázat közül 23 832 kapott támogatást („A”: 22 462 hallgató, „B”: 1370 felvételiző). A teljes önkormányzati támogatás 103 916 400 forint havonta, míg az intézményi ösztöndíj-rész 96 034 800 forint havonta.

II.13.b

Az Útravaló Ösztöndíjprogram Út a diplomához alprogramja hátrányos helyzetű hallgatók részére biztosít önköltség- vagy ösztöndíj támogatást. Az Út a diplomához alprogram esetében a támogatásban részesült hallgatók száma a 2014/15-ös tanévben 816, míg a most zajló 2015/16-os tanévben 1031. Pilot jelleggel megjelent az Út a felsőoktatási szakképesítéshez pályázat, melynek keretei között 76 szociális hátrányokkal küzdő hallgató részesült ösztöndíj vagy önköltség támogatásban.

A Nemzeti Tehetség Program végrehajtásának 2015-2016. évi cselekvési programjáról szóló 1390/2015. (VI: 12.) Kormányhatározat alapján, a Nemzeti Tehetség Program 2015. évi költségvetési forrásainak terhére – a korábbi években kialakult gyakorlatot folytatva - a roma szakkollégiumok támogatására kiírt meghívásos pályázat keretében (pályázat kódja: NTP-SZKOLL-M-15) hat roma szakkollégium részesült összesen 60 M Ft támogatásban. A pályázati programok megvalósításának időtartama 2015. július 1-től 2016. június 30-ig tart. A programban résztvevő tehetségek száma (tervezett adatok alapján): 151 fő, ebből hátrányos helyzetű tehetségek száma: 124 fő. A pályázat célja a roma szakkollégium keretei között folyó olyan komplex tehetséggondozó program támogatása, amely hozzájárul a közéleti feladatvállalás iránt elkötelezett, aktív társadalmi párbeszédet folytató, a szakmai kiválóságot valamint a társadalmi és szociális kérdések iránti érzékenységet ötvöző cigány értelmiségiek formálódásához.

II.14. A szociokulturális hátrányokkal induló hallgatók diplomaszerezési esélyeinek javítása érdekében szükséges a jelenlegi felsőoktatási ösztöndíj- és hallgatói juttatásrendszer reformja.

Felelős:

Határidő:

emberi erőforrások minisztere

2016. szeptember 1.

A juttatási rendelet módosítása, új juttatási rendelet megalkotása nem kezdődött el 2015-ben. A pénzügyi juttatások nyilvántartása a 2016. évi tavaszi statisztikában jelenik meg majd először felmenő rendszerben. A HH információ a hallgatóhoz kapcsolódik jogosultság kezdettel és véggel, az intézmény a kapcsolódó képzés idejére jelenti be ezt. Az oklevél szerzés idejére vonatkozóan csak akkor lesz meg a HH/HHH-s információ, ha a hallgató közvetlenül a képzés végén szerzi meg normál menetben az oklevelét. Ha záróvizsgáznai később jön, vagy nyelvvizsga hiányában nem állították ki az oklevelet, akkor HH/HHH információ már nem jelenik meg.

II.15. Célzott programokkal kell támogatni a hátrányos helyzetű, különösen roma fiatalok mozgásban gazdag életmódjának kialakítását, szabadidő- és diáksportban való részvételét.

Felelős:

Határidő:

emberi erőforrások minisztere

az EFOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos

A hátrányos helyzetű fiatalok egészséges életmódját elősegítő alintézkedéssel cél a hátrányos helyzetű, különösen roma fiatalok sporton keresztüli társadalmi integrációja támogatása, forrása a későbbi időpontban meghirdetésre kerülő EFOP projektek lesznek.

II.15.a

Hátrányos helyzetű fiatalok diák- és szabadidősportban való részvételének támogatása alintézkedés megvalósításra során olyan sporttevékenységre és szabadidő hasznos eltöltésére szolgáló sporttereket kell létrehozni, ahol a különböző sporttevékenységek, edzések, sporttáborok akár bentlakásos formában is megvalósulhatnak. Ezen célokat szolgálják az ORÖ által Megyaszón és Balatonbogláron létrehozandó sportcentrumok, melyek az Országos Roma Sportközpont telephelyeként funkcionálnak majd.

II.15.b

II.16. Biztosítani kell a hátrányos helyzetű gyermekek/fiatalok tehetséggondozó programokban való részvételét.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	folyamatos
nemzetgazdasági miniszter	

Tehetséggondozás a HHH, illetve roma gyermekek, tanulók körében megvalósul az alapfokú zeneiskolák támogatása, a tanulmányi, sport, művészeti tehetséggondozó versenyek szervezéséhez, összehangolásához és a kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozásához szakmai hálózat kialakítása, valamint a tehetséggondozó szakemberek pedagógiai, módszertani képzése a pedagógus-továbbképző programok keretében. A programok a TÁMOP-3.4.5, TÁMOP 4.1.2D, TÁMOP 4.1.1./C és EFOP-3.2.1. „Tehetségek Magyarországa” keretében valósulnak meg, ugyanakkor az EFOP pályázatok felfüggesztése okán késik a megvalósítás.

II.16.a-d

II.16.b

Az Országgyűlés 126/2008. (XII.4.) OGY határozatával, ötpárti konszenzussal elfogadott Nemzeti Tehetség Program megvalósítása során kiemelt cél az esélyteremtés, az egyenlő hozzáférés lehetőségének biztosítása. Különös figyelmet fordít a program a tehetségek speciális csoportjaira, akik alulreprezentáltak a már működő tehetségsegítő programokban. Ezek között konkrét célcsoportként jelennek meg a tehetséges roma, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok. E célcsoport számára 2009 óta folyamatosan jelennek meg pályázati felhívások.

A Nemzeti Tehetség Program végrehajtásának 2015-2016. évi cselekvési programjáról szóló 1390/2015. (VI. 12.) Kormányhatározatban foglalt intézkedések és ezekhez kapcsolódóan a Nemzeti Tehetség Program 2015. évi költségvetési forrásainak terhére kiírásra került 2015. évi pályázatok keretében is lehetőség volt a tehetséges roma, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű fiataloknak szóló tehetséggondozó programok megvalósítására, a tehetségsegítő szolgáltatásokhoz való hozzáférés, továbbá a roma fiatalok tehetségsegítővé válásának támogatására, valamint a roma szakkollégiumok komplex tehetséggondozó programjainak támogatására. A három pályázati kiírás (a pályázatok kódjai: NTP-RHTP-15; NTP-RHTP-M-15; NTP-RHTP-M-2-15 és NTP-SZKOLL-M-15) megítélt támogatása összesen 247 786 000 Ft volt, a programban résztvevő tehetségek száma (tervezett adatok alapján) 1641 fő, ebből a hátrányos helyzetű tehetségek száma 1228 fő.

II.16.c

II.17. A kulturális intézményrendszer célzott programjaival is támogatni kell a különböző társadalmi hátrányok mentén kimutatható tudás- és képességbeli egyenlőtlenségek csökkentését, a hátrányok kompenzálását. Ennek érdekében programokat kell indítani a kulturális szolgáltatások és tevékenységek számának és kínálatának fejlesztésére, kompetenciafejlesztő mintaprogramok kidolgozására, együttműködéseket kell kialakítani a kulturális és a köznevelési intézmények között.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	folyamatos

Az intézkedés célja a különböző társadalmi hátrányok mentén kimutatható tudás- és képességbeli egyenlőtlenségek csökkentése, a hátrányok kompenzálása a kulturális intézmények sajátos eszközeivel. Ennek érdekében megvalósul a kulturális szolgáltatások és tevékenységek számának és

kínálatának fejlesztése és kompetenciafejlesztő mintaprogramok kidolgozása együttműködésben a köznevelési intézményekkel.

Az egész életen át tartó tanulás szakpolitikájának keretstratégiája részletesen kitér mind a köznevelésben részt vevő, mind az abból már kikerült személyek (beleértve az időseket is) kompetenciájának fejlesztésére a kulturális intézményekben alkalmazott speciális módszerek, eszközök felhasználása révén. Mindezeket az EFOP két intézkedése is célozza a 3. prioritásban:

3.3 „A neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása a nem formális és informális tanulási formákon keresztül”, valamint

3.7 „Az emberi erőforrás fejlesztése az egész életen át tartó tanulás eszközeivel”.

Az EFOP éves fejlesztési kerete 5 Mrd Ft forrást biztosít a kulturális intézmények által megvalósított tartalom- és szolgáltatásfejlesztésre (EFOP-3.3.2 Kulturális intézmények a köznevelés eredményességéért, a felhívás tervezett megjelenése: 2016. június), melynek keretében a projektek a köznevelésben tanulók szociokulturális hátrányainak csökkentésére is irányulhatnak. 2016 szeptemberi megjelentetés tervezett az EFOP-3.7.2 Az egész életen át tartó tanulást megalapozó fejlesztések biztosítása című kiemelt konstrukció keretében (forrás: 2,50 Mrd Ft, ebből 0,75 Mrd Ft VEKOP forrás).

II.18. Meg kell teremteni a gyermekek (tanulók, hallgatók) teljes iskolai életútjának követésére (a köznevelésbe lépésüktől a felsőoktatás befejezéséig) alkalmas informatikai rendszert, annak érdekében, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók, hallgatók mind hatékonyabb esélyteremtő szolgáltatásokban részesüljenek. A hátrányos helyzetű hallgatók életpályájának nyomonkövetése érdekében biztosítani kell a Köznevelés Információs Rendszer és Felsőoktatási Információs Rendszer adatainak összekapcsolhatóságát, az adatminőség javítását. Az információs rendszerek fejlesztésekor, a Központi Statisztikai Hivatal bevonása mellett figyelemmel kell lenni az általános statisztikai szempontokra

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	folyamatos
a köznevelési intézmények fenntartásában érintett miniszterek	

A Köznevelés Információs Rendszer és Felsőoktatási Információs Rendszer összekapcsolhatóságához több, jelenleg nem adott technikai feltétel teljesülése szükséges, az adatintegráció megvalósíthatósága ezért vizsgálatot igényel.

A Nemzeti Tehetség Program végrehajtásának 2015-2016. évi cselekvési programjáról szóló 1390/2015. (VI. 12.) Kormányhatározat alapján, a Nemzeti Tehetség Program 2015. évi költségvetési forrásainak terhére kiírt meghívásos pályázat keretében az Oktatási Hivatal megkezdte egy, a tehetségazonosítás és tehetséggondozás koordinációját, valamint a tehetséggondozást támogató információs rendszer létrehozását, a köznevelési, a szakképzési és a felsőoktatási intézményekben az egyes gyermekek, tanulók és hallgatók szintjén megvalósuló tehetségazonosító, tehetséggondozó tevékenységek és azok eredményeinek rögzítésére alkalmas web-alapú szoftver fejlesztését. A fejlesztésnek alkalmasnak kell lennie az oktatási informatikai rendszerekkel való összekötésre. A 2015. évben rendelkezésre álló támogatás összege: 80 M Ft volt.

II.19. Meg kell vizsgálni az iskolai hátrányokat befolyásoló intézményi körülményeket, illetve a szegregációs folyamatok, deszegregációs intézkedések vizsgálatára, nyomonkövetésére szolgáló célzott adatgyűjtések, felmérések folytatásának lehetőségeit.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	folyamatos

Az intézkedés célja pontos helyzetkép kialakítása a hátránykompenzáló és deszegregációs intézkedések kidolgozásához, megvalósításához, továbbá az oktatáshoz való hozzáférés alakulásának nyomonkövetése. Világbanki együttműködés keretében elemzés készült a felzárkózási és köznevelési

terület vonatkozásában, amely hozzájárul a feladatban foglalt vizsgálathoz. A végleges jelentés 2016 első negyedévében készült el.

III. A foglalkoztatással, képzéssel, gazdasági integrációval összefüggő feladatok

Az MNTFS intézkedési terve 20 foglalkoztatási intézkedést tartalmaz, melyek a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok foglalkoztatását célozzák a munkavállalók készségfejlesztését és tényleges foglalkoztatását megvalósító programok, valamint közvetve, a munkaadók erre való ösztönzésén keresztül.

Az intézkedések előrehaladását a következő táblázat tartalmazza:

Intézkedés kódja	Intézkedés rövid címe	Előrehaladás
III.1.a	A társadalmi vállalkozások, szociális szövetkezetek már kialakult hálózatának bővítése, a meglévők további támogatása	B
III.1.b	Közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szövetkezetek kialakítása	B
III.2	Bővíteni kell a hátrányos helyzetűek munkalehetőségeit.	B
III.3	Szociális földprogramok folytatása, fejlesztése	F
III.4	Nyílt munkaerőpiacra történő visszakерülés növelése a közfoglalkoztatásban	A
III.5	Erősíteni kell a közfoglalkoztatás célzottságát	A
III.6	Munkahelyvédelmi Akcióterv	B
III.7	Ifjúsági Garancia munkaerő-piaci program	B
III.8	Hátrányos helyzetűek aktív munkaerő-piaci programja	B
III.9	Alacsony iskolai végzettségűek és közfoglalkoztatottak képzési programja	C
III.10	Munka és magánélet összeegyeztetését szolgáló projektek	B
III.11	Munkaerő-piaci kompetenciák fejlesztése	B
III.12	A munkaképes korú népesség digitális kompetenciáinak fejlesztése	B
III.13.a	Nő az esély – képzés	C
III.13.b	Nő az esély – foglalkoztatás	C
III.13.c	A roma lányok szakmatanulási lehetőségeinek vizsgálata	C
III.14	"Aktívan a tudásért"	B
III.15.a	Hátrányos helyzetű emberek, romák munkalehetőségeinek bővítése a szociális gazdaság eszközeivel	B
III.15.b	Romák szociális gazdaságban való részvételének erősítése.	B
III.15.c	Új modellek, innovatív megoldások kialakítása és bevezetése	B
III.16	Visszatérítendő támogatások nyújtása hátrányos helyzetű személyek és vállalkozások számára	B
III.17	Hátrányos helyzetűek foglalkoztatása állami beruházásokban	B
III.18	Közbeszerzési szabályok áttekintése	B
III.19	A munkaerő mobilitásának támogatása	C
III.20	Gazdaságfejlesztési programokkal kell támogatni az alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatását	C

A Megvalósult

B	A megvalósítás terv szerint halad
C	Megvalósítása késik a tervezetthez képest
D	Megvalósult módosított tartalommal
E	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, az új terveknel jobb ütemben
F	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, az új tervek szerint zajlik
G	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, késik az új tervekhez képest
H	A tervek szerint később, nem a jelen intézkedési terv keretében kerül megvalósításra
I	Teljes egészében törlésre került

III.1. A különböző uniós fejlesztési programok közötti lehatárolást figyelembe véve szükséges a társadalmi vállalkozások, szociális szervezetek már kialakult hálózatának bővítése, a meglévők további támogatása, annak érdekében, hogy ez a foglalkoztatási forma köztes munkaerőpiacként továbblépést biztosítson a közfoglalkoztatásból kilépők számára, hogy szervezeti taggá vagy szervezeti alkalmazottakká válhassanak.

Felelős:	Határidő:
Miniszterelnökség vezető miniszter emberi erőforrások minisztere belügyminiszter	folyamatos

Az intézkedés célja a szociális szervezetekben résztvevők foglalkoztathatóságának javulása. Ennek eszköze a szociális szervezetek már kialakult hálózatának bővítése, a meglévő szervezetek segítése, melyek továbblépést biztosíthatnak a közfoglalkoztatottak számára, hogy szervezeti taggá vagy alkalmazottá válva kiléphessenek az elsődleges munkaerőpiacra. A Kormány a közfoglalkoztatás céljaként többek között a szociális szervezetek alakulásához szükséges stabil alap megteremtését és az arra alkalmas közfoglalkoztatási programokban szociális szervezetek alakításának elősegítését határozta meg. A közfoglalkoztató önkormányzatok és közfoglalkoztatottak alapító tagságával megalakuló szociális szervezetek elsősorban a járási startmunka mintaprogramok alapjain, azok továbbfejlesztése révén jönnek létre. Ennek alapján a céljuk jellemzően elsődleges mezőgazdasági termelés, élelmiszer feldolgozás, helyi termék előállítás. A közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény lehetőséget biztosít a közfoglalkoztatás során beszerzett eszközök haszonkölcsön szerződés keretében történő ingyenes átadására. Alapvető cél, hogy a közfoglalkoztatási startmunka mintaprogramok bázisán létrejövő szociális szervezetek vállalkozásként valódi piaci szereplők legyenek. A közfoglalkoztató önkormányzatok részéről folyamatos az érdeklődés a közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szervezetek alapítása iránt, ugyanakkor az is látható, hogy a szociális szervezetek önállósodása, fenntarthatóságának megalapozása hosszabb, 2-4 éves folyamat, amelyhez továbbra is jelentős szakmai és pénzügyi támogatásra és állami szerepvállalásra van szükségük.

III.1.a,b

III.2. A társadalmi gazdaság hosszú távon pénzügyileg fenntartható formáinak támogatásával bővíteni kell a hátrányos helyzetűek munkalehetőségeit.

Felelős:	Határidő:
nemzetgazdasági miniszter	folyamatos

Az intézkedés kiemelt célja a társadalmi célú vállalkozások ösztönzése és támogatása révén olyan szervezetek foglalkoztatási potenciáljának megerősítése, amelyek ötvözik az üzleti, valamint a társadalmi szempontokat. A társadalmi vállalkozások ösztönzésével olyan társadalmi célokkal összefüggő fenntartható munkalehetőségek létrehozása a cél, melyek nagyrészt hátrányos helyzetű munkanélküliek számára biztosítanak jövedelemszerző tevékenységet. Ez a társadalmi felelősségvállalással összefüggő munkahely teremtési tevékenység különösen fontos az alacsony munkaerő-piaci kereslettel rendelkező térségekben. A megjelenés időpontja a 1006/2016 (I. 18.) Korm.határozat szerint 2016. április volt. A Felhívás jelenleg előkészítés alatt áll, így várhatóan a

következő hónapokban kerül meghirdetésre. A késedelem ellenére az intézkedés ütemezetten halad, a jelenlegi csúszás végrehajtási kockázatot nem hordoz.

III.3. A működő szociális földprogramok továbbfejlesztésével is támogatni kell a szociális gazdaság kialakítását a hátrányos helyzetű térségekben.

Felelős: emberi erőforrások minisztere belügyminiszter földművelésügyi miniszter	Határidő: folyamatos
--	--------------------------------

Az EMMI szociális földprogramok pályázatainak során cél, hogy a termékek biztosítsák az önkormányzati intézmények ellátását, valamint megvalósuljon az esetleges többlettermékek feldolgozása, értékesítése. A programok a nemzetiségi önkormányzatok, roma civil szervezetek aktív részvételével zajlanak. A 2015-ben indított kiírásban 32 szervezet kapott meghívást, de 2016 márciusára a programot megvalósító szervezetek száma 26-ra csökkent, s a közfoglalkoztatottak száma is változott a kezdetben vállalt 509 főről 396 főre. Ennek oka, hogy a földforgalmi törvény változásával a program megvalósítási keretei jelentősen módosultak, s csak saját tulajdonú földeken történhet mezőgazdasági termelés, a bérelt földeken nem.

A szociális agrárgazdálkodási szociális földprogram keretében két alprojekt került meghirdetésre, az 1. eszközbeszerzés-és fejlesztés komponens 50 M Ft-tal és a 2. kertkultúra és kisállattartási alprojekt 80 M Ft-tal. Az 1. komponensben megvásárolt eszközök a szervezetek piacra jutását segítik, míg a 2. komponensben a családok konyhakerti és kisállattartási programokat bonyolíthatnak. A támogatott szervezetek száma a két alprojektben összesen 143, a programok által elért emberek száma mintegy 30 000, a programok által elért családok száma 7817.

A 2014. május 1. napján hatályba lépett a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi törvény) értelmében nemzetiségi önkormányzat föld tulajdonjogát nem szerezheti meg, mivel főszabályként földet csak földműves (természetes személy) szerezhethet, a kivételtként felsorolt jogi személyek között pedig a nemzetiségi önkormányzat nem került felsorolásra.

A Földforgalmi törvény 11. § (2) bekezdésének 2015. január 1. napjával hatályos módosítása értelmében a föld fekvése szerint illetékes települési önkormányzat közfoglalkoztatás és szociális földprogram és településfejlesztés céljára szerezhethet földtulajdonjogot. A hivatkozott rendelkezés azonban a nemzetiségi önkormányzatokat nem nevesíti, így azokra a tárgyi jogszabályhely nem alkalmazható.

Nemzetiségi önkormányzat a hatályos szabályozás mellett földhasználati jogosultságot sem szerezhethet, mivel nem tud megfelelni a mezőgazdasági termelőszervezetté válás feltételeinek, továbbá a Földforgalmi törvény 40. § (2)-(5) bekezdései (mint kivételszabályok) sem nevesítik azon mezőgazdasági termelőszervezetnek nem minősülő jogi személyek között, amelyek a föld használati jogosultságát megszerezhetik.

A roma civil szervezet sem szerezhethet földtulajdonjogot fentebb, a nemzetiségi önkormányzat vonatkozásában kifejtett szabályozás okán, és főszabály szerint földhasználati jogosultság megszerzésére sem ad lehetőséget számára a hatályos földforgalmi szabályozás. A Földforgalmi törvény 2015. január 1. napjával hatályos módosítása ugyanakkor lehetőséget biztosít a mezőgazdasági termelőszervezetnek nem minősülő civil szervezetek számára, hogy mint földhasználók rekreációs célú földhasználati szerződést kössenek a települési önkormányzattal, mint használatba adóval, a települési önkormányzat tulajdonában álló, legfeljebb 1 hektár területnagyságú földre.

III.4. Szükséges a közfoglalkoztatottak elsődleges munkaerő-piacon történő elhelyezkedésének esélyeit javító jogszabály-módosítások nyomkövetése, illetve új javaslatok kidolgozása.

Felelős:

**belügyminiszter
nemzetgazdasági miniszter
emberi erőforrások minisztere**

Határidő:

2016. május 31.

Az intézkedés célja a nyílt munkaerőpiacon történő visszakerülés növelése a közfoglalkoztatásban. A megvalósítás keretében a közfoglalkoztatási jogviszonynak minősülő jogviszonyok köre kibővült a közfoglalkoztatás keretében szervezett munkaerő-piaci szolgáltatásban történő részvétellel, amely évenként legfeljebb három nap lehet, mely alatt a közfoglalkoztatási bér jár. A különböző szolgáltatásokban való részvétel felkészíti, ösztönzi a közfoglalkoztatottat arra, hogy az elsődleges munkaerő-piacon történő elhelyezkedése gördülékenyebb legyen. A fizetés nélküli szabadság maximális időtartama 90 nappól 120 napra emelkedett, engedélyezésének feltételeként pedig immár elegendő a határozott idejű munkaviszonyról szóló írásbeli nyilatkozatnak a fizetés nélküli szabadság megkezdése előtt legalább két nappal történő benyújtása (korábban munkaszerződés bemutatása volt szükséges a fizetés nélküli szabadság megkezdése előtt legalább öt nappal). A közfoglalkoztatási jogviszony keretében a munkavégzéshez kapcsolódóan biztosított képzés vagy munkaerő-piaci szolgáltatás ideje alatt e rendelkezések nem alkalmazhatók. Az egyszerűsített foglalkoztatás keretében foglalkoztatni kívánó munkáltató minden év október 31-ig bejelentheti a tervezett foglalkoztatás helye szerint illetékes megyei foglalkoztatási szerv részére a következő év május 1-je és október 31-e között általa tervezett egyszerűsített foglalkoztatás helyét, a foglalkoztatni kívánt létszámot munkakörönként és a foglalkoztatás tervezett ütemezését. A megyei foglalkoztatási szerv az összesített egyszerűsített foglalkoztatási igényeket minden év november 30-áig továbbítja a közfoglalkoztatásért felelős miniszter részére. Köteles mentesíteni a közfoglalkoztatottat a közfoglalkoztatottat a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettség alól a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (Ft.) szerinti munkaviszony – de nem a közfoglalkoztatási jogviszony – létesítése céljából történő állásinterjúval való részvételhez szükséges időtartamra, amely időre a közfoglalkoztatottat állásidőre járó díjazás illeti meg.

2015. január 1. napjától a közfoglalkoztatott a közfoglalkoztatás ideje alatt köteles elfogadni az állami foglalkoztatási szerv által részére felajánlott megfelelő munkahelyet. Az álláskeresőt három hónap időtartamra ki kell zárni a közfoglalkoztatásból, ha a számára az Ft. alapján felajánlott az álláskeresőkre vonatkozó rendelkezések szerint megfelelő munkahelyet nem fogadja el. Az intézkedésnek köszönhetően a közfoglalkoztatásba vonás miatt szünetelő státuszú álláskeresők is közvetíthetők a nyílt munkaerőpiacon. Megtörtént a rövid időtartamú munka, az álláskeresési nyilvántartás és az álláskeresési járadék folyósításának szünetelése időtartamának hozzáigazítása a fizetés nélküli szabadság felemelt, legfeljebb 120 napos időtartamához.

A 2016. év január 1-től közfoglalkoztatottak elhelyezkedési juttatása a közfoglalkoztatottat ösztönzi a versenyszférában történő elhelyezkedésre oly módon, hogy a közfoglalkoztatási jogviszony időtartamának lejártát megelőzően történő elhelyezkedése esetén elhelyezkedési juttatásban részesül. Az elhelyezkedési juttatás összege megegyezik a foglalkoztatást helyettesítő támogatásnak a közfoglalkoztatási jogviszony – munkaviszony létesítésére tekintettel történő – megszűnését követő naptól az addig az időpontig terjedő időtartamra számított összegével, ameddig a közfoglalkoztatási jogviszony – munkaviszony létesítése hiányában – fennállt volna. A támogatás folyósítása havi bontásban utólag történik. A támogatás pénzügyi fedezetét a Nemzeti Foglalkoztatási Alap foglalkoztatási alaprészének központi kerete biztosítja oly módon, hogy a támogatás nyújtására központi munkaerő-piaci program keretében kerül sor.

III.5. Erősíteni kell a közfoglalkoztatás célzottságát annak érdekében, hogy az a leghátrányosabb helyzetűeknek (pl. a foglalkoztatás helyettesítő támogatásban részesülők számára) kínáljon munkalehetőséget.

Felelős:	Határidő:
belügyminiszter nemzetgazdasági miniszter emberi erőforrások minisztere	2016. május 31.

A közfoglalkoztatás célzottsága erősítése érdekében a 2015. évben javasolt célok többek között a halmozottan hátrányos helyzetű, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő, illetve álláskeresési vagy szociális ellátásra nem jogosult álláskeresők (kiemelten a megváltozott munkaképességűek, a hajléktalanok, menekültek, roma nemzetiségű álláskeresők) foglalkoztatására irányultak. A foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők száma 2015-ben 126 182 fő volt, a Hajléktalan mintaprogramban 606 fő vett részt, keretösszege 2015 évben 1 064 063 722 Ft volt. A képzésben részesülők számait ld. a III. 9. intézkedésnél.

III.6. A Munkahelyvédelmi Akcióterv célkitűzéseinek megfelelően, a munkaerő-piacon hátrányos helyzetű álláskeresők foglalkoztatásának elősegítése érdekében csökkenteni kell e célcsoport foglalkoztatásának költségeit. Meg kell vizsgálni a célzott munkaerőköltség-csökkentés további lehetőségeit.

Felelős:	Határidő:
nemzetgazdasági miniszter	folyamatos

A Kormány 2012. július 4-én fogadta el a Munkahelyvédelmi Akciótervet, melynek elsődleges célja a munkahelyek megőrzése és a hátrányos helyzetben lévő munkavállalók foglalkoztatásának védelme. Ennek érdekében a foglalkoztatás költségeinek csökkentésén keresztül növeli hátrányos helyzetű, a kevésbé versenyképes munkaerőt alkalmazó munkáltatók versenyképességét. Az Akcióterv a 25 év alatti és 55 év feletti munkavállalók, a pályakezdők, a tartósan munkanélküliek, a GYES/GYED-ről visszatérők és a képzettséget nem igénylő munkakörben, új elemként 2015. július 1-jétől a mezőgazdasági munkakörben foglalkoztatott munkavállalók foglalkoztatását is segíti a munkáltatói teher (szociális hozzájárulási adó és szakképzési hozzájárulás) mérséklésével. 2015-ben a versenyszférában országosan 142 000 vállalkozás (a korábbinál 9000-rel több) 824 ezer munkavállaló (az egy évvel korábbihoz képest 56 000-rel több) foglalkoztatásához kapott segítséget.

III.7. A 25 év alatti álláskeresők munkaerő-piaci helyzetének javítása érdekében az Ifjúsági Garancia rendszer keretén belül aktív munkaerő-piaci programot kell működtetni.

Felelős:	Határidő:
nemzetgazdasági miniszter	a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (a továbbiakban: GINOP) és a VEKOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos

Ifjúsági Garancia munkaerő-piaci program célja az IG célcsoportját jelentő 25 év alatti fiatalok körén belül a munkaügyi szervezetnél regisztrált fiatalok foglalkoztathatóságának javítása, számukra az Ifjúsági Garancia, azaz minőségi ajánlat biztosítása aktív munkaerő-piaci eszközökkel. A program a 2015. április végéig futó TÁMOP 1.1.2 kiemelt projekthez hasonló struktúrában valósul meg, annak egyik célcsoportjára fókuszál. A konvergencia régiókban a GINOP 5.2.1 projekt 2015 januárjában, a központi régióban a VEKOP 8.2.1 projekt 2015 szeptemberében indult el.

Az Ifjúsági Garanciához kapcsolódóan az NGM és a fővárosi és megyei kormányhivatalok által megvalósított program keretében 25 éven aluli NEET (nem foglalkoztatott, oktatási intézmény

nappali tagozatán vagy szakképzésben tanulmányokat nem folytató) fiatal résztvevő 26 690, míg a program keretében foglalkoztatásban levő résztvevők száma 2016. március végén 17 301. A képesítést vagy tanúsítványt szerzettek, illetve a programból való kilépés után hat hónappal foglalkoztatásban levő résztvevők számáról később áll rendelkezésre adat.

2015 folyamán a programokba bevont romák száma 2216 fő volt.

III.8. A munkaerő-piacon hátrányos helyzetű álláskereső munkaezőpiacra való be- illetve visszatérésének elősegítésére célzott, komplex aktív munkaerő-piaci programokat kell működtetni.

Felelős: nemzetgazdasági miniszter	Határidő: a GINOP és VEKOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos
--	---

A 102 Mrd Ft-os támogatású GINOP 5.1.1 és a 10,4 Mrd Ft támogatású VEKOP 8.1.1 kiemelt projektek – melyek a TÁMOP 1.1.2 és 1.1.4 kiemelt projektek továbbvitelének tekinthetők – a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű csoportok tartós elhelyezkedési esélyeinek növelését, illetve a nyílt munkaerőpiacra való visszatérését segítik elő kizárólag aktív munkaerő-piaci eszközök segítségével, munkaerő-piaci szolgáltatások, tanácsadás, elhelyezkedést/vállalkozóvá válást segítő támogatás és képzések személyre szabott, komplex csomagba rendezése révén. Az NGM és a fővárosi és megyei kormányhivatalok által megvalósított programokban résztvevők száma március végéig 15 166, míg a megvalósított programokban résztvevő, alap- vagy alsó középfokú (ISCED 1,2) végzettséggel rendelkezők száma 2430. A foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – levők száma 13, a képesítést vagy tanúsítványt szerző résztvevők száma 4, de mindezen adatok értékelésekor fontos figyelembe venni, hogy a GINOP 5.1.1 projekt csak 2015 októberében, míg a VEKOP 8.1.1 2015 decemberében indult el. 2015 folyamán a programokba bevont romák száma 757 fő volt, amely 2016. március 10-éig 1 348 főre növekedett.

III.9. Az alacsony iskolai végzettségűek és közfoglalkoztatottak munkaerő-piaci helyzetének javítása érdekében a szakképzettség megszerzését biztosító képzési és képzéshez kapcsolódó szolgáltatási programot (beleértve a nem formális és informális tanulás eredményeinek elismerését, pályaorientációt, mentorálást stb.) kell biztosítani.

Felelős: nemzetgazdasági miniszter belügyminiszter	Határidő: a GINOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos
---	--

A konvergencia régiókban megvalósuló, 30 Mrd Ft támogatási összegű GINOP 6.1.1 program a TÁMOP 2.1.6 kiemelt projekt továbbvitelének tekinthető, s 2015. december 1. - 2018. december 31. között valósul meg. Az intézkedés a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű alacsony iskolai végzettségűek, szakképzéssel nem, vagy elavult szakképzéssel rendelkezők, illetve kiemelten a közfoglalkoztatottak számára kínál képzési lehetőséget és a szükséges személyes szolgáltatásokat, összhangban a vonatkozó országspecifikus ajánlással (közfoglalkoztatás aktivizáló elemeinek erősítése). A program keretében a támogatás nyújtására az egyéni szükségletek és a térség munkáltatói igényeinek figyelembe vételével kerül sor. A program azokra fókuszál, akik rendelkeznek a munkaerő-piaci képzéshez szükséges bemeneti feltételekkel. A megvalósító konzorcium tagjai a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal (konzorciumvezető), a Belügyminisztérium, továbbá a 6 konvergencia régióba tartozó 18 megyei Kormányhivatal. A Támogatási Szerződés 2016. február 3-án került aláírásra.

A képzéshez kapcsolódó közfoglalkoztatás forrásait a Belügyminisztérium biztosítja az NFA közfoglalkoztatási elöirányzatából. 2016-2018. közötti években a képzési programokba bevonni tervezett létszám 85 000 fő (ebből 2016. évben 55 000 fő), amelyből 80 000 fő alacsony iskolai végzettségű (ISCED 1,2) munkavállalási korú felnőtt személy, aki közfoglalkoztatási jogviszonyban vagy munkaviszonyban áll. A programba bevonni tervezett célcsoport összetételét is figyelembe véve, az eredményesség érdekében új elemek kerültek a projektbe. A célcsoport tagokkal a programba kerüléskor egy pályaérelklődés kérdőív, majd egyéni képzési terv készül, melyben

meghatározásra kerülnek a képzéshez kapcsolódó támogatási elemek. Továbbá a képzési programokhoz kétféle felnőttképzést kiegészítő tevékenység is kapcsolódik, melyek a képzés eredményes befejezését segítik.

A tanfolyam elején egy 16 óra időtartamú motivációs, a képzésben tartást és beilleszkedést segítő „Képzés hatékonyságának növelése” című, a tanfolyam végén pedig egy 24 óra időtartamú, az elsődleges munkaerőpiacra való kivezetést segítő „Munkavállalás elősegítése” című tevékenység kap helyet. A képzés eredményes befejezését, a lemorzsolódás csökkentését mentori tevékenység segíti.

A 2016 I. félévre vonatkozóan jóváhagyott képzési jegyzék alapján mintegy 30 000 főre kalkulált kapacitás áll rendelkezésre a közfoglalkoztatottak felzárkóztatására, a szakképzés megkezdéséhez szükséges kompetenciák fejlesztésére és a munkaerő-piaci igényeknek megfelelő képzések megvalósítására. A képzési jegyzéken szereplő képzési programok 57%-a OKJ-s, 4% OKJ+hatósági szakképesítést nyújt, 26%-a egyéb szakmai (betanító) képzés, továbbá 12%-a egyéb (pl. kompetenciafejlesztő), illetve 1%-a hatósági képzés.

2016. május 15-ig 15 megyében 3 358 fő (valamennyi közfoglalkoztatott) került bevonásra, amelyből 1 399 fő (41,7%) vallotta magát roma nemzetiségűnek. A képzési programokat már 910 fő sikeresen befejezte. Jelenleg – 124 fő (3,7%) lemorzsolódott létszám mellett – 2 324 fő képzése folyamatos. Reálisan mindösszesen 17 ezer fő lehet még 2016. június 30-ig a képzésbe vonhatók száma, ugyanis a nyári időszakban a nyílt munkaerőpiacra is jelentős hatást gyakorló munkaerőigény, illetve időnyomunka igény jelentkezik. Újabb tömeges – mintegy 25 000 fős – bevonás 2016. év végére, vagyis november-december hónapra tervezhető, amikor esély van akár az I. féléves elmaradás kiegyenlítésére is.

Az Új Széchenyi Terv humán operatív programjainak támogatásaival a kulturális fejlesztések – más ágazatokkal szorosan együttműködve – a humán erőforrás fejlesztéséhez, a készségek és képességek megalapozásához, továbbá a mélyszegénységből fakadó szociokulturális hátrányok leküzdéséhez, a társadalmi felzárkózás elősegítéséhez járultak hozzá. Az uniós pályázatoknak köszönhetően elsősorban a legszélesebb lakossági kört elérő három intézményrendszer, a 1997. évi CXL. törvény hatálya alá tartozó könyvtárak, közművelődési intézmények és a múzeumi intézmények szolgáltatásainak és infrastrukturális háttérének megújítására és szolgáltatásaiknak, programkínálatuknak a korszerűsítésére került sor, de mód nyílt a művészeti intézmények, levéltárak és a kulturális civil szervezetek bevonására is. A fejlesztések alapvető célja a kulturális intézmények nem formális és informális tanulásban betöltött szerepének erősítése volt, főleg a szolgáltatások és programok, másrészt az infrastrukturális feltételek megújítása révén.

Emellett igen fontos szempont volt a területi hátrányokból eredő egyenlőtlenségek leküzdése: az, hogy a kisebb településeken is megfelelő szintű, a felhasználók által elérhető kulturális szolgáltatások álljanak rendelkezésre. További kiemelt feladat az öröklött családi hátrányok leküzdése a tehetséggondozással, a kreativitás kibontakoztatásával, a szabadidő hasznos eltöltésével. Hazánk a kulturális intézményrendszer tekintetében jó adottságokkal rendelkezik: szinte minden településen – eltekintve egyes aprófalvaktól – rendelkezésre áll művelődési ház, közösségi színtér, könyvtár, könyvtári szolgáltató hely, muzeális intézmény, tájház.

Magyarországon a megvalósult és a jövőben megvalósuló kulturális fejlesztések egyik fontos célja, hogy a kultúrához való hozzáférést erősítsük, továbbá a kultúra eszközeivel a tanulást elősegítsük.

A 2016 júniusában 5 Mrd Ft kerettel megjelenő EFOP-3.3.2 „Kulturális intézmények a köznevelés eredményességéért” című konstrukció a kulturális intézményrendszer speciális eszközrendszerével támogatja a köznevelés céljainak elérését: egyrészt a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentését, másrészt a minőségi oktatáshoz való egyenlő esélyű hozzáférést. Közismert tény, hogy egyes kompetenciák elsajátítása – illetve a kompetenciák részét képező attitűdök formálása – hatékonyabb, ha az nem a hagyományos iskolai keretek között, a tantetemen falain belül történik. A tanulók is sokszor fogékonyabbak a nem formális módon történő ismeretsajátításra, figyelmük jobban leköthető, érdeklődésük felkelthető, személyiségük és készségeik hatékonyabban fejlődnek. Még ugyanazon tanulóval is teljesen más eredményeket lehet elérni az iskolai környezettől eltérő terepen. A nem formális, informális tanulási alkalmak biztosításával az egyes kulturális intézmények

szinte „egyénre szabott” ismeretbővítést- és formálást tudnak biztosítani. Mindezek visszahatnak a köznevelés eredményességére is.

III.10. A rugalmas foglalkoztatási formák és rugalmas foglalkoztatási megoldások elterjedtségének növelését célzó programokon keresztül elő kell segíteni a munkahelyi és magánéletbeli kötelezettségek összehangolását.

Felelős:
nemzetgazdasági miniszter

Határidő:
a GINOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos

A 7 Mrd Ft támogatási összegű GINOP-5.3.1-14 és GINOP-5.3.2-16 "A rugalmas foglalkoztatás elterjesztése a konvergencia régiókban" konstrukció célja a munkahelyi és magánéletbeli kötelezettségek összehangolásának megkönnyítése a rugalmas foglalkoztatási formák és rugalmas foglalkoztatási megoldások elterjedtségének növelésén keresztül. A GINOP-5.3.1 felhívás keretében nyertes szervezetek megkezdték a kis- és középvállalkozások átvilágítását, melynek eredményeként átszervezési tervet készítenek részükre a rugalmas foglalkoztatás megvalósításához. Az átvilágított vállalkozások várhatóan 2016 decemberétől egyszerűsített pályázat keretében nyújthatnak be támogatási igényt az átszervezési tervben foglaltak megvalósítására. A támogatott konzorciumok közel 800 vállalkozás átvilágítását tervezik 2016-ban, így közel 28 000 munkavállaló foglalkoztatási körülményeit tekintik át a foglalkoztatás rugalmassága szempontjából. Az intézkedés ütemezetten halad. A kis- és középvállalkozások közvetlen forráshoz jutását biztosító GINOP-5.3.2.-16 felhívás 2016. február 26-án jelent meg, így eredményekről egyelőre nem tudunk beszámolni. Az intézkedés célja alapvetően a munkahelyi és családi, magánéletbeli kötelezettségek összehangolásának elősegítése.

III.11. Az alacsony iskolai végzettségűek és közfoglalkoztatottak alapkompenciáinak fejlesztését, valamint felzárkóztató oktatását és képzését elősegítő, számukra szociális és egyéb szolgáltatásokat biztosító programokat kell indítani.

Felelős:
emberi erőforrások minisztere
belügyminiszter
nemzetgazdasági miniszter

Határidő:
az EFOP és VEKOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos

Megtörtént az előkészítése az intézkedést szolgáló Aktívan a tudásért programnak. Célja a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű, elsősorban alacsony iskolai végzettségű vagy iskolai végzettséggel nem rendelkező személyek társadalmi helyzetének, foglalkoztathatóságának javítása az általános iskola befejezését támogató, illetve alapkészségeiket, kompetenciáikat fejlesztő képzéseken, munkagyakorlat biztosításán, valamint a funkcionális analfabetizmus csökkentését célzó és szakmatanulást megalapozó programokon keresztül. Az Emberi Erőforrások Operatív Program Éves Fejlesztése Kerete értelmében a program forráskerete 6,3 Mrd forint. Várhatóan 2016 II. félévében kerül meghirdetésre.

A program előzményeként 2015-ben zárultak le a TÁMOP 5.3.8-B és TÁMOP 5.3.10 programok.

TÁMOP-5.3.8-B-12/1-2012-0001 A leghátrányosabb helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek növelése érdekében motiváló képzések és támogató szolgáltatások

Ez a komplex társadalmi felzárkóztató elősegítő mintaprogram, melyben a TKKI a kedvezményezett projektgazda. Fő tevékenységek a projekten belül: kompetenciamérés, egyéni fejlesztési és cselekvési terv kidolgozása alapkompencia-fejlesztő képzésen, készségfejlesztő, szocializációs tréningben, illetve szakmai képzésen való részvétel lehetősége, munkakipróbálás, szakmai gyakorlat biztosítás munkáltatónál. A projekt célcsoportjába azok a leghátrányosabb helyzetű, inaktív vagy álláskereső személyek tartoztak, akik legalább hat hónapja munkanélküliek, alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek vagy fogyatékkal élő munkavállalók.

A projekt eredményeit az alábbi táblázat foglalja össze:

A TÁMOP 5.3.8. B. projekt eredményei	Fő
A programba bevontak száma	44 142
Kompetencia fejlesztő képzésbe vontak száma	17846
Kompetencia fejlesztő képzést sikeresen elvégzők száma	14 500
Kompetencia fejlesztő képzést sikeresen elvégzők közül támogatott foglalkoztatásban/ közfoglalkoztatásban résztvevők, illetve közfoglalkoztatási programokba bekapcsolódók száma	3 500
A kompetencia fejlesztő képzést sikeres befejezését követő 180 napos időszakban legalább 90 napig kereső foglalkozást folytatók száma	1 750

A célcsoport tagjainak bevonására toborzó rendezvényeken, regisztráció biztosításával került sor. A sikeres regisztrációt követően kompetencia mérésre került sor, amely a jelentkező már meglévő ismereteinek, készségeinek felmérésére szolgált, amelyek alapján az egyéni fejlesztési és cselekvési terv kidolgozása, a fejlesztendő területek meghatározása történt. A programba bevonandó személlyel közösen kerültek megfogalmazásra és rögzítésre a társadalmi felzárkózási esélyeit erősítő rövid és hosszú távú célok. A projektben résztvevő személyek egyéni cselekvési tervei alapján minden esetben elkészítésre került a közösségi fejlesztési terv, amely a szolgáltatások és képzési programok megjelölésével egy-egy adott helyszínen az egyéni fejlesztési tervek közös végrehajtásának folyamatát összegezte. **A képzéseken résztvevők 41, illetve 47%-ka vallotta magát romának.**

TÁMOP-5.3.10-12/1-2012-0001 -A leghátrányosabb helyzetű csoportok életviteli kompetenciáinak fejlesztése

A projekt célja a hátrányos helyzetű emberek alapképességeinek fejlesztése, az alábbi tevékenységeken keresztül: egyéni szükséglethez szabott képzés, írás-olvasás készség fejlesztése, mentálhigiénés fejlesztés, ismeretnyújtás a háztartási és ház körüli munkák elvégzéséhez, felkészítés kertgazdálkodásra és állattenyésztésre, egyéb, önállóan megtermelhető termékek előállítására, életviteli és életmód tanácsadás.

A program megvalósításában együttműködő partnerként vett részt az Országos Roma Önkormányzat. Az ORÖ tagjai mellett a nemzetiségi önkormányzatok vezetői, képviselői valamennyi igazgatóságon jelentős szerepet vállaltak a célcsoporttagok felkutatásában, toborzásában, tájékoztatásában. Ennek is köszönhető, hogy a projekt valamennyi indikátora teljesült.

Az elért eredmények a képzési, ill. foglalkoztatási programba bekapcsolódók kivételével meghaladják a kitűzött célértéket. Ebben az esetben a cél, hogy a képzést eredményesen elvégzők 40%-a, legalább 3 018 fő, az új ismereteket, tudást hasznosítva kapcsolódjon be valamilyen újabb képzésbe vagy foglalkoztatási programba, jusson munkalehetőséghez. Az elvárt indikátor teljesítésére hosszabb, a fenntartási időszak végéig – 2020. december 31-ig – nyitott a lehetőség. A 2015. október 31-i adatok azt mutatják, hogy az előírt érték 94%-a teljesült. A 2 851 fős létszámon belül az elhelyezkedettek aránya 60% fölötti, többségük egyelőre a közfoglalkoztatás keretében kapott – a munkakörök széles skáláját felvonultató – munkalehetőséget. Az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedő 256 fő között találkozhatunk bolti eladóként, mosodai kisegítőként, kőművesként, gondozónőként, titkársági ügyintézőként, zöldség-gyümölcs árusként, prés gépezelőként, dajkaként, biztonsági őrként foglalkoztatott személyekkel.

A kulcskompetenciák felelevenítését, fejlesztését követően több mint 1000 fő újabb képzésbe kapcsolódott, kétharmaduk a TÁMOP-5.3.8/B kiemelt projekt szervezésében elindult valamilyen kurzusban. Az általános iskolai végzettség megszerzése érdekében 106 fő felzárkóztató oktatást választott, 185 fő pedig az OKJ-s, vagy egyéb szakmai képzés keretében kapott továbblépési lehetőséget szakmaszerzésre (pl. varrómunkás, idősgondozó, bio- és zöldhulladék hasznosítás, komposztálás, gépi forgácsoló, tisztítás-technológiai szakmunkás, parkgondozó, falusi vendéglátó, tejtermékgyártó, házi betegápoló).

A TÁMOP 5.3.10 projekt eredményeit az alábbi táblázat mutatja:

A TÁMOP 5.3.10 projekt eredményei	Fő
Programmal elért személyek	16 119
Képzésben résztvevők	8 484
Képzést eredményesen elvégzők	7 544
Képzési, ill. foglalkoztatási programba bekapcsolódók	2 851

A 2013-ban indított képzések egy része áthúzódott a következő évre, így a résztvevők 2014-ben vizsgáltak, s ezért magasabb a 2014-2015. évben képzést eredményesen befejezők száma, mint a bevontak száma. A képzésben résztvevők 43, illetve 38%–a vallotta magát romának. A csoportokban integráltan vettek részt a romák és nem romák, egy-két kivételtől eltekintve zökkenők és konfliktusok nélkül, a közösségi együttélés szabályait betartva. Kiemelendő tapasztalat, hogy a nem roma résztvevők részéről is igény mutatkozott a roma kultúra, hagyományok, szokások megismerésére.

III.12. A hátrányos helyzetű felnőttek, köztük kiemelten az alacsonyan képzettek és a közfoglalkoztatottak, digitális kompetenciáinak fejlesztése érdekében célzott felnőttképzési programot kell indítani.

Felelős:

**nemzetgazdasági miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter
belügyminiszter**

Határidő:

**a GINOP tervidőszak ütemezésének
megfelelően, folyamatos**

Az intézkedés célja a munkaképes korú népesség digitális kompetenciáinak fejlesztése, ennek keretében célzott, a digitális alapkompentenciákat és IKT készségeket fejlesztő képzési program valósul meg, mely az IKT eszközök ismeretének elsajátítását és a használatukra vonatkozó készségeknek, tudásnak megszerzését és folyamatos fejlesztését támogatja, és ösztönzi minden hátrányos helyzetű célcsoport számára a közösségi internet szolgáltató helyek használatát. A közel 9 Mrd Ft-ból a GINOP 6. prioritás keretében megvalósuló, GINOP-6.1.2 „A digitális szakadék csökkentése” c. program célja a hátrányos helyzetű, különösen az alacsony iskolai végzettségű, digitális készségekkel nem rendelkező, munkavállalási korú személyek digitális kompetenciáinak bővítése. A digitális kompetenciafejlesztésben résztvevő digitálisan írástudatlanok száma: 100 000 fő. A program során kidolgozásra került a Magyar Képzési Keretrendszerhez, és így egyben az Európai Képzési Keretrendszerhez illeszkedő Infokommunikációs Egységes Referenciakeret (a továbbiakban: IKER) rendszere. Az IKER használata lehetővé teszi, hogy a képzésbe belépő állampolgárok digitális tudását egységes eszközökkel mérjék fel, majd fejlesszék, harmonizálva az Európai Digitális Kompetencia Keretrendszerrel, valamint az Europass életrajz vonatkozó önértékelési rendszerével.

III.13. A roma népességen belül is speciális nehézségekkel sújtott roma nők felzárkóztatása érdekében folytatni kell, és ki kell terjeszteni a roma nőket célzó képzési, foglalkoztatási programokat. Meg kell vizsgálni a szakmatanulási lehetőségek körét annak érdekében, hogy a többszörös hátránnyal sújtott társadalmi csoportok, kiemelten az iskolarendszerű szakképzésben tanuló roma lányok szakmaszerzési és elhelyezkedési lehetőségei bővüljenek.

Felelős:

Határidő:

Az EFOP-1.1.2 „Nő az esély – képzés és foglalkoztatás”, valamint EFOP-1.1.3 „Nő az esély – képzés” konstrukciók a társadalmi előítéllettel és munkaerő-piaci diszkriminációval küzdő munkanélküli romák (elsősorban nők) társadalmi elfogadásának és foglalkoztatásának javítását célozza. A projektek keretében összesen 800-1000 roma ember - elsősorban roma nő - közszolgáltatásokban történő foglalkoztatása és a kapcsolódó pályázatos konstrukció résztvevőivel kiegészülő célcsoport szükség szerinti képzése valósul meg. Az EFOP-1.1.2 kiemelt projekt felhívása 2016. április 29-én megjelent.

III.13.a-c

A 2015-ben lezárult TÁMOP-5.3.1.B-1-11/1 és a TÁMOP-5.3.1-B-2-12/2 előzményprojektek keretében több mint 1100 roma asszony szerzett szakképesítést valamely a területen: óvodai dajka, kisgyermekgondozó, -nevelő, gyermek- és ifjúsági felügyelő, szociális gondozó és ápoló, szociális asszisztens. A program eredményeként a képzettek közül 499 fő a szociális és gyermekjóléti rendszerben való foglalkoztatása valósult meg.

III.14. A munkaerő-piaci programokat megelőző, az alapfokú iskolai végzettség megszerzését segítő, munkavállalásra alkalmassá tevő képzésekkel, önálló életvitelt segítő programokkal kell növelni a hátrányos helyzetű emberek, köztük romák foglalkoztatási esélyeit.

Felelős:

emberi erőforrások minisztere

Határidő:

folyamatos

Az EFOP 3.7.1 „Aktívan a tudásért” című, várhatóan 2016 II. félévében kerül meghirdetésre kerülő konstrukció célja az alacsony iskolai végzettségű vagy iskolai végzettséggel nem rendelkező 18-55 év közötti személyek bevonása általános iskola befejezését támogató, valamint a funkcionális analfabetizmust mérséklő, illetve alapkészségeiket, kompetenciáikat fejlesztő képzésekbe foglalkoztathatóvá válásuk, és öngondoskodásra való képességük segítése érdekében. A projekt várhatóan 21 000 fő bevonásával valósul meg, melyből 8400 fő fejlesztő képzésben (általános iskola befejezésének támogatása, a funkcionális analfabetizmus mérséklése, szakmatanulás megalapozása, alapkészségek, kompetenciák fejlesztése) való részvétele várható.

A konstrukció előzményprojektjei a 2015-ben lezárult TÁMOP 5.3.8-B és TÁMOP 5.3.10 konstrukciók.

A TÁMOP 5.3.8-B projekt keretében a programba bevontak száma 44 142 fő programba bevonása történt meg, melyből a kompetenciafejlesztő képzésbe vontak száma 17 846 fő, a képzést sikeresen elvégzők száma 14 500 fő, a támogatott foglalkoztatásban/közfoglalkoztatásban résztvevők, illetve foglalkoztatási programba bekapcsolódók száma 3500 fő, míg a képzés sikeres befejezését követő 180 napos időszakban legalább 90 napig kereső foglalkozást folytatók száma 1750 fő.

A TÁMOP 5.3.10 projekt keretében országos szinten 16 ezer fővel készült el kompetencia felmérés, közülük 8484fő kezdte meg a kulcskompetenciák fejlesztésére irányuló 400 órás képzést, melyekhez életviteli ismeretek is kapcsolódtak, de a szükségletek függvényében háztartási, mezőgazdasági vagy építészeti alapismereteket is el lehetett sajátítani. 7544 fő vehette át a képzés sikeres elvégzését igazoló tanúsítványt, s 2851 fő számára adódott rövid időn belül a munkaerő-piacon elhelyezkedési lehetőség.

III.15. A szociális gazdaság eszközeivel, új, innovatív megoldások, vállalkozásfejlesztési központok bevezetésével kell segíteni a hátrányos helyzetű emberek, kiemelten a romák munkalehetőségeinek bővítését, vállalkozóvá válását. Ennek során meg kell vizsgálni, hogy a már működő vállalkozásfejlesztési központok hogyan tudnak ehhez hozzájárulni, illetve szükség esetén tevékenységük milyen irányú fejlesztése javasolt.

Felelős:

emberi erőforrások minisztere

Határidő:

az EFOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos

Több ágazatot érintő beavatkozás. Az EFOP-1.5.2 „Humán szolgáltatások fejlesztése megyei szinten, illetve a kiemelt fejlesztési térségekben” c., a kiemelt fejlesztési területek, valamint

III.15.a-c

kedvezményezett járások önkormányzatai számára várhatóan 2016 II. félévében meghirdetésre kerülő, 100 Mrd Ft keretösszegű konstrukció támogatja a szociális gazdaságok, társadalmi vállalkozások keretében történő helyi szolgáltatásnyújtás kialakítását, megszervezését, a helyi szociális, társadalmi gazdaság élénkítéséhez szükséges humán erőforrás fejlesztését. Az elsősorban a romákat a vállalkozásfejlesztés irányába segítő konstrukció kidolgozása elindult.

III.16. Ki kell dolgozni a hátrányos helyzetű embereknek és vállalkozásaiknak nyújtható visszatérítendő támogatások társadalmi, gazdasági integrációt szolgáló rendszerét.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere nemzetgazdasági miniszter	az EFOP és VEKOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos

Több ágazatot érintő beavatkozás. Az intézkedés előkészítési folyamatai zajlanak.

III.17. Az állami és önkormányzati beruházások megvalósításában törekedni kell, a beruházás környezetében élő hátrányos helyzetű emberek minél nagyobb arányú foglalkoztatására. Ennek érdekében intézkedési tervet kell alkotni.

Felelős:	Határidő:
Miniszterelnökséget vezető miniszter nemzetgazdasági miniszter nemzeti fejlesztési miniszter belügyminiszter földművelésügyi miniszter	folyamatos

A beavatkozás több ágazatot érintő jellegére tekintettel, a kapcsolódó intézkedések megalapozása, végrehajtása további egyeztetéseket igényel.

III.18. A közbeszerzésekre vonatkozó jogi szabályozásában meg kell vizsgálni annak lehetőségeit, hogy a közbeszerzési eljárásokban, a hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatásának növelése érdekében érvényesíthetők legyenek a felzárkózás-politikai szempontok.

Felelős:	Határidő:
Miniszterelnökséget vezető miniszter nemzetgazdasági miniszter emberi erőforrások minisztere	folyamatos

A beavatkozás több ágazatot érintő jellegére tekintettel, a kapcsolódó intézkedések megalapozása, végrehajtása további egyeztetéseket igényel.

III.19. A foglalkoztatottság növelése érdekében a térségi elszigeteltséget oldó, a munkaerő mobilitását segítő megoldásokat kell kidolgozni.

Felelős:	Határidő:
nemzeti fejlesztési miniszter nemzetgazdasági miniszter emberi erőforrások minisztere	2016. február 28.

A beavatkozás több ágazatot érintő jellegére tekintettel, a kapcsolódó intézkedések megalapozása, végrehajtása további egyeztetéseket igényel.

III.20. A hulladékgyűjtés, hulladékhasznosítás, megújuló energia programok területén megvalósuló gazdaságfejlesztési programokkal kell támogatni az alacsony iskolai végzettségűek - ezen belül különösen a nők, romák - foglalkoztatását és a képzésükben való együttműködést vállaló vállalkozásokat, valamint a magas élőlétszámú kezdeményezéseket.

Felelős:

földművelésügyi miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter
emberi erőforrások minisztere

Határidő:

2016. február 28.

A beavatkozás több ágazatot érintő jellegére tekintettel, a kapcsolódó intézkedések megalapozása, végrehajtása további egyeztetéseket igényel.

IV. Az egészségügy területére vonatkozó feladatok

Az MNTFS intézkedési terve 10 egészségügyi intézkedést tartalmaz, amelyek az egészségi állapotban megmutatkozó egyenlőtlenségek csökkentését, a betegségek megelőzését és gyógyítását célozzák a hatékony egészségfejlesztés, egészségvédelem eszközeivel és a betegellátás fejlesztésével. Az NTFS intézkedési tervében nevesített intézkedéseken kívül további intézkedések is szolgálják a célok megvalósítását.

Az intézkedések előrehaladását a következő táblázat tartalmazza:

Intézkedés kódja	Intézkedés rövid címe	Előrehaladás
IV.1	Az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés javítása	B
IV.2	Egyéni és közösségi életmódváltó programok, az egészségfejlesztéssel kapcsolatos üzenetek eljuttatása a HH lakosság részére	B
IV.3	A teljes körű iskolai egészségfejlesztés kiépítésének érdekében egészségfejlesztési programokat kell indítani a közoktatási intézményekben, különös tekintettel a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokat veszélyeztető egészségügyi rizikófaktorokra, problémákra.	B
IV.4	A hátrányos helyzetű szülők és fejlesztendő járásokban dolgozó szakemberek számára korszerű gyermek-egészségügyi ismeretek átadása	B
IV.5	Ösztönözni kell a szoptatást támogató programokban való részvételt	B
IV.6	Javítani kell a szövődménybetegségek megelőzését célzó programok és beavatkozások igénybevételét	C
IV.7	Dohányzás leszokás támogatása	B
IV.8	A területi különbségekből eredő, az egészségben megmutatkozó egyenlőtlenségek feltárása	B
IV.9	A választható humán papilloma vírus (HPV) elleni oltás térítésmentes elérhetővé tétele minden, az érintett korosztályba tartozó lány számára	B
IV.10	Hiánypótló képzés megvalósítása az egészségügyi szakképzésben	A

A	Megvalósult
B	A megvalósítás terv szerint halad
C	Megvalósítása késik a tervezetthez képest
D	Megvalósult módosított tartalommal
E	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, az új terveknel jobb ütemben
F	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, az új tervek szerint zajlik
G	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, késik az új tervekhez képest
H	A tervek szerint később, nem a jelen intézkedési terv keretében kerül megvalósításra
I	Teljes egészében törlésre került

IV.1. Az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés javítása érdekében ösztönző, támogató programokkal kell csökkenteni a tartósan betöltetlen körzetek számát. Meg kell erősíteni a háziiorvosi ellátást, kiemelt figyelemmel a hátrányos helyzetű térségekre.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere nemzetgazdasági miniszter	folyamatos

A Praxis I. Programban az Országos Tisztifőorvosi Hivatal (a továbbiakban: OTH) a tartósan betöltetlen háziiorvosi körzetek ellátását vállalja megfelelő feltételekkel rendelkező, háziiorvosi

szakvizsgával még nem rendelkező orvosok közalkalmazottként történő alkalmazásával. A körzetek finanszírozása az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól szóló 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet alapján az országos havi átlagfinanszírozás 140 %-ával történik az OTH-n, mint a praxisok működtetőjén keresztül úgy, hogy a finanszírozás egy részét az önkormányzatoknak adja át a rendelők fenntartására. 2015. év végéig 98 orvos lépett a rendszerbe, és töltött be korábban tartósan betöltetlen háziiorvosi körzetben. Ebből 27 orvos kedvezményezett járásban, 13 orvos fejlesztendő járásban, míg 27 orvos komplex programmal fejlesztendő járásban kezdte meg háziiorvosi tevékenységét.

A Praxis II. Programban a felsorolt klinikai szakképesítéssel rendelkező orvosok jogosulttá válnak háziiorvosi tevékenység végzésére. A háziiorvosi tevékenységet területi ellátási kötelezettséggel rendelkező felnőtt vagy vegyes típusú háziiorvosi körzetben lehet végezni. Az orvosnak a jogszabályok szerint a tevékenység megkezdését követően öt év áll a rendelkezésére, hogy a képzési tervét teljesítse, és ezt követően sikeres szakvizsgát tegyen háziiorvostanból. 2015. év végéig 209 orvos lépett be a rendszerbe, és szerezte meg ezáltal a jogosultságot a háziiorvosi tevékenység gyakorlására. Ebből 46 orvos kedvezményezett járásban, 11 orvos fejlesztendő járásban, míg 26 orvos komplex programmal fejlesztendő járásban kezdte meg háziiorvosi tevékenységét.

Svájci Hozzájárulás keretében megvalósuló „Egészségügy forrásainak felhasználásával Népegészségügyi fókuszú alapellátás-szervezési modellprogram Virtuális Ellátó Központ támogatásával” című, SH/8/1 azonosító számú projekt keretében, Észak-Alföld és Észak-Magyarország régiókban 24 alapellátási praxis bevonásával 4 praxisközösség került kialakításra (Berettyóújfalu, Jászapáti, Borsodnádásd, Heves központokkal).

A program célja a megelőzésre és a krónikus betegségben szenvedők gondozására összpontosító, közösségi orientációjú, a helyi közösségeket – különösen a roma lakosságot – bevonó egészségügyi alapellátási modell kidolgozása és tesztelése a helyi és nemzetiségi önkormányzatokkal, helyi egészségügyi és szociális szolgálatokkal és orvosi karokkal való szoros együttműködésben, továbbá a tapasztalatok alapján ajánlások kidolgozása az országos egészségpolitika számára.

Az EFOP-3.8.3 “Alapellátás komplex minőségi megújítása” című program az Emberi Erőforrás Operatív Program éves fejlesztési keretének megállapításáról szóló 1037/2016. (II. 9.) Korm.határozatban nevesítésre került 10 milliárd Ft keretösszegű konstrukcióként. A komplex program az alapellátás megújítását az alábbi célok mentén kívánja megvalósítani: feladat- és szolgáltatás rendszer megújítása, a praxis működés modelljeinek és támogatásának továbbfejlesztése, specifikus akkreditációs standardrendszer kifejlesztése, közösségi és népegészségügyi rendszer továbbfejlesztése. A krónikus, nem fertőző betegségek gondozási programjainak kialakítása mellett kultúra- és szemléletváltást kíván megvalósítani mind az egészségügyi szereplők, mind a lakosság körében. Mindezek mellett prioritásként fogalmazódik meg a humán erőforrás háttér fejlesztése, illetve a finanszírozási keretek módosítása, valamint az integrált informatikai fejlesztésekhez kapcsolódás, illetve annak alapellátási megvalósítása egyaránt. A program rész céljaként fogalmazódik meg a praxis működés modelljeinek és támogatásának továbbfejlesztése, melynek keretében 50 praxisközösség működése indul el. Ezen közösségek működési segítséget is kapnak 12 hónapon keresztül, ami a praxisközösség, mint működési mód, megszilárdulását, a belső együttműködések kialakulását támogatja.

IV.2. Az egészséges életmódot, az egészségügyi szűréseken való rendszeres megjelenést támogató, a hátrányos helyzetű területekre célzott programokat kell indítani, különös tekintettel a roma nőkre.

Felelős:

emberi erőforrások minisztere

Határidő:

2017. december 31.

Az egészségügyi ellátórendszer prevenciós kapacitásának támogatására európai uniós fejlesztés keretében Magyarországon 61 egészségfejlesztési iroda (továbbiakban EFI) jött létre és kezdte meg

működését 2013 és 2014 folyamán. A kialakított irodák közül 20 illetve 18 található a korábbi elnevezés szerinti LHH és HH járásokban.

A népegészségügyi szervezetrendszer egyik alapját képező irodák létrehozásának alapvető célja a szív-érrendszeri, daganatos megbetegedések csökkenésének támogatása, a korai és elkerülhető halálozás csökkentése, az egészséget meghatározó életmód, illetve az egészségmagatartást befolyásoló szokások, attitűdök javítása, a lakosság egészségtudatosságának növelése.

Összefoglalva az EFI-k 3 fő tevékenység-területe:

Egyéni kliens állapotfelmérés és kockázatbecslés, egyéni tanácsadás;

Életmódváltó programok és közösségi egészségnevelési és egészségfejlesztési programok megvalósítása különböző szintereken (település, munkahely, iskola);

Az EFI járásban megvalósuló egészségfejlesztési tevékenységek nyomkövetése, az egészségfejlesztéssel foglalkozó szervezetek közötti együttműködés javítása, hálózatépítés.

A hálózat bővítésére, illetve a már meglévő EFI-k lelki egészségfejlesztő funkcióval történő kiterjesztésére várhatóan 2016 során kerül sor EFOP források felhasználásával. 2015-ben az EFI-k tovább folytatták egyéni állapot felmérési és közösségi egészségfejlesztési tevékenységeik megvalósítását. A 2014-hez képest kliensszám csökkenés tapasztalható, melynek oka, hogy a 2015. évben zárult az európai uniós projektidőszak, amelyet követően át kellett állni – némi csúszással – a központi költségvetésből történő finanszírozásra.

Az EFOP-1.8.2 „Népegészségügyi intézményrendszer helyi kapacitásának fejlesztése” című program az Emberi Erőforrás Operatív Program éves fejlesztési keretének megállapításáról szóló 1037/2016.(II.9.) Kormány határozatban nevesítésre került 7 milliárd Ft keretösszegű konstrukcióként. A projekt célja a krónikus nem-fertőző megbetegedések okozta betegségteher és elkerülhető halálozás csökkentése, kiemelten a szív-és érrendszeri illetve daganatos megbetegedések tekintetében, illetve az egyének életmódváltását elősegítő, könnyen elérhető életmódváltó programok megvalósítása. További kiemelt cél a hazai lakosság egészségkultúrájának javítása, az egészségtudatosság és a megfelelő egészségmagatartás propagálása a lakosság körében. A projekt megvalósításával az egészségfejlesztési iroda (EFI) hálózat további 50 db irodával bővül, így már több mint a járások felében elérhető lesz az általuk nyújtott egészségfejlesztési szolgáltatás. A felhívás meghirdetése 2016 júniusában várható.

Az EFOP-1.8.1 „Komplex népegészségügyi szűrések” című kiemelt, országos kihatású projekt felhívása 2016. január 21-én jelent meg, a felhívás keretösszege 6,57 milliárd Ft. A projekt célja a szervezett vastag- és végbélszűrés országos kiterjesztése, az emlő- és méhnyakszűrésen történő részvételi arány legalább 60%-ra növelése, valamint a szájüregi szűrés és melanoma szűrés minta jellegű megvalósítása. További cél a teljes szűrési rendszer szakmai, finanszírozási áttekintése és jogi újraszabályozása.

A Svájci Hozzájárulás keretében megvalósuló „Egészségügy forrásainak felhasználásával Népegészségügyi fókuszú alapellátás-szervezési modellprogram Virtuális Ellátó Központ támogatásával” című, SH/8/1 azonosító számú projekt keretében Észak-Alföld és Észak-Magyarország régiókban 24 alapellátási praxis bevonásával 4 praxisközösség került kialakításra Berettyóújfalu, Jászapati, Borsodnádásd és Heves központokkal. A program célja a megelőzésre és a krónikus betegségben szenvedők gondozására összpontosító, közösségi orientációjú, a helyi közösségeket – különösen a roma lakosságot – bevonó egészségügyi alapellátási modell kidolgozása és tesztelése a helyi és nemzetiségi önkormányzatokkal, helyi egészségügyi és szociális szolgálatokkal és orvosi karokkal való együttműködésben.

Prioritásként szerepel

- a praxisközösség területén élő roma nemzetiségű lakosok alapellátáshoz való hozzáférése esélyegyenlőségének és minőségének javítása;
- a praxisközösség közösségi irányú fejlesztése, mely bevonja a helyi roma közösségeket is;

- a roma közösség megszólítása a közösségből származó, abban ténylegesen benne élő, és a közösség standardjaitól nem különböző személy által (roma anya-gyermek egészség program; roma segéd-egészségőr és egészségfelelős képzés).

A program keretében mintegy 36 000 fő, közte közel 10 000 fő roma nemzetiségű, komplex – több mint 20 féle paraméter szerinti – szűrése és életmód-tanácsadása történik meg. 2015. 10. 31-ig 19 303 felnőtt egészségi állapot felmérése történt meg, akik közel 40%-a roma nemzetiségű.

A Norvég Finanszírozási Mechanizmus HU12 Népegészségügyi Programterületen – többek között – megvalósítani tervezett „Védőnői munkakörülmények informatikai fejlesztése, kiemelten a roma közösségekben dolgozó védőnőkre” című programelem a TÁMOP 6.1.4/A koragyermekkorai kiemelt program keretében megvalósuló védőnői szoftverfejlesztéshez illeszkedve a védőnők informatikai eszközökkel való ellátását célozza meg, előnyben részesítve a különösen a hátrányos helyzetű térségekben, roma körzetekben dolgozó védőnők eszközellátását. A projekt rendelkezésre álló keretösszege mintegy 800 millió forint, az Országos Tisztifőorvosi Hivatal valósítja meg, melynek keretében informatikai eszközbeszerzés, Roma Panel fejlesztés (speciális egészségnevelési anyagok megszerkesztésével és összeállításával a védőnők preventív és egészségnevelési tevékenysége hatékonyabbá váljon kiemelten a hátrányos helyzetű és a roma közösséghez tartozó családok körében, jó gyakorlatok összegyűjtése, elterjesztése, pilot program, életvezetést támogató közösségi programok megvalósítása egy településen), IT fejlesztés, valamint call center kialakítására kerül sor.

IV.3. A Teljes körű Egészségfejlesztés kiépítésének érdekében egészségfejlesztési programokat kell indítani a köznevelési intézményekben, különös tekintettel a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokat veszélyeztető egészségügyi rizikófaktorokra, problémákra.

Felelős:

Határidő:

emberi erőforrások minisztere

2017. december 31.

A 2014-2015. években megvalósított európai uniós program célja az általános iskolákban tanuló diákok egészségtudatos életvezetéshez szükséges kompetenciáinak fejlesztése, közösségépítő, egészségfejlesztési és testmozgás programok megvalósítása útján, valamint a programok megvalósításában részt vevő szakemberek tudás- és ismeretbővítése, attitűdformálása a program keretében kidolgozott módszertani alapokon.

A konstrukció keretében az iskolák közötti kooperációra építő megyei szintű szabadidős közösségi programok, „Hétpróbák”, komplex testmozgás- és egészségfejlesztési programok kerültek megvalósításra a kiválasztott általános iskolákban. Továbbá szakmai anyagok kerülnek kidolgozásra az iskolákban dolgozó szakemberek munkájának segítésére.

2015. évben, a kiemelt projekt keretében az egészségfejlesztési programelemek megvalósítása a KLIK által nevesített 288 köznevelési intézményben, 1061 segítő szakember (926 pedagógus, 73 védőnő, 55 megyei koordinátor, 7 regionális koordinátor) közreműködésével, 30 903 diák került bevonásra, akik közül legalább 9 271 hátrányos helyzetű. A projekt 2015-ben lezárult, a fenntartási időszakban (2016-2020) a Nemzeti Egészségfejlesztési Intézet és a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ is szervezeti átalakításon megy keresztül, amely esetleg időlegesen megnehezítheti a megfelelő adatáramlást.

Az EFOP-1.8.3 „Átfogó, célzott népegészségügyi fejlesztések” című program „A” alkonstrukció „Átfogó, célzott népegészségügyi fejlesztések a gyermekek testi és lelki egészségért: az egészséges fejlődés feltételeinek biztosítása, és az élethosszon át tartó megelőzés alapjainak megteremtése a gyermekkorban, 0-18 éves korig” programkomponens megvalósítását tartalmazza. A 4 alkonstrukcióból álló EFOP-1.8.3 program az Emberi Erőforrás Operatív Program éves fejlesztési keretének megállapításáról szóló 1037/2016. (II. 9.) Kormány határozat alapján 8 milliárd Ft keretösszegben került elfogadásra. A program „A” alkonstrukciójának átfogó célja az egészséges életkedvet megalapozása, a gyermekkorban és a felnőtté válást megelőző időszakban az egészségi állapotra pozitívan ható tényezők egészségtudatos választásának elősegítése, a betegségek

kialakulási kockázatának jelentős csökkentése, valamint az egészségben eltöltött hosszú élet alapjainak megteremtése a teljes népességre vonatkoztatva. A konstrukció keretében az alábbi tevékenységek valósulnak meg: felmérések elemzések, tanulmányok, oktatási anyagok elkészítése; interaktív képzések, továbbképzések szervezése; a 0-18 évesek egészségi állapotára és az azt befolyásoló tényezőkre vonatkozó adatok gyűjtése, feldolgozása, elemzése; kommunikációs csatornák, mobilalkalmazások fejlesztése; a pedagógusok, iskolavédőnők által használható oktatási anyagok, valamint internetes tartalmak készítése, népszerűsítése; az egészségügyi alapellátás szakembereinek módszertani anyagok, útmutatók kidolgozása. A felhívás meghirdetésének tervezett ideje 2016 júniusa.

IV.4. A hátrányos helyzetű szülők és a hátrányos helyzetű településeken, térségekben dolgozó szakemberek számára elérhető formában kell biztosítani a gyermekek egészségügyi helyzetének javítása érdekében a korszerű gyermek-egészségügyi ismeretek átadását tájékoztatással, a szemléletváltoztatás elősegítésével.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	2017. december 31.

A 2015. évben zárult TÁMOP 6.1.4. Program (a továbbiakban: Projekt) minden – de különösen a speciális támogatást igénylő - 0-7 éves korú gyermek egészséges életkezdetének és sikeres iskolakezdésének támogatására fókuszál a gyermekek fejlődésének nyomon követésével.

A program célja volt egységes, korszerű ismeretek és módszerek kidolgozása és átadása

- a gyermek-egészségügyi alapellátás szakemberei (védőnő, házi-, gyermekorvos) számára a munkájuk hatékonyságának növelése érdekében,
- a gyermek fejlődésével, gondozásával, nevelésével kapcsolatos szülői tudatosság és kompetencia növelése,
- a gyermekek fejlődését nyomon követő, szülői megfigyelésen alapuló kérdőív bevezetése.
- Védőnői Módszertani Egység kialakításra a védőnői szolgálat működéssel és a védőnői tevékenységekkel/feladatokkal kapcsolatos országos szakmai-módszertani programok és tevékenységek fejlesztésének, szervezésének és működtetésének támogatására, szakmaközi harmonizáció kezdeményezésére.

A projekt keretében elkészült Területi védőnői adatszolgáltatás eForm felületének segítségével megtörtént a 2015. évi védőnői tevékenységgel kapcsolatos adatok gyűjtése. A továbbképzéseken résztvevő alapellátási szakemberek részére az ismeretterjesztő kiadványok szétosztásra kerültek. A szülői és a szakmai portál átalakítása és átvétele folyamatban van. Biztosításra került a területi védőnők részére 1715 laptop, amely a területi védőnői adatszolgáltatást, valamint a Projekt által kifejlesztett informatikai programok elérését teszi lehetővé. Folyamatban van az eVIR védőnői informatikai program tesztelése. A tervek szerint a költségkímélés miatt a szülői kérdőívek kitöltése az eVIR program bevezetésével egyidőben történik, várhatóan 2016 júliusában. Folyamatban van a szülői Hírlevelek tartalmának ellenőrzése, azt követően a hírlevelek elérésének biztosítása a szülői portálon.

IV.5. A szoptatás anya és gyermeke testi- és lelki egészségére gyakorolt, sokrétű pozitív hatása okán, annak elterjesztésére ösztönözni kell a szoptatást támogató programokban való részvételt, kiemelten a hátrányos helyzetű térségeket ellátó szakemberek körében.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	2016. június 30.

A szoptatás számos betegséggel szemben védelmet nyújt mind a gyermek (légúti- és emésztőrendszeri fertőző betegségek, allergia, elhízás, cukorbetegség, stb.), mind az anya (emlőrák, petefészekrák, stb.) esetében, ami legtöbb esetben arányos a szoptatás időtartamával. Fontos az

anya és gyermek lelki egészsége szempontjából is. A sikeres szoptatás három alappilléren, a WHO/ UNICEF Bababarát Kórház Kezdeményezés megvalósításán, az egységes szakmai irányelveken és szemléletmódon, továbbá az anyatejet helyettesítő termékek marketingjének szigorú szabályozásán nyugszik. A szoptatás támogatása alapvető primer prevenció tevékenység és az egyik legköltséghatékonyabb egészségügyi intézkedés. Az egészségügyi szakembereknek egyedülálló befolyása van a nőknek a szoptatással kapcsolatos döntésére és szoptatási képességére. Ugyanakkor az egészségügyben dolgozók számottevő része nem rendelkezik kellő elméleti és gyakorlati ismerettel ahhoz, hogy e speciális területre vonatkozó problémákat orvosolja. Ezért az egészségügyi dolgozók tudásának növelése ezen a területen elengedhetetlen, szükséges ahhoz, hogy mélyreható ismeretekre tegyenek szert a szoptatás menedzsment tárgyában. Mindezen ismeretek széles körben történő elterjesztése érdekében növelni kell a szoptatás elméleti és gyakorlati oktatásában részt vett szakemberek számát. Ennek elérése megszervezett „A szoptatás elméleti és gyakorlati kérdései” c., 10 helyszínen megtartott képzésen 493 fő szakember, ebből kedvezményezett és fejlesztendő járásokban tartott képzéseken 215 fő, Bababarát Kórház képzéseken 123 fő, a központi konferencián 123 fő vett részt.

IV.6. Javítani kell a szenvedélybetegségek (különösen az alkoholfogyasztás és a droghasználat) megelőzését célzó programok és beavatkozások igénybevételét a veszélyeztetett, sérülékeny fiatalok körében. Speciális programokat kell létrehozni a szerfogyasztással érintett, illetve a társadalmilag és kulturálisan hátrányos helyzetű szülők és gyermekeik számára.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	2016. december 31.

Az EFOP-2.2.7 “Gyermek és Ifjúságpszichiátriai, Addiktológiai és Mentálhigiénés ellátórendszer infrastrukturális feltételeinek fejlesztése” című program az Emberi Erőforrás Operatív Program éves fejlesztési keretének megállapításáról szóló 1037/2016. (II. 9.) Korm.határozat alapján került nevesítésre 6 Mrd Ft keretösszegű konstrukcióként. A projekt alapvető célja a 18 év alatti lakosság mentális egészségi állapotának javítása, az esélyegyenlőség biztosítása az egészségügyi ellátórendszer korszerű és költséghatékony működtetése mellett. Olyan regionális koordinációs központok, ún. Gyermek és Ifjúsági Mentálhigiénés Regionális Koordinációs Központok (GYIMERKOK) kialakítása a cél, amelyek hatékony kommunikációt biztosít az ellátás színterei között. A GYIMERKOK feladata: tiszta kliens utakat biztosít, regionális adatbázist hoz létre, egységes kliensnyilvántartó számítógépes rendszer működtet, megszervezi és működteti a mobil-gyermekmentálhigiénés csapatot, mely akut krízisek menedzselésében kap szerepet (iskolai osztályon belüli erőszak, öngyilkosság, drogfogyasztás helyszíni menedzselése). A felhívás meghirdetése 2016 második félévében várható.

IV.7. Elő kell segíteni a dohányzásról való leszokás támogatását, kiemelt figyelemmel a hátrányos helyzetű térségekre.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	2017. december 31.

A komprehenzív, több megközelítéssel folytatott - a lakosság minden rétegét célzó - dohányzás leszokás támogatás fontos beavatkozás a rendszeres dohányzók számának csökkentésében. A telefonos dohányzás leszokás támogatás evidencia alapú, a széles körű, esély-egyenlő hozzáférése térítésmentesen biztosított.

A tudógondozói csoportos dohányzás leszokás támogatás elősegíti a leszokást, a visszajelzések alapján egyértelmű, hogy hatékony a csoportos életmód váltó program. A lakossági érdeklődés fennáll a program iránt, azonban nehézséget jelent a csoportmunka és a résztvevők napi munkaidejéhez összehangolása. További lépések szükségesek az érdeklődés fenntartására, fokozására, ennek megoldására irányuló tapasztalatok összegzése jelenleg zajlik.

A telefonos dohányzás leszokás támogatás megfelelő hatékonyságú működtetéséhez a társadalom széles körű tájékoztatása szükséges a dohányzásról történő leszokás fontosságáról, egészségre gyakorolt hatásairól. A rendszeres tájékoztatás erősen meghatározza a szolgáltatás iránti keresletet, igényt. Ennek hiánya mérsékeltebb számú kliens bejelentkezést von maga után.

Kialakításra került az egészségügyi szolgáltatók által történő referálási rendszer, amellyel a dohányzó, krónikus betegségben szenvedők elérése biztosítható. A tapasztalatok alapján ez nemcsak hatékony kockázatkezelési mód, hanem az érdeklődők hatékony elérési módja is. Más kórházak, intézetek bevonásával zajlik ezen rendszer bővítése, amely által szélesebb körben biztosítható a rászorulóknak elérése.

IV.8. A területi különbségekből eredő, az egészségben megmutatkozó egyenlőtlenségek feltárása, a beavatkozások jobb célzása, értékelése érdekében megfelelő minőségű és részletességű adatok biztosítása szükséges.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	2017. december 31.

A Halálozási és megbetegedési mutatók információs rendszerében (a továbbiakban: HaMIR) található halálozási és daganatos megbetegedési mutatók, térképek segítségével részletes egészségkép készíthető minden egyes megyére, kistérségre és járásra. Továbbá, település és - daganatos megbetegedések esetén - postai irányítószám felbontású, letölthető térképek segítségével pontosabban elemezhető a megbetegedések és halálozások területi eloszlása, és az egyenlőtlenségek. Ilyen tekintetben a HaMIR egyedülálló és előzmény nélküli. A térképeken ábrázolt epidemiológiai mutatók segítenek megfogalmazni olyan feltevéseket, kérdéseket, amelyek alapjai lehetnek további vizsgálatoknak, és célzott beavatkozásoknak. A HaMIR egy olyan eszköz, amely az egészség terén megfigyelt területi egyenlőtlenségek célzott csökkentését segíti elő. A HaMIR elsődleges felhasználói a területen dolgozó népegészségügyi szakemberek.

2015-ben a lakosság egészségi állapotáról a megyei és járási hivatalok részéről összesen 39 db területi elemzés készült el. A HaMIR indikátorok felhasználásával a népegészségügyi szakigazgatásban dolgozó szakemberek megismerhették az illetékességi területükön megmutatkozó egyenlőtlenségeket. A HaMIR halálozási indikátorok listája 2015-re kibővült egy új indikátorral, a Mesothelioma okozta halálozással, valamint ugyanebben az évben elindult a HaMIR legújabb alrendszere, mely tartalmazza a Veszélyes Rendellenességek Országos Nyilvántartás (VRONY) adatainak 3 fő indikátorát. 2015-ben a HaMIR VRONY még kizárólag pilot jelleggel volt elérhető a felhasználók számára.

IV.9. Minden, az érintett korosztályba tartozó lány számára térítésmentesen elérhetővé kell tenni a választható Human Papilloma Vírus elleni oltást, az oltási kampányok kommunikációs támogatásával a legfontosabb kapcsolódó üzeneteket el kell juttatni a hátrányos helyzetű lakosság részére, kiemelt figyelemmel a hátrányos helyzetű térségekre.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	folyamatos

Míg a szűrés által korán felfedezésre kerülhet a rák megelőző vagy a daganatos elváltozás, addig a méhnyakrák elleni védőoltással már a betegség kialakulását leggyakrabban okozó humán papilloma vírus-fertőzések válnak megelőzhetővé. Ismert, hogy a magyarországi kötelező védőoltási rendszer eredményei világviszonylatban is kimagaslóak. A rendszer a rendkívül magas átoltottság révén hozzájárul a fertőző betegségekkel szembeni védekezéshez, a hazai járványügyi biztonság fenntartásához. A Kormány a hazai oltási rend további erősítése érdekében, kötelezően felajánlandó, térítésmentes oltásként 2014. év szeptemberétől bevezette a humán papilloma vírus (HPV) elleni

védőoltást. Az intézkedés célja az, hogy fokozatosan egyre több fiatal kapja meg az oltást, és ezzel a méhnyakrák hazai előfordulása és halálozása évek, évtizedek múlva nagymértékben csökkenjen.

A fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet 7. §-a szerint a HPV elleni védőoltást a 12. életévüket betöltött és az általános iskola 7. évfolyamát végző lánygyermek – szülői hozzájárulással – iskolai kampányoltás keretében, térítésmentesen kaphatják meg.

A védőoltás országos bevezetésének tapasztalatai rendkívül kedvezőek voltak. A 2015. szeptember 22-i tisztított adatok alapján a 2014-15. évi kampányban összesen 46 089 fő volt jogosult a térítésmentesen HPV elleni védőoltásra. A szülői nyilatkozatok 99,3%-a érkezett vissza a védőnőhöz. A visszajelzések alapján a jogosultak 77,0%-a kérte az oltást, további 5,6%-a már korábban megkapta azt. A 2014-15. évi méhnyakrák elleni országos védőoltási kampány sikeres volt: a védőoltásra jogosult leányok 79,4%-a térítésmentes HPV elleni védőoltásban részesült az alkalmazási előíratnak megfelelően. A szülői nyilatkozatok alapján már korábban védőoltásban részesültek számát is tekintetbe véve (2 569 fő) a 2014-15. évi védőoltási kampánnyal elért átoltottság becsült értéke 80,5%. A hazai számadatok kimagasló eredményt mutattak a HPV elleni oltási kampányokat bevezetett európai országok között. Az Európai Betegségmegelőzési és Járványügyi Központ jelenleg elérhető adatai szerint hasonlóan jó arányt egész Európában csak Portugália és az Egyesült Királyság tud felmutatni.

A HPV elleni oltás kötelezően felajánlandó oltásként való bevezetése segíti az esélyegyenlőség megvalósulását, hozzájárulhat az ország egyes régiói között fennálló egészség egyenlőtlenségek csökkentéséhez is. A szervezett népegészségügyi méhnyakszűrési program mellett a HPV elleni védőoltás – mint primer prevenció eljárás – bevezetésével jelentős lépést tettünk egy olyan betegség visszaszorítása érdekében, amely hazánkban évente közel 400 nő halálát okozza.

IV.10. Hiánypótló képzés megvalósítása szükséges az egészségügyi szakképzésben a kulturális különbözőségekből eredő ellátási módok elsajátítása érdekében (interkulturális kommunikáció, az ellátott problémáinak mentálhigiénés megközelítése, toleranciát támogató és előítélet csökkentő tartalmak).

Felelős:

emberi erőforrások minisztere

Határidő:

2017. december 31.

Az Egészségügyi Nyilvántartási és Képzési Központ 2015-ben modellként bevezette a szabad sávban oktatható bioetika, orvosi etika és interkulturális ismeretek képzési modult. A modul oktatásának elsődleges célja, hogy a hallgatók megismerjék az etika, az ápolásetika, az egészségügyi etika, transzkulturális ápolás alapjait, további cél a bioetikai és az orvosetikai ismeretek bővítése. A "Szociológia, romológia" tantárgy tanításának célja, hogy a tanulók ismereteinek bővítése a szociokulturális háttér egészséggel és betegséggel kapcsolatos nézetekre és szokásokra kifejtett hatásairól, az egészségügyi ellátás kommunikációs és etnikulturális nézeteiről. Megismertetni az ide kapcsolódó alapvető szakkifejezéseket, mint az integráció, demográfia, etnikai tudat, kultúra, szocializáció, multikulturalitás, vallás, tolerancia, esélyegyenlőség. A tanulók felkészítése a társadalmi helyzet vizsgálatára és elemzésére, a társadalmi jelenségek magyarázatára, az emberi viselkedés törvényszerűségeinek megismerésére. Elfogadni a másságot, figyelembe venni a vallási, nemzetiségi- és etnikai szempontokat és szokásokat.

A modell célcsoportja az egészségügyi szakdolgozókon belül kiemelten az onkológiai szakasszisztens, aneszteziológiai szakasszisztens, diabetológiai szakápoló és edukátor, egészségügyi gyakorlatvezető, pszichiátriai szakápoló. Ezek a célok maradéktalanul teljesültek a modul oktatását követően. A 2015. évben 230 fő végezte el sikeresen a képzést, a tanulók megismerték az etika alapjait, az ápolásetika főbb kérdéseit, a szociokulturális háttérrel egészségügyi fókusszal, elemezték az egészségügyi dolgozók etikai problémáit, sor került esetek elemzésére, élethelyzetek bemutatására a Thompson modell segítségével. A képzés közvetlen hatása, hogy a megfelelő mélységű megszerzett tudás

alkalmazásával növekszik a betegbiztonság, fokozódik a betegjogok figyelembevétele és azok érvényesítése.

V. Területi hátrányok csökkentésével, illetve lakhatási problémákkal összefüggő feladatok

Az MNTFS intézkedési terve 8 a területi hátrányok csökkentésével, illetve a lakhatási problémákkal összefüggő intézkedést tartalmaz, melyek a lakáscélú állami támogatások a minőségi oktatás és a szabadidő hasznos eltöltésének, egyenlő esélyű hozzáférését, a hátrányos helyzetű tanulók iskolai előmenetelének támogatását és a fejlesztési programok nyomon követési rendszerének kidolgozását tűzik ki célul. A nevesített intézkedéseken kívül további intézkedések is szolgálják e célok megvalósítását.

Az intézkedések előrehaladását a következő táblázat tartalmazza:

Intézkedés kódja	Intézkedés rövid címe	Előrehaladás
V.1.a	Integrált területi programok emberi erőforrás-fejlesztést célzó beavatkozásai	B
V.1.b	Integrált területi beruházások megvalósításának támogatása a fejlesztendő járásokban	B
V.2.a	Települési leszakadási folyamatok megállítása	B
V.2.b	Települési leszakadási folyamatok megállítása	B
V.3	Célzott programot kell indítani az elnéptelenedő falvak leszakadási folyamatainak megakadályozása érdekében	B
V.4.a	Mélyszegény, leszakadt települések felzárkózásának elindítása	B
V.4.b	Mélyszegény, leszakadt települések felzárkózási esélyeinek megteremtése	B
V.5.a	Szegregált élethelyzetek felszámolása komplex programokkal (komplex telepprogramok humán elemei)	B
V.5.b	Szegregált élethelyzetek felszámolását segítő infrastrukturális beruházások (komplex telepprogramok lakhatási eleme)	B
V.5.c	Szegregátumok, vadtelepek felszámolása az egészséges, biztonságos lakhatás érdekében	A
V.5.d	Szociális városrehabilitáció (ERFA)	B
V.5.e	Szociális városrehabilitáció (ESZA)	B
V.6	Szegregált élethelyzetek felszámolását segítő központi program (kiemelt projekt)	B
V.7	Innovatív programokat kell kidolgozni a mélyszegénységben élő emberek integrációjának támogatására	A
V.8	Közlekedési fejlesztése hh területeken	C

A	Megvalósult
B	A megvalósítás terv szerint halad
C	Megvalósítása késik a tervezetthez képest
D	Megvalósult módosított tartalommal
E	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, az új terveknel jobb ütemben
F	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, az új tervek szerint zajlik
G	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, késik az új tervekhez képest
H	A tervek szerint később, nem a jelen intézkedési terv keretében kerül megvalósításra
I	Teljes egészében törésre került

V.1. Komplex programokat kell indítani a hátrányos helyzetű térségek társadalmi, gazdasági felzárkózása érdekében. Ehhez ki kell alakítani a komplex programmal fejlesztendő járásokban élők esélyeit növelő összehangolt beavatkozások és szolgáltatások végrehajtási kereteit, koordinációs mechanizmusait és a helyi folyamatokba való beépülésük feltételeit.

Felelős:	Határidő:
Miniszterelnökséget vezető miniszter emberi erőforrások minisztere nemzetgazdasági miniszter földművelésügyi miniszter	az EFOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos

A területi különbségek csökkentését a humán közszolgáltatások tekintetében, a minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítását, valamint az egyes szolgáltatások minőségének és hatékonyságának fejlesztését célozza a komplex programmal fejlesztendő járásokban megvalósuló EFOP-1.5.2. „Humán szolgáltatások fejlesztése megyei szinten, illetve a kiemelt fejlesztési térségekben” c. 2016. II. félévében elindításra kerülő 100 Mrd Ft keretösszegű konstrukció.

V.1.a

A komplex programmal fejlesztendő járások összehangolt fejlesztését szolgálja továbbá az EFOP-3.9.1 „Humán szolgáltatások fejlesztése megyei szinten, illetve a kiemelt fejlesztési térségekben a tudástőke gyarapodása érdekében” c. 100 Mrd Ft keretösszegű, várhatóan 2016. II. félévében meghirdetésre kerülő konstrukció. A fejlesztés célja a területi különbségek csökkentése a humán közszolgáltatások tekintetében, valamint a minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása elsősorban a köznevelés, a felsőoktatás, a felnőttoktatás, informális és nem formális tanulás területén. A konstrukció hozzá kíván járulni az egyes humán közszolgáltatásokban dolgozók képzettségének, végzettségének javításához, ezáltal is fejlesztve a szolgáltatások minőségét és hatékonyságát.

V.1.b

V.2. Célzott programokat kell indítani a települési leszakadási folyamatok megállítása és megfordítása érdekében.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere nemzetgazdasági miniszter Miniszterelnökséget vezető miniszter	az EFOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos

A települési leszakadási folyamatok megállítását is célozza az EFOP-1.5.2. Humán szolgáltatások fejlesztése megyei szinten, illetve a kiemelt fejlesztési térségekben c. 2016. II. félévében elindításra kerülő 100 Mrd Ft keretösszegű konstrukció, melynek rész céljai között szerepel a vidéki lakosság megtartó képességének fejlesztése, valamint az ezzel kapcsolatos disszemináció támogatása.

V.2.a-b

Lásd továbbá az V.4. intézkedést.

V.3. Célzott programot kell indítani az elnéptelenedő falvak leszakadási folyamatainak megakadályozása érdekében.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere Miniszterelnökséget vezető miniszter	az EFOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos

Az intézkedés előzményprogramja a TÁMOP 5.3.11. amelynek eredményeképpen 6 településen indultak el közösségépítő programok. Folytatására az EFOP-1.5.2. „Humán szolgáltatások fejlesztése megyei szinten” c. konstrukció keretében kerül sor, amelynek meghirdetése 2016. II. félévben várható.

V.4. Folyamatos szakmai jelenléttel támogatott felzárkózási programokat kell indítani azon rendkívül nehéz helyzetű településeken, ahol a helyi közösségek önerő, szaktudás és információ hiányában csak kívülről bevitt fejlesztő munkával mozdíthatók meg.

Felelős:
emberi erőforrások minisztere

Határidő:
az EFOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos

Elkészült az EFOP 1.5.1. „Kísérleti program a leginkább elmaradott járások területi felzárkózása érdekében – „végtelen lehetőség” c. konstrukció szakmai koncepciója. A felhívás várhatóan 2016 II. félévben jelenik meg. Célja a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet alapján a legalacsonyabb komplex mutatóval rendelkező 5 járás területén modellprogram indítása:

- Az érintett legelmaradottabb térségek további leszakadásának fékezése, a leszakadás megállítása, továbbá a térségen belüli nagy fejlettségbeli különbségek csökkentése a helyi közösség fejlesztésével, a közösségi gondolkodás előmozdításával;
- A lakosság életesélyeit, életminőségét, szolgáltatásokhoz való hozzáférését, hátránykezelését, mobilizációját, közösségi kapacitásainak aktivizálódását szolgáló beavatkozások működtetése;
- A kapacitás hiányos és alulmotivált szolgáltatások támogatása, fejlesztése, a szolgáltatások összekapcsolásában rejlő lehetőségek kiaknázása.

A program végrehajtása során, folyamatos szakmai jelenlét biztosításán keresztül ki kell tapasztalni azokat a szakmai eljárásokat, módszereket, továbbadni érdemes megoldásokat és tudásokat, amelyek a területileg is koncentrálnodó tömeges szegénység és következményeinek kezelésében előremutatóak, rendszerbe illeszthetőek, fenntarthatóak lehetnek. Ezt segíti a programvégrehajtás folyamatkísérése.

V.4.a,b

V.5. Komplex programot kell indítani a telepszerű lakókörnyezetben élők társadalmi és területi integrációját szolgáló humánfejlesztések támogatására, valamint a kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések, lakhatási beruházások biztosítására. Támogatni kell a telepszerű lakókörnyezetben élők kezdeményezésével és aktív közreműködésével megvalósuló programokat.

Felelős:
emberi erőforrások minisztere
nemzetgazdasági miniszter
Miniszterelnökséget vezető miniszter

Határidő:
az EFOP, TOP és VEKOP tervidőszak ütemezésének megfelelően folyamatos

A telepszerű lakókörnyezetben élők helyzetének javítását több Operatív Program (EFOP, VEKOP, TOP) egyaránt szolgálja. A nem városi jogállású településeken az EFOP, a városi jogállású településeken és KMR-ben a TOP és VEKOP keretéből kerülnek támogatásra.

A Szegregált élethelyzetek felszámolása komplex programokkal (ESZA) konstrukció a szegregált lakókörnyezetben, mélyszegénységben élő hátrányos helyzetű emberek társadalmi felzárkózásának és integrációjának segítségét célozza humán eszköztárral.

A beavatkozások három célterületre irányulhatnak:

- Korábban telepprogrammal nem érintett szegregátumok, ahol cél a további leszakadás megállítása, és lehetőség szerint a terület és az ott élő lakosság státuszának emelése, rehabilitálása.
- Olyan nem városi szegregátumok, ahol korábban már zajlott komplex telepprogram – (TÁMOP 5.3.6-11), ahol a cél az eddig elért eredmények továbbfejlesztése és újabb eredmények elérése.
- „Vadtelepek”, amelyek a település határától legalább 1 km-re található szegregátumok. Jellemzőjük az infrastruktúra teljes vagy majdnem teljes hiánya. Az ilyen típusú szegregátumok esetében a cél a telep teljes felszámolása, az itt élők integrálása.

V.5.a

A konstrukció keretében várhatóan legalább 110 telepen indul komplex program, legalább 7000 fő bevonásával. A 22 Mrd Ft keretösszegű konstrukció felhívása várhatóan 2016 II. félévében jelenik meg.

A konstrukció előzményprojektje a 2015-ben lezárult TÁMOP 5.3.6-11/1 Komplex telepprogram című konstrukció, melynek keretében 8,04 Mrd forint forrásból összesen 55 település (köztük 25 nem városi és 30 városi jogállású) valósított meg programot 67 telepen. A programba vontak száma 4737 fő, a képzésbe vontak száma közel 2 900 fő, míg a képzéseket eredményesen végzők száma 2 421 fő volt. A romák aránya a projektben résztvevők közül 61%.

A Szegregált élethelyzetek felszámolása komplex programokkal (ERFA) konstrukció célja a fenti humánbeavatkozások kiegészítése a lakhatási körülmények javítását szolgáló infrastruktúrafejlesztésekkel, valamint a humánszolgáltatásokhoz szükséges beruházásokkal. A 22,85 Mrd Ft keretösszegű konstrukció felhívása várhatóan 2016 II. félévében jelenik meg.

A konstrukció előzményprojektje a 2015-ben lezárult TIOP-3.2.3.A-13/1 „Lakhatási beruházások támogatása” című konstrukció, melynek keretében összesen 8 település kapott támogatást a deszegregációs folyamatok elindítása, megerősítése érdekében új szociális bérlakások kialakításával és a lakhatási mobilizáció támogatásával. Eredmények: 73 db felújított lakás, 488 fejlesztéssel érintett célcsoport tag. A felújított lakások nettó alapterülete 3 470 m². Felújított lakóépületek száma: 17 db, nettó alapterülete: 2 961 m². Új építésű szociális bérlakások száma: 39 db. A lakhatási beruházással érintett családok száma 132.

A BM „Vályogvető” közfoglalkoztatási mintaprogramot indított 2013 áprilisában, melynek során Gilvánfán 8 db 42 m² alapterületű, önálló, komfortos, szoba-konyhás, szociális családi ház épült, 20 fő közfoglalkoztatásával. A mintaprogram kiterjesztésének lehetőségeit áttekintve, a BM 2014 májusában, 5 megye 10 településén (Baranya: Gilvánfa, Kisszentmárton; Fejér: Enying, Sárosd, Sárkeresztúr; Hajdú-Bihar: Hortobágy, Komádi; Jász-Nagykun-Szolnok: Tiszatenyő; Somogy: Bárdudvarnok, Újvárfalva) 236 fő közfoglalkoztatásával újabb „Vályogvető” közfoglalkoztatási mintaprogramot indított. A program célja a közfoglalkoztatás lehetőségének kihasználása, a foglalkoztatási feszültségek mérséklése, a helyiek számára is kézzelfogható eredmények felmutatása mellett a korábbinál kedvezőbb falukép kialakítása. 2014-2015 márciusa között 10 településen 51 ház készült 230 fő foglalkoztatásával. A Kormány döntése szerint a korábbi program tapasztalataira alapozva indokolt volt a mintaprogram kiterjesztése a szegregátumok felszámolására. A program keretében olcsó és természetközeli építőanyag (vályog) felhasználásával, ill. bontott téglából szociális családi házak épültek a települések roma, illetve nehéz körülmények között élő lakossága számára. 2015-ben 2 településen 2-2 ház készült 20 fő közfoglalkoztatásával. Az előző évi programban nem készült el minden tervezett ház, ezek 2015. évben kerültek megépítésre.

V.5.c

A TOP estében, két szociális városrehabilitációs témájú, infrastrukturális beruházásokat támogató (ERFA forrás) felhívás jelent meg. A nem megyei jogú városok számára a TOP-4.3.1-15 jelű, a megyei jogú városok számára a TOP-6.7.1-15 jelű felhívás. A TOP-6.7.1-15 2015. december 18-án jelent meg, amely 3,28 milliárd Ft keretösszeggel rendelkezik, a támogatás összege területi szereplőnként jelentősen eltér, 50-837 millió Ft között lehetséges. A beadási határidő szintén területi szereplőnként eltérő, jellemzően 2016.08.29 került megadásra, de 2016. október végéig minden esetben lezárásra kerül.

A TOP-4.3.1-15 felhívás 2016. január 5-én jelent meg, 17 milliárd Ft keretösszeggel. A támogatás legkisebb és legnagyobb összege területi szereplőnként (azaz megyénként) eltérő, 50 és 1000 millió Ft között lehetséges. A támogatási kérelmek benyújtási határideje 2016.08.01. A felhívás keretében csak városi jogállású települések jogosultak pályázni, a nem városi jogállású települések az EFOP telepprogram felhívására nyújthatnak be támogatási kérelmet.

V.5.d

Mindkét felhívás esetében elvárás, hogy kapcsolódjon hozzájuk ESZA forrásból támogatott, szoft programokat tartalmazó projekt is, amelyre a TOP esetben külön felhívás biztosít forrást.

A VEKOP esetében két szociális városrehabilitációs témájú felhívás jelent meg 2016.03.05-én.

A fővárosra vonatkozóan jelent meg a VEKOP-6.2.1-15 jelű felhívás 11,45 milliárd Ft keretösszeggel, 2016.08.31-i beadási határidővel, 100-2000 millió Ft közötti lehetséges támogatási összeggel.

Pest megye településeire (a főváros és Érd megyei jogú város kivételével) jelent meg a VEKOP-6.2.2-15 felhívás 1,9 milliárd Ft keretösszeggel (1,3 milliárd Ft-tal jelent meg a felhívás, amely később növelése került egy módosítás során), 2016.06.27-i beadási határidővel, 100-800 millió Ft közötti lehetséges támogatási összeggel. Fontos, hogy utóbbi felhívás nem csak a városi jogállású, hanem minden Pest megyei település számára nyitott, tekintettel arra, hogy az EFOP telepprogramok hatálya a Közép-Magyarországi régióra nem terjed ki. A felhívásokban elvárás, hogy az infrastrukturális fejlesztéseket szoft programok kísérjék, azonban itt erre vonatkozóan nem jelenik meg külön felhívás, hanem a VEKOP 6. prioritáson belüli ERFA-ESZA átjárhatósági szabályok figyelembevételével a felhívás keretében támogathatók és kötelezően el is várt ezek tervezése, megvalósítása.

Az infrastrukturális fejlesztések középpontjában a lakhatási körülmények javítása áll. Kizárólag a lakófunkciót erősítő tevékenységek támogathatók önállóan és a projekt összköltség min. 30%-os arányában szükséges ezeket betervezni. Ehhez számos kiegészítő tevékenység kapcsolódhat, amelyek közül legjelentősebben a közösségi célú épületek/helyiségek kialakítása, szociális munkások vagy a nemzetiségi önkormányzat számára iroda kialakítása, közterület fejlesztések, térfigyelő kamerarendszer kiépítése, fejlesztése, önkormányzati tulajdonú közműhálózat korszerűsítése. A felhívások lehetővé teszik a szegregált területen élő, felkészült családok integrált területre költöztetését, így ilyen esetben az akcióterületen kívül, a város integrált területén is támogathatók lakófunkciót erősítő tevékenységek.

A TOP estében, két szociális városrehabilitációs témájú, infrastrukturális beruházásokat kísérő és erősítő szoft programokat támogató (ESZA forrás) felhívás jelent meg. A nem megyei jogú városok számára a TOP-5.2.1-15 jelű, a megyei jogú városok számára a TOP-6.9.1-15 jelű felhívás.

A TOP-6.9.1-15 2015. december 17-én jelent meg, amely 2,14 milliárd Ft keretösszeggel rendelkezik, a támogatás összege területi szereplőnként jelentősen eltér, 15-250 millió Ft között lehetséges. A beadási határidő szintén területi szereplőnként eltérő, jellemzően 2016.05.09 került megadásra, de 2016. augusztus végéig minden esetben lezárásra kerül.

V.5.e

A TOP-5.2.1-15 felhívás 2016. január 8-án jelent meg, 7,87 milliárd Ft keretösszeggel. A támogatás legkisebb és legnagyobb összege területi szereplőnként (azaz megyénként) eltérő, 10 és 438 millió Ft között lehetséges. A támogatási kérelmek benyújtási határideje megyénként eltérő, de jellemzően 2016.04.29-re tervezett, 2016.07.29-ig minden esetben zárásra kerül. A felhívás keretében csak városi jogállású települések jogosultak pályázni, a nem városi jogállású települések az EFOP telepprogram felhívására nyújthatnak be támogatási kérelmet.

A szoft programokat támogató felhívások esteében nem kötelező elvárás, hogy azokat infrastrukturális fejlesztések is kísérjék. A felhívások keretében lehetőség van az alapvetően jogosultságot adó szegregátum/szegregációval veszélyeztetett területek mellett a 2007-2013-as időszakban a ROP-ok keretében szociális célú városrehabilitációs célra támogatást nyert projektek akcióterületein, valamint a TÁMOP-5.3.6 Komplex telep-program felhívásain támogatást nyert városi projektek akcióterületein a korábbi beavatkozásokat folytatni/erősíteni a felhívás keretében.

A felhívás keretében az alábbiakat célzó programok képzések támogathatók: közösségfejlesztés, integráció, mediáció, antidiszkrimináció, foglalkoztatás elősegítése, bűnmegelőzés, egészségmegőrzés, iskolai felzárkózás, szolgáltatásokhoz való hozzáférés, szociális munka.

V.6. Biztosítani kell a különféle operatív programokból induló komplex telepprogramok egységes szakmai és módszertani támogatását, lehetővé téve a folyamatos tapasztalatcserét és a kölcsönös tanulást. Támogatni kell a területen folyó innovatív projekteket, képzési, közösségi programokat.

Felelős:

**emberi erőforrások minisztere
Miniszterelnökséget vezető miniszter**

Határidő:

**az EFOP tervidőszak ütemezésének
megfelelően, folyamatos**

A komplex telepprogramok egységes megvalósítását szolgálja a Kormány által 2015 augusztusában elfogadott, 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó, a telepszerű lakhatás kezelését megalapozó szakpolitikai stratégia elfogadásáról szóló 1686/2015. (IX. 25.) Korm.határozat.

Az intézkedés megvalósulását továbbá az EFOP 1.6.1. „Felzárkózási Együttműködések Támogatása” c. projekt segíti, melynek célja a területi felzárkózási programok szakmai, módszertani támogatása és eszközrendszerük összehangolása, ezen belül kiemelt rész célja a komplex telepprogramok folyamatos szakmai támogatása, a projektek hatékonyságának növelése, társadalmi elfogadottságuk elősegítése.

A projekt felhívásának várható megjelenése 2016 I. félév.

Ezen kiemelt program előzményprojektje a 2015. decemberében zárult TÁMOP 5.3.6./B-13/1-2014-0001 „Szakmai-módszertani támogatás a komplex telepprogram és az elnéptelenedő falvak társadalmi gazdasági folyamatainak megfordítását célzó program megvalósítói számára” elnevezésű kiemelt projekt, amely szakmai-módszertani támogatást nyújtott valamennyi TÁMOP 5.3.6/11 „Komplex telep-program” (55 db) és TIOP 3.2.3/A „Lakhatási beruházások támogatása” (8 db) című konstrukciók végrehajtóinak a következő főbb beavatkozásokkal: szakmai folyamatkísérés, szupervízió, szociális szakértői támogatás, területi, regionális és országos fórumok, adatgyűjtés és szolgáltatás, „Jó gyakorlat szoftver” fejlesztés, képzési programok akkreditálása, illetve szervezése, egységes felzárkózási módszertan kidolgozása, a 2014-2020-as programok szakmai megvalósítói részére a soron következő pályázati konstrukciók segítése érdekében tanulmányok, útmutatók kidolgozása, továbbá e-learning minta tananyag fejlesztése.

Indikátorai a következők voltak:

- Együttműködési megállapodások száma: 3
- Elkészült tanulmányok száma: 9
- Kidolgozott útmutatók száma: 4
- Workshopok, fórumok, hazai és nemzetközi konferenciák szervezése: 55
- Képzett hálózati mentorok száma: 4

V.7. Innovatív programokat kell kidolgozni a mélyszegénységben élők, köztük a romák, valamint hátrányos helyzetbe került emberek integrációjának támogatására és a velük foglalkozó szervezetek hatékonyságának javítására, különös tekintettel a területi hátrányokra.

Felelős:

emberi erőforrások minisztere

Határidő:

**az EFOP tervidőszak ütemezésének
megfelelően, folyamatos**

Innovatív, a komplex programmal fejlesztendő járásokban élő leszakadó társadalmi rétegek, romák és hátrányos helyzetű helyi lakosok integrációját szolgáló projekt az EFOP-1.5.2. Humán szolgáltatások fejlesztése megyei szinten, illetve a kiemelt fejlesztési térségekben c. 2016. II. félévében elindításra kerülő 100 Mrd Ft keretösszegű konstrukció, melynek célja a területi különbségek csökkentése a humán közszolgáltatások tekintetében, az ágazatközi együttműködések, integrált megoldások kialakítása, illetve az országosan homogén szolgáltatások átalakítása, differenciálása a kisközösségekre és személyre szabott szolgáltatásokká.

V.8. Meg kell vizsgálni annak lehetőségeit, hogy a közlekedés, a közlekedési lehetőségek fejlesztésével hogyan kezelhetők a területi zárványok problémái, tekintettel a határozat 1. f) pontjában említett területi egyenlőtlenségek csökkentésére, valamint a munkaerő-piaci esélyek növelésére.

Felelős:

**nemzeti fejlesztési miniszter
emberi erőforrások minisztere**

Határidő:

2016. március 31.

Az intézkedés célja a területi zárványok megközelítésének javítása, utak felújítása, s ezáltal az ott élők foglalkoztatásának növekedése. Az erre irányuló fejlesztések a TOP-ból valósulnak meg.

VI. A bevonással, szemléletformálással, a diszkriminációs jelenségek elleni küzdelemmel kapcsolatos feladatok

Az NTFS intézkedési terve 15, az érintettek bevonására, a társadalom szemléletformálására és a közbiztonság javítására szolgáló intézkedést tartalmaz, melyek az érintettek önérvényesítő képességét erősítő képzését, a roma kultúra támogatását, az esélyegyenlőség horizontális célként történő elterjesztését, a romák rendvédelmi munkába történő bevonását, a romák elleni diszkrimináció és az ellenük elkövetett speciális bűncselekmények visszaszorítását, valamint az áldozatsegítést szolgálják. Az NTFS intézkedési tervében nevesített konkrét intézkedéseken kívül további intézkedések is szolgálják a célokat.

Az intézkedések előrehaladását a következő táblázat tartalmazza:

Intézkedés kódja	Intézkedés rövid címe	Előrehaladás
VI.1.a	Hátrányos helyzetű emberek, romák aktív társadalmi szerepvállalása	A
VI.1.b	Roma nők társadalmi szerepvállalásának megerősítése	B
VI.2	Roma mentorhálózat fejlesztése	C
VI.3	Társadalmi szemléletformálás a média bevonásával	B
VI.4	"Közös értékeink-sokszínű társadalom" (Nemzetiségek, kiemelten romák és a többségi társadalom közötti párbeszéd előmozdítása).	F
VI.5	„Élő történelem” – a Magyarországon élő – kiemelten roma - nemzetiségek történetének, kultúrájának, jelenének bemutatása	A
VI.6.a	A felzárkózási szempontok erősítése a kormányhivatalokban	A
VI.6.b	A felzárkózási szempontok erősítése az önkormányzatoknál	B
VI.6.c	Felzárkózási, esélyegyenlőségi szempontok a közszolgálati munkában	B
VI.7	A humán és igazgatási szolgáltatások, valamint intézményi működési módok fejlesztése	B
VI.8	Az iskolarendszerben elérhető/ nem elérhető fiatalok jogkövető magatartási kultúrájának erősítése	B
VI.9	Turisztikai szolgáltatások fejlesztése	B
VI.10.a	Cselekvő közösségek - Aktív közösségi szerepvállalás	B
VI.10.b	Kulturális szakemberek gyakorlatorientált felkészítése	B
VI.10.c	A közművelődési intézményrendszer a társadalmi felzárkózásért és közösségfejlesztésért	B
VI.11	A roma/cigány nemzetiséggel, a roma/cigány holokauszttal kapcsolatos tankönyvi és tantervi tartalmak felülvizsgálata	B
VI.12	A prostitúció és emberkereskedelem áldozatává válás folyamatainak kutatása, és felvilágosító programok szervezése	C
VI.13	Az emberkereskedelemmel kapcsolatos hatékony megelőzés és tudatformálás	C

A	Megvalósult
B	A megvalósítás terv szerint halad
C	Megvalósítása késik a tervezetthez képest
D	Megvalósult módosított tartalommal
E	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, az új terveknel jobb ütemben
F	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, az új tervek szerint zajlik
G	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, késik az új tervekhez képest
H	A tervek szerint később, nem a jelen intézkedési terv keretében kerül megvalósításra

VI.1. Támogatni kell a hátrányos helyzetű emberek, kiemelten a romák aktív társadalmi részvételét, civil szerveződéseit, erősíteni kell a roma nemzetiségi önkormányzatok szerepvállalását. Kiemelt figyelmet kell fordítani a roma nők közéleti, kulturális szerepvállalásának támogatására.

Felelős:

emberi erőforrások minisztere

Határidő:

az EFOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma 2015. évi központi költségvetési fejezete négy olyan előirányzatot tartalmaz, amelyek a hazai nemzetiségek, köztük a roma nemzetiség önazonosságának és nemzetiségi közfeladatainak ellátását hivatottak támogatni. Az előirányzatok 2015. évre történő emelkedése – a működési és médiatámogatási előirányzatokhoz hasonlóan – valamennyi országos nemzetiségi önkormányzatot számottevően érintette.

1. Országos nemzetiségi önkormányzatok működési és média támogatása

Az országos nemzetiségi önkormányzatok a kötelező és önként vállalt feladataik ellátására, hivatalaik működtetésére, valamint a nemzetiségi nyomtatott médiához kapcsolódó feladatok ellátására részesülnek működési támogatásban (XX/20/57/6.). Az országos nemzetiségi önkormányzatok a saját közösség által megjelentetett nemzetiségi írott sajtót közvetlenül támogatják.

VI.1.a

2. Az országos nemzetiségi önkormányzatok által fenntartott intézmények támogatása

Az országos nemzetiségi önkormányzatok az általuk képviselt nemzetiség kulturális autonómiájának megteremtése érdekében 2004-től intézményeket hozhatnak létre és vehetnek át. Az általuk kizárólagosan vagy részben működtetett nemzetiségi kulturális, oktatási intézmények alapításának, más intézményfenntartótól való átvételének, működésének, fejlesztésének támogatására a költségvetési törvény előirányzatot rendel (XX/20/58/6.)

2015. évi roma nemzetiségi támogatások részletesen		
I. Országos nemzetiségi önkormányzatok működési, média és az általuk fenntartott intézmények támogatása		
<i>Kedvezményezett</i>	<i>Támogatási cél</i>	<i>Támogatás összege (Ft)</i>
Országos Roma Önkormányzat	Országos Roma Önkormányzat működési és média támogatás	361 200 000
Országos Roma Önkormányzat	Országos Roma Önkormányzat által fenntartott intézmények támogatás	165 900 000
Átvett intézmények száma	9 db.	
Összesen		527 100 000

3. A „Nemzetiségi támogatások” fejezeti kezelésű előirányzatból (Költségvetés XX. Fejezet 20. cím 56. alcím) nyújtott pályázati és egyedi támogatások (részletesen: VI.5 pont)

4. XX/20/22 Települési és területi nemzetiségi önkormányzatok támogatása

Hazai forrás: 2015. évi nemzetiségi önkormányzatok támogatása mindösszesen 2352,8 millió Ft.
A nemzetiségi önkormányzatok támogatása: A nemzetiségi célú előirányzatokból nyújtott támogatások feltételrendszeréről és elszámolásának rendjéről szóló 428/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet – a továbbiakban: Rendelet - (módosította a 287/2014.(XI. 20) Korm. rendeletet) 2. § (1) bekezdése alapján a költségvetési évben megalakult és legkésőbb a költségvetési év november 15-éig a törzskönyvi nyilvántartásba bejegyzett és fizetési számlával rendelkező települési nemzetiségi önkormányzat és területi nemzetiségi önkormányzat a képviselő-testület, közgyűlés alakuló ülését követő hónap első napjától működési költségvetési támogatásra jogosult. (A 2014-ben újonnan megalakult nemzetiségi önkormányzatok száma 344 települési és 5 területi nemzetiségi önkormányzat, ebből 283 roma települési önkormányzat.)

- országosan 20 helyen országos roma közhasznú munkaerő-kölcsönző hálózat,
- roma kisgyermekkorai fejlesztés intézményhálózat, roma közoktatási intézmények hálózat,
- roma pedagógiai szakmai szolgáltató intézet, valamint
- roma közigazgatási hálózat létrehozására került sor.

A program keretében 43 fő roma közhasznú munkaerő-kölcsönző, 1 215 fő kisgyermekkorai, közoktatási és szakképzési, 206 roma közigazgatási hálózati munkatárs képzése történt meg.

VI.3. Erősíteni kell a média pozitív szemléletformáló szerepét a roma és hátrányos helyzetű emberek médiaszakemberekké képzésével és médiában való foglalkoztatásával, médiatartalmak előállításába történő bevonásukkal.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság elnökének felkérésével a Miniszterelnökséget vezető miniszter	az EFOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos

Az intézkedés célja a hátrányos helyzetben, mélyszegénységben élők, romákról a társadalomban élő előítéletek és sztereotípiák megváltoztatása, a kölcsönös szemléletformálás segítése. Eredményként várjuk a mélyszegénységben élők, romák médiában való (előítélet-mentes) megjelenésének növekedését, a társadalmi előítéletek csökkenését.

Az előzményeket tekintve az Európai Bizottság Magyarországi Képviselője, az Európai Parlament Tájékoztatási Irodája és a Külügyminisztérium együttműködésében az Európai Bizottság finanszírozásában az ún. Igazgatási Partnerség (Management Partnership) keretében 2012 márciusától októberig 10 fiatal roma újságíró vett részt abban a programban, melynek során a Független Média Központ segítségével az Európai Unióról és a társadalmi integrációról bővítették ismereteiket, s közben fél évig mértékadó országos médiumokban folytattak szakmai gyakorlatot. A projekt eredményeként az újságíróknak közel 200 cikke/beszámolója jelent meg a hazai sajtóban. A képzést követően a résztvevők közül egy-egy fő a Magyar Televíziónál, a hír24-nél, a HVG-nél és a TFFÁT sajtóirodájában kapott munkát.

Magyarország Alaptörvényének XV. cikke deklarálja, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.” Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény ezt kiegészítve bevezetőjében kimondja, hogy az esélyegyenlőség előmozdítása elsősorban állami kötelezettség.

A fentebbi állami szerepvállalás jegyében működik a Család, Esélyteremtési és Önkéntes Házak hálózata. Az országos hálózatot 19 megyei és egy fővárosi esélyteremtési iroda alkotja. Ezek az esélyteremtési házak tevékenységükkel elősegítik a hátrányos helyzetű, diszkriminációval leggyakrabban sújtott csoportok társadalmi integrációját, a kormányzat e területhez kapcsolódó szakmapolitikai céljainak helyi szintű megvalósulását. Az esélyteremtési irodák legfontosabb feladatai közé tartozik a társadalmi szemléletformálás, amelyhez kapcsolódóan a hálózat egyik kiemelkedő programja az esélyörök szervezése és tartása óvodások, általános és középiskolások körében.

Az esélyörök arra szolgálnak, hogy irányított körülmények között hozzáértő szakemberek vezetésével tapasztalják meg a fiatalok, milyen megcímkezve lenni, milyen szembesülni a saját előítéletes véleményükkel, sztereotip gondolkodásukkal. Egy tanév során meggyéenként esélyörök általában körülbelül 20-25 alkalommal valósulnak meg a különböző települések iskoláiban 5-600 diákot érve el ezáltal. A hálózat egy év során érzékenyítő, toleranciaerősítő programjával megközelítőleg 10 000 gyermeket ér el.

A hálózat irodáiban lehetőség van arra, hogy az egyenlő bánásmód követelménye kapcsán sérelmet elszenvedők ügyfélfogadás keretében élhessenek hivatalos panasztételi lehetőségükkel.

VI.4. Biztosítani kell a TIOP 1.2.6. intézkedés keretében létrehozott Multifunkcionális Nemzetiségi - Roma Módszertani Oktatás és Kulturális Központ tevékenységi körének szélesítését.

Felelős:

emberi erőforrások minisztere

Határidő:

az EFOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos

Az EFOP-1.3.4 „Közös értékeink - sokszínű társadalom” c. konstrukció a TIOP 1.2.6. konstrukció keretében létrehozott Multifunkcionális Nemzetiségi – Roma Módszertani, Oktatási és Kulturális Központ tevékenységi körének kiszélesítését célozza: a nemzetiségi, etnikai identitás megőrzése, a kultúrák közötti párbeszéd erősítése és az eltérő identitással rendelkező társadalmi csoportok együttműködése érdekében interaktív programok kialakítása:

- a roma és más nemzetiségi csoportok/közösségek hagyományainak, szokásainak megismertetése, értékeinek összegyűjtése és bemutatása, ezt segítő programok és „pontok” kialakítása;
- a nemzetiségek, kisebbségi csoportok és a többségi társadalom közötti párbeszédet támogató programok; továbbá
- az eltérő kultúrák meg- és elismerését támogató tevékenységek érdekében.

Az intézkedés megvalósítása a tervek szerint zajlik, a 2016. évi hatályos ÉFK szerint a megjelenés ideje 2016. szeptember, számszerűsíthető eredmények 2017-ben várhatók.

Az előzményprojekt (TIOP 1.2.6.) keretében létrehozott Multifunkcionális Nemzetiségi – Roma Módszertani Oktatás és Kulturális Központ célja a kulturális, oktatási, módszertani és a művészeti sokszínűség előmozdítása az európai társadalmi örökségen belül, a fenntartható helyi közösségek támogatása és a társadalmi kohézió erősítése. A projektgazda képzésekkel, programokkal segíti a már fennálló intézmény hálózatának tagjait tevékenységük, céljaik sikeres elérése érdekében. A program további célja, hogy a kulturális, oktatási sokszínűség előmozdításán túl működő kapcsolatok épülhessenek ki az e területeken tevékenykedő szervezetek és a Központ között.

VI.5. Folytatni kell a roma kultúra megismertetését, roma kulturális események, roma kulturális tartalmak és termékek elérhetővé tételét szolgáló különféle programok támogatását.

Felelős:

emberi erőforrások minisztere

Határidő:

az EFOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos

Az intézkedés megvalósulását szolgálja a roma kulturális események megvalósításának, kulturális tartalmak és termékek elérhetővé tételének támogatását célzó, hazai forrásból évente kiírásra kerülő pályázat. A roma kultúra felelevenítése, a cigány nyelv ápolása és fejlesztése a hagyományok megőrzése, és átadása a fiatalabb korosztálynak mind azt a társadalmi folyamatot segíti elő, melyben az egészséges roma identitás kialakulhat, és létrejöhet egy a roma társadalom megismerését és befogadását támogató folyamat, szemlélet. A 2015 évi pályázat során az A) komponens tekintetében 37 pályázó támogatására került sor 11.520.000 Ft összegben, a B) komponens tekintetében 345 pályázat nyert 37.740.000 Ft-ot.

Nemzetiségi támogatások kapcsán kiemelt szempont a nemzetiségek önazonosságának megőrzése, anyanyelvük, történelmi hagyományaik, valamint szellemi és tárgyi emlékeik ápolása, országos vagy regionális jelentőségű, a kulturális autonómia, a nyelvi és kulturális identitás szempontjából meghatározó rendezvények szervezése.

Roma kulturális intézmények és szervezetek támogatása

A 2015. évi költségvetési források az EMET közreműködésével meghirdetett pályázatok és közvetlen nemzetiségi céltámogatások (egyedi döntések) útján kerültek felhasználásra.

Nemzetiségi támogatások - Pályázat lebonyolítása: 2015. január – február, döntés: március

Programok megvalósítása: 2015. január – december

Pályázati célok:

- Nemzetiségi kulturális kezdeményezések, programok költségvetési támogatása
- Nemzetiségi civil szervezetek működésének költségvetési támogatása
- Magyarországon megvalósuló nemzetiségi-, táborok megvalósításának támogatása
- Nemzetiségi pedagógus-továbbképzések megvalósításának támogatása

III. Pályázati úton nyújtott támogatások pályázati kategóriánként (EMET)		
<i>Pályázati kategória</i>	<i>Roma nemzetiséghez tartozó nyertes pályázók száma (db)</i>	<i>Támogatás összesen (Ft)</i>
Nemzetiségi civil szervezetek működési támogatása	118	36 400 000
Nemzetiségi kulturális kezdeményezések, programok támogatása	161	25 667 000
Nemzetiségi népszerűségi, művészeti, hagyományőrző és olvasó táborok támogatása	90	33 000 000
Nemzetiségi pedagógus továbbképzések támogatása	-	-
Összesen	369 db	95 067 000
II. Egyedi döntésen alapuló támogatások		
<i>Kedvezményezett</i>	<i>Támogatási cél</i>	<i>Támogatás összege (Ft)</i>
Országos Roma Önkormányzat	Országos Roma Könyvtár, Levél- és Dokumentumtár (könyvtári állomány folyamatos bővítése, szakorák szervezése, ORÖ honlapján könyvtári modul kialakítása, online felület fejlesztése)	4 000 000
Országos Roma Önkormányzat	Országos Roma Közérdekű Muzeális Gyűjtemény és Kiállítási Galéria (múzeumi állomány fejlesztése, utazó kiállítások szervezése, cigány származású hírességek arcképcsarnokának létrehozása)	4 000 000
Oktatási és Továbbképzési Központ Alapítvány	2015. évi működési támogatás	25 000 000
Országos Roma Önkormányzat	Roma Talentum Tábor	15 000 000
Országos Roma Önkormányzat	Tiszapüspöki Általános Iskola részleges felújítása (tartalomfejlesztés, épületbővítés, fűtés korszerűsítés, nyílászárók, nyelvvizsga központ fejlesztése)	16 000 000
Összesen	5 db	64 000 000

VI.6. A hátrányos helyzetűek, romák felzárkózásának támogatása és szolgáltatásokhoz való jobb hozzáféréseinek segítése érdekében biztosítani kell a társadalmi felzárkózás célkitűzéseinek, irányelveinek hangsúlyosabb megjelenését a kormányhivatalok és az önkormányzatok működésében, valamint a közzszolgálati munkában, illetve kiemelten a humánszolgáltatások területén.

Felelős:	Határidő:
Miniszterelnökséget vezető miniszter emberi erőforrások minisztere	folyamatos

A felzárkózási szempontok erősítése a kormányhivatalokban alintézkedés célja a hátrányos helyzetűek, romák felzárkózásának támogatása és szolgáltatásokhoz való jobb hozzáféréseinek segítése a társadalmi felzárkózás célkitűzéseinek, irányelveinek hangsúlyosabb megjelenítésével a kormányhivatalok működésében. A roma önkormányzatok képzése egyrészt a megyei kormányhivatalok szervezésében az EMMI Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkársága Nemzetiségi Főosztályának együttműködésével megvalósuló folyamatos feladat, mely a helyi és területi önkormányzatok, illetve nemzetiségi civil szervezetek szervezésében

VI.6.a

megvalósuló konferenciák, rendezvények során a nemzetiségi ügyekért felelős helyettes államtitkár és a Főosztály munkatársainak részvételével valósul meg.

A Megyei Kormányhivatalok együttműködése révén megvalósuló közeleti képzés során a nemzetiségi önkormányzatok minden megyében tájékoztatást kapnak az őket érintő jogszabályváltozásokról és költségvetési támogatásokról.

2015-ben az Államtitkárság munkatársai minden ilyen irányú felkérésnek eleget tettek és részt vettek a Kormányhivatalok és a nemzetiségi önkormányzatok, civil szervezetek által megszervezett képzéseken, így több mint 3000 fő kapott tájékoztatást.

A felzárkózási szempontok erősítése az önkormányzatoknál alintézkedés során az önkormányzatok működésében valósul meg a hátrányos helyzetűek, romák felzárkózásának támogatása és szolgáltatásokhoz való jobb hozzáféréseinek segítése a társadalmi felzárkózás célkitűzéseinek, irányelveinek hangsúlyosabb megjelenítésével.

VI.6.b

Mindkét alintézkedés során kapacitásfejlesztés, a felzárkózási referenci és roma referenci rendszer kialakítása/bővítése valósul meg együttesen 4,3 Mrd Ft KÖFOP forrásból.

A felzárkózási, esélyegyenlőségi szempontok a közszolgálati munkában alintézkedés megvalósítása a közszolgálati munkatársak képzése, kompetenciafejlesztése, érzékenyítő tréningek, felzárkózási/esélyegyenlőség elvű szemlélet elsajátítása és az azzal való azonosulás kialakítása eszközeivel történik. A tananyagfejlesztés, képzés, módszertani fejlesztés, tréningek, szakmai fórumok, szakmai támogató szolgáltatások, stb. feladatokra összesen 1,3 Mrd Ft áll rendelkezésre KÖFOP forrásból.

VI.6.c

VI.7. Az MNTFS II. elveinek és céljainak megvalósulása érdekében programokkal kell támogatni a humán és igazgatási szolgáltatások, valamint intézményi működési módok fejlesztését.

Felelős:

emberi erőforrások minisztere

Határidő:

az EFOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos

A humán és igazgatási szolgáltatások, valamint intézményi működési módok fejlesztése intézkedés célja az EU2020 Nemzeti Reform Program szegénységcsökkentési céljainak és a Magyar nemzeti társadalmi felzárkózási stratégia II. elveinek, céljainak érvényesülését szolgáló szakemberképzés, tananyagfejlesztés, módszertani munka támogatása. Az érintettekkel való együttműködést, az érintettek (szegénységben élők, roma közösségek, tapasztalati szakértők, stb.) bevonását szolgáló projekteket, illetve ezekhez kapcsolódó fejlesztési, módszertani munkát támogatja a program, mely KÖFOP forrásból valósul meg összesen 1,3 Mrd Ft támogatás felhasználásával.

Az érintettekkel való együttműködést, az érintettek bevonását, illetve ezekhez kapcsolódó fejlesztési, módszertani munka támogatását szolgáló intézkedés többek között a 2016-ban meghirdetésre kerülő EFOP-1.5.1 „Kísérleti program a leginkább elmaradott járások területi felzárkózása érdekében – végtelen lehetőség” c. 2 Mrd Ft keretösszegű konstrukció. A fejlesztés célja a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet alapján a legalacsonyabb komplex mutatóval rendelkező 5 járás területén modellprogram indítása az érintett területek további leszakadásának fékezése, megállítása, a járáson belüli fejlettségbeli különbségek csökkentése a helyi közösségek fejlesztésével, a lakosság életesélyeit, életminőségét, szolgáltatásokhoz való hozzáférést, mobilizációját, közösségi kapacitásainak aktivizálódását szolgáló beavatkozásokkal. A program végrehajtása során, folyamatos szakmai jelenlét biztosításán keresztül ki kell tapasztalni azokat a szakmai eljárásokat, módszereket, továbbadni érdemes megoldásokat és tudásokat, amelyek a területileg is koncentrálódó tömeges szegénység és következményeinek kezelésében előremutatóak, rendszerbe illeszthetőek, fenntarthatóak lehetnek. Ezt segíti a programvégrehajtás folyamatkísérése.

VI.8. Szükséges a fiatalok felelős, jogtudatos magatartásának támogatását célzó programok folytatása, kiterjesztése.

Felelős:

**belügyminiszter
emberi erőforrások minisztere**

Határidő:

folyamatos

Az intézkedés célja az iskolarendszerben elérhető vagy nem elérhető fiatalok jogkövető magatartási kultúrájának erősítése. A rendőrség évek óta működteti a célcsoport számára kidolgozott iskolai biztonságra nevelő programjait, illetve kidolgozásra került egy modellprogram, amelyet országossá szeretnénk kiterjeszteni úgy, hogy megkeressük az érdeklődő szervezeteket és számukra trénerképzés keretén belül átadjuk a modellprogram megvalósítása során szerzett tapasztalatainkat. A képzés végén a résztvevők multiplikátorként vezethetik be a programot saját intézményeikben.

A modellprogram a bűnmegelőzési programok elsődleges célcsoportját, azaz a gyermekeket és fiatalokat törekszik megszólítani, akik koruknál fogva könnyebben befolyásolhatóak mind pozitív, mind pedig negatív irányba. Erre tekintettel csökkenteni kell annak lehetőségét, hogy a fiatalok bűnelkövetővé, vagy áldozattá váljanak, éppen ezért a bűnmegelőzési programokat minél több gyermek számára elérhetővé kell tenni. Az iskolarendszerben elérhető gyerekek normakövető magatartását erősíti többek között a környezet is, amelyben szocializálódnak, valamint a pedagógusok és a kortársak pozitív példaként, motiváló erőként is jelen vannak. Az iskolákban felállított szabályrendszer, valamint a kötelező feladatok a normakövető magatartásra ösztönöznek, mindezek mellett pedig részesülnek iskolai bűnmegelőzési programokban is. A modellprogram azonban igyekszik elérni azokat is, akik az iskolarendszertől egyéb okok miatt kimaradnak. Esetükben kiemelten fontos olyan programok szervezése, amelyek a megfelelő értékeket közvetítik feléjük, ahol látnak és tapasztalnak pozitív példákat.

A meghatározott szempontok alapján kiválasztott modellprogram alapja a külföldön már több tíz éves gyakorlattal sikeresen használt élménypedagógia. A módszer alkalmazása lehetőséget teremt az oktatási és nevelési célok megvalósításában a személyiségfejlesztésre, a kooperatív tanulási technikák alkalmazására, az aktív állampolgárságra nevelésre, a rendszerező képesség, a logikus gondolkodás, a kritikai érzék, a véleményalkotási és lényeg kiemelési készség, a nyelvi intelligencia, a szóbeli és írásbeli megnyilatkozási képességek fejlesztésére.

A módszert világszerte széles körben alkalmazzák, a mentális egészség helyreállítására használják kábítószer- és alkoholbetegek körében. A módszerrel jelentős eredményeket érnek el a peremre szorult fiatalok segítésében, illetve a deviáns viselkedésük miatt marginalizálódott fiatalok beilleszkedését elősegítő programnak stratégiai része. Németországban a fiatalok bűnelkövetők számára lehetőség nyílt arra, hogy börtön helyett egy élménypedagógiai programban vegyenek részt. A kezdeményezés nagy sikereket könyvelhetett el, hiszen az érintett fiatalok körében elenyésző a visszaesők száma, és nem indult meg a börtönszocializáció sem.

A feladat végrehajtása érdekében fel kellett térképezni azon szakmai kört, akik – szükség esetén képzésüket követően – hatékonyan vehetnek részt a modellprogram kialakításában, megvalósításában, valamint terjesztésében.

Ennek eredményeként jött létre a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács (a továbbiakban: NBT) és a Szegényeket Támogató Alap Egri Alapítványa (a továbbiakban: SZETA) közötti együttműködés, melyben az NBT vállalta, hogy szakmai segítséget nyújt az MNTFS fenti céljainak megvalósítása érdekében végzett tevékenységhez, valamint biztosítja élménypedagógiai foglalkozások tartását, hozzájárulva az érintett gyerekek és fiatalok szociális kompetenciáinak fejlesztéséhez, a személyiségfejlesztéshez. A módszer átadásával támogatja kooperatív tanulási technikák alkalmazását, az aktív állampolgárságra nevelést, a rendszerező képesség, a logikus gondolkodás, a kritikai érzék, a véleményalkotási és lényeg kiemelési készség, a nyelvi intelligencia, a szóbeli és írásbeli megnyilatkozási képességek fejlesztését. Az együttműködés értelmében a SZETA a program végrehajtásához vállalta a helyszínt biztosítását, illetve a programokat népszerűsítését. Közös feladatként került meghatározásra azon szakmai kör feltérképezése, akiknek a programokba történő

bevonása lehetséges és szükség esetén elvégzik azok képzését (pl. önkéntesek, kortárs-segítők, pedagógusok, szociális munkások, trénerok, rendőrök, stb.), akik a modellprogram kialakításában és megvalósításában, valamint terjesztésében részt vesznek.

A Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács szakértői a tesztidőszakban végrehajtották a modellprogramban szereplő tematika elméleti és gyakorlati elemeit. A Tarnamérán szervezett roma kisebbségi táborban, közel 80 fő vett részt a 2014. április és június között zajló foglalkozásokon. A modellezés célja volt, hogy annak tükrében kerülhessen sor az esetleges módosításokra a hatékonyság fokozásának érdekében. A trénerok megvizsgálták a módszert, hogy az valóban alkalmas lehet-e arra, hogy növelje a fiatalok sikerességét, ezáltal magabiztosságát, mely – az új szemléletű megközelítés szerint – jelentősen hozzájárulhat az áldozattá illetve elkövetővé válásuk elkerüléséhez. Ami annál is inkább fontos, mivel az elrettentés nem megfelelő módszer a fiatalkori bűnmegelőzésben.

A Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács 2015. évben 2 alkalommal 40 fő, 2016-ban 1 alkalommal 14 fő részvételével tartott élménypedagógiai trénerképzést. Az évente két alkalommal megtartott trénerképzés a SZETA szakemberein túl országos szinten szólítja meg a pedagógusokat, gyermekvédelmi és ifjúságvédelemmel foglalkozó szakembereket, akik a modellprogram elemeit alkalmazva hozzájárulnak minél több gyermek eléréséhez.

VI.9. A turisztikai fejlesztések keretében lehetőséget kell teremteni a roma kultúra megjelenítésére, népszerűsítésére, értékékként való elismertetésére.

Felelős:	Határidő:
nemzetgazdasági miniszter	folyamatos

Az intézkedés a turisztikai szolgáltatások olyan irányú fejlesztését valósítja meg, mely lehetőséget teremt a roma kultúra megjelenítésére, népszerűsítésére, értékékként való elismertetésére. A több ágazatot is érintő intézkedés megvalósítása további egyeztetéseket igényel.

VI.10. A helyi közösségek megerősítésére közösségfejlesztési programokat kell indítani, biztosítani kell ezek módszertani támogatását, a kulturális szakemberek gyakorlatorientált szakmai továbbképzését, felkészítését az eltérő szociokulturális háttérű személyek és csoportok részére tervezett integrációs programok megvalósítása érdekében. Szükséges a közművelődési intézményrendszer társadalmi felzárkózással, közösségfejlesztéssel kapcsolatos szerepvállalásának megerősítése a jogi szabályozás eszközével.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	az EFOP tervidőszak ütemezésének megfelelően, folyamatos

A Cselekvő közösségek - Aktív közösségi szerepvállalás alintézkedés tekintetében az Emberi Erőforrás Operatív Program (EFOP) keretében került kiírásra az EFOP-1.3.1-15 „Cselekvő közösségek - aktív közösségi szerepvállalás” kiemelt program. A programot három kulturális háttérintézmény valósítja meg: a Szabadtéri Néprajzi Múzeum keretében működő Múzeumi Oktatási és Képzési Központ, mint a konzorcium vezetője, továbbá a Nemzeti Művelődési Intézet és az Országos Széchényi Könyvtár keretében működő Könyvtári Intézet, mint konzorciumi partnerek.

A „Cselekvő közösségek” program célja, hogy szakmai-módszertani támogatással, azaz folyamatos helyszíni tanácsadással, mentorálással, képzésekkel, módszertani útmutató kiadványokkal és honlapokkal – és még számos egyéb módon – nyújtson segítséget a helyi (települési, településrészi) közösségfejlesztési folyamatokhoz. A program célja továbbá, hogy a kulturális intézmények felkészítése

- működésük társadalmosítására, azaz olyan jellegű működésre, mikor az intézményeket használó közösségek részt vesznek az intézmény tevékenységének meghatározásában, megvalósításában és értékelésében, továbbá
- a közösségfejlesztési folyamatok és önkéntes programok eredményeinek fenntartására és további, a közösségek fejlesztését célzó tevékenységek megvalósítására.

A fenti célokra, 3 éves időtartamra 3 Mrd Ft áll majd rendelkezésre. A program keretében, illetve eredményeként legalább 300 település részesül a közösségfejlesztési folyamatait eredményesebbé tevő szakmai-módszertani támogatásban.

A Cselekvő közösségek program szorosan kapcsolódik a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program TOP-5.2.1-15 és TOP-6.9.1-15 azonosító jelű, „A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok” elnevezésű, 2016 augusztusában és októberében megjelenő felhívásaihoz: a program e kiírásokra nyertes pályázatokat benyújtók számára szakmai-módszertani támogatást nyújt majd.

A két program – azaz a TOP közösségfejlesztési pályázati programja és az EFOP-ból finanszírozandó „Cselekvő közösségek” – jelentősége abban rejlik, hogy hozzájárulnak a közösségek és ezeken keresztül az egyének önálló cselekvési szándékának és képességének erősítéséhez, így segítve elő, hogy minél többek alkotó szerepre leljenek lakóhelyük közösségében, megerősödjön a lakóhelyükért, annak közösségéért és ezen keresztül a társadalom egészéért érzett felelősségük, azaz minél többek lakosok helyett polgárok legyenek.

A kulturális szakemberek gyakorlatorientált felkészítése alintézkedés

A szakemberek képzésének egyik meghatározó kerete az előző pontban említett Cselekvő közösségek program: a program megvalósításának 3 éve alatt legalább 300 szakember képzése valósul meg. A képzési programok az eltérő szociokulturális háttérű személyek és csoportok részére tervezett integrációs programok megszervezésére és megvalósítására is felkészítik a kulturális szakembereket. Mindezt annak érdekében, hogy a programokba bevont személyek a közösségi élmény során ténylegesen megismerhessék egymást, együttműködés alakulhasson ki közöttük, feloldódhassanak a közösségi és társadalmi konfliktusok, melyek által fejlődhet a közösség, illetve új közösségek jöhetnek létre.

Kulturális szakemberek gyakorlatorientált felkészítésének másik meghatározó eleme a kulturális szakemberek szervezett képzési rendszeréről, követelményeiről és a képzés finanszírozásáról szóló 1/2000. (I. 14.) NKÖM rendelet alapján akkreditált képzések. Az e képzéseken való részvétel lehetőségének biztosítása érdekében – a Kormány által az Országgyűlés számára beterjesztett költségvetési törvény-tervezet értelmében – 2017-től 120 millió Ft áll rendelkezésre az EMMI költségvetésében. A kulturális szakemberek képzési rendszerén belül – többek között – az alábbi, integrációs célú, tartalmú képzések találhatóak:

- A hátrányos helyzetűek bevonása - Esélyegyenlőségi alapismeretek
- Kistelepülések erőforrásai és rejtett értékei a közösségfejlesztésben
- Közösségi művelődés civil terekben: közösségfejlesztés és közösségszervezés
- Kulturális közösségszervezés alapjai
- Kulturális közösségszervező koordinátor
- Kulturális közösségi munkás
- Közösségi munkás
- Kulturális vidékfejlesztés
- Ifjúsági közösségszervezés
- Közösségépítő tréning
- Esélyegyenlőség a szervezetekben
- Kulturális kapcsolatteremtés

A közművelődési intézményrendszer a társadalmi felzárkózásért és közösségfejlesztésért alintézkedés

A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény közösségi művelődést érintő tartalmának módosítása munkálatai 2015-ben megkezdődtek, a módosítás szakmai koncepciója elkészült. A törvényt módosítás várható időpontja 2016 ősze.

VI.10.c

A törvényt módosítás eredményeként a közösségi művelődés intézmény- és szervezetrendszere tevékenységének középpontjába a közösségfejlesztés funkció kerül. A közösségi művelődés funkcióinak, a közfeladat tartalmának megújítása során megjelenik, illetve megerősödik a szociális és esélyteremtési tevékenység.

Jogszabályi garanciái lesznek a közösségi művelődési közszolgáltatások területi különbségeket kiegyenlítő differenciált megszervezésének. A helyi szükségletekhez és igényekhez jobban illeszkedő módon működnek majd a közösségi művelődési intézmények.

A tervezett módosítás ahhoz a célhoz is hozzájárul, hogy a kulturális politika és az igazgatás eszközeivel biztosítsuk: mindenki találkozhasson kulturális értékekkel, és mindenkinek legyen lehetősége részt venni a kulturális értékteremtésben. Alapvető cél annak biztosítása, hogy mindenki számára, minden egyes településen (azaz a leghátrányosabb helyzetű, a legkisebb lélekszámú településen is) ténylegesen, azaz fizikailag és térítésmentesen hozzáférhetőek legyenek a közösségi művelődési közszolgáltatások, elsődlegesen a közösségi színtér és a művelődő közösségek tevékenységét segítő, szakmailag támogató szakember.

VI.11. El kell végezni a szegénységgel és a hátrányos helyzetben élő csoportokkal, valamint a roma/cigány nemzetiséggel, a roma/cigány holokauszttal kapcsolatos tankönyvi és tantervi tartalmak felülvizsgálatát az érintett civil szervezetek és kutatók bevonásával.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere	folyamatos

Az emberi erőforrások minisztere kezdeményezésére és támogatásával a Szociális Ügyekért és Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság valamint az Oktatókutató és Fejlesztő Intézet (OFI) egy, a tankönyvek tartalmait elemző új munkabizottság összehívásáról döntött.

A munkabizottság feladata áttekinteni az Oktatókutató és Fejlesztő Intézet kiadásában megjelenő tankönyveket a tekintetben, hogy azokban miként jelennek meg a cigány/roma közösségekhez/társadalomhoz kapcsolható tartalmak. A munka részeként készülhetnek el azok a javaslatok, melyek a kötetek esetleges kiegészítésekre, jövőbeni módosításokra vonatkoznak.

A munkabizottság tagjai:

- Daróczi Ágnes – a Cigányságkutató Intézet - Romano Instituto Alapítvány vezetője;
- Dr. Orsós Anna – a PTE BTK Neveléstudományi Intézet Romológia és Nevelésszociológia Tanszékének tanszékvezetője;
- Czeglédi Mihály – a Tiszapüspöki Általános Iskola igazgatója;
- Takács Géza – az Új Pedagógiai Szemle főszerkesztője, az OFI munkatársa;
- Dr. Dobszay Ambrus – az OFI Tanterv- és Követelményfejlesztési Központjának vezetője.

VI.12. A prostitúció és emberkereskedelem áldozatává válás folyamatainak megismerésére kutatások, megelőzésére felvilágosító programok szükségesek.

Felelős:	Határidő:
emberi erőforrások minisztere belügyminiszter	folyamatos

Az EMMI támogatásával 2012-ben indult el egy, a 14-18 éves korosztályt megcélzó, kapcsolati erőszak és emberkereskedelem témájú prevenciós pilot projekt, melynek célja az áldozattá válás

megelőzése. A program eddig körülbelül 3000 diákot ért el. A program országos kiterjesztése folyamatos. A program közvetlen megvalósítója a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet. Fejezeti kezelésű előirányzatról (20/20/3, 20/30/25/5) a prevenciós program eddig összesen 11,1 millió forintos támogatást kapott.

VI.13. Szükséges az emberkereskedelemmel kapcsolatos hatékony megelőzés és tudatformálás, felvilágosítás, tudatosságnövelés és az áldozattá válás megelőzése, különösen a többszörösen is hátrányos helyzetű roma, migráns, illetve nemzetközi védelemben részesített nők érdekében.

Felelős:

**emberi erőforrások minisztere
belügyminiszter**

Határidő:

folyamatos

Az intézkedés célja az emberkereskedelemmel kapcsolatos hatékony megelőzés és tudatformálás, a krízisközpontok férőhelyszámának növelése, a dolgozók továbbképzése. Az illetékes szakágazat tájékoztatása szerint az intézkedéshez jelenleg nincs kapcsolódó program.

VII. A stratégia megvalósításának koordinációját szolgáló intézkedések

Az MNTFS intézkedési terve 12, a Stratégia koordinációjával kapcsolatos konkrét intézkedést tartalmaz, melyek a Stratégia nyomonkövetési rendszerének működtetését és karbantartását, a statisztikai adatgyűjtések és döntéstámogató megoldások fejlesztését, a közfoglalkoztatás nyomonkövetését, a helyi esélyegyenlőségi programok támogatását tűzik ki célul. Az NTFS intézkedési tervében nevesített intézkedéseken kívül további intézkedések is szolgálják a célokat.

Az intézkedések előrehaladását a következő táblázat tartalmazza:

Intézkedés kódja	Intézkedés rövid címe	Előrehaladás
VII.1	A stratégia nyomonkövetési rendszerének karbantartása, fejlesztése, az indikátor rendszer rendszeres adatfrissítése	B
VII.2	Statisztikai adatgyűjtések fejlesztése	B
VII.3	Létre kell hozni egy Országos Szegregációs Adatbázist	E
VII.4	Magyarország szegénységtérképének létrehozása	F
VII.5	A stratégiában foglalt célok megvalósulását segítő programok értékeléséhez kapcsolódóan a jó gyakorlatok gyűjtése és terjesztése	B
VII.6	A közfoglalkoztatástól elvárt célok megvalósulásának nyomonkövetése	B
VII.7	Felzárkózást Segítő Gazdasági Fórum	A
VII.8	TFCTB határterületi munkacsoportjai létrehozása és működtetése	B
VII.9.a	Helyi esélyegyenlőség-elvű programok szakmai támogatása (kiemelt projekt)	B
VII.9.b	A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia helyi megvalósítása, a települések helyi esélyegyenlőségi programjainak támogatása	B
VII.10	A HEP-ek szabályozási környezete továbbfejlesztése	B
VII.11	Transznacionális együttműködés a romák felzárkózásának elősegítése érdekében	B
VII.12	Nemzetiségi, etnikai adatgyűjtések fejlesztése	A

A	Megvalósult
B	A megvalósítás terv szerint halad
C	Megvalósítása késik a tervezetthez képest
D	Megvalósult módosított tartalommal
E	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, az új terveknel jobb ütemben
F	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, az új tervek szerint zajlik
G	Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, késik az új tervekhez képest
H	A tervek szerint később, nem a jelen intézkedési terv keretében kerül megvalósításra
I	Teljes egészében törlésre került

VII.1. Gondoskodni kell a stratégia nyomonkövetési rendszerének karbantartásáról, fejlesztéséről, az indikátor rendszer rendszeres adatfrissítéséről. Ennek érdekében az EU2020 Nemzeti Reform Program szegénység csökkentési céljainak és az MNTFS II. elveinek, céljainak szakmapolitikai fejlesztésekben való érvényesülését segítő, a tervezést, monitorozást szolgáló adatfelvételekre, társadalomtudományi kutatásokra, módszertani fejlesztésekre, az értékelést, bizonyíték alapú szakpolitika-alkotást szolgáló projektek támogatására van szükség. Fejleszteni kell a stratégia beavatkozásaihoz, illetve az ellátások, szolgáltatások átalakításaihoz kapcsolódó beválás- és hatásvizsgálatok rendszerét.

Felelős:

emberi erőforrások minisztere

Határidő:

folyamatos

Európai Unió TA forrás (TÁMOP-7.2.1-11/K-2014-0001) tette lehetővé az intézkedés megvalósulását szolgáló együttműködést a Világbankkal. A 2015 folyamán létrejött módszertani tartalmak segítik a társadalmi befogadási intézkedések hatásainak monitorozását annak érdekében, hogy minél inkább célzottak és hatékonyak legyenek a beavatkozások. A fejlesztés során kialakult az intézkedések hatásait legjobban mutató, helyi szintű, rendszeresen gyűjtött indikátorok adatbázisa, megvalósult a társadalmi befogadás eredményei és hatásai mindenki számára érthető térképes bemutatása, s javaslatok fogalmazódtak meg a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (HEP-ek) továbbfejlesztésének (ld. tervezés, megvalósítás és nyomonkövetés) és hatásos helyi megvalósításának lehetőségeire vonatkozóan. A módszertani eredmények hazai (szakemberek, helyi érdekeltek, döntéshozók körében) és nemzetközi (hasonló témákkal érintett környező országok) disszeminációja folyamatban van.

Szintén az említett TA pályázat keretében 2015-ben tanulmány készült a természetben nyújtott szociális szolgáltatások lehetséges finanszírozási modelljeinek vizsgálatáról, célja néhány természetben nyújtott szociális szolgáltatás esetében négy EU tagország esetében a szociális szolgáltatási rendszerek, a szolgáltatások működésének érdekeltégi és felelősségi rendszerei, a finanszírozási alapok és gyakorlatok valamint a szakmai minősítés/értékelés módszerei ismertetése. Az elkészült anyag felhasználásra kerül a szociális szolgáltatások megújítása során. Szintén ugyanezen forrást igénybe véve készült átfogó ismertetés a felzárkózási stratégia célterületein futó fejlesztési programokban a roma résztvevők számának becslésére vonatkozó statisztikai eljárások témájában.

Indokoltá vált a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2012-ben a TÁRKI által kidolgozott indikátorrendszer felülvizsgálata, hiszen már annak kialakításakor nyilvánvaló volt, hogy szükség van további fejlesztésekre az indikátorok pontos definiálása terén, megoldandó a statisztikai validálás, biztosítandó a javasolt indikátorrendszer adatokkal való teljes feltöltése és a gyakorlati tapasztalatok alapján az indikátorrendszer esetleges korrekciója. A KSH a rendelkezésre álló statisztikai adatok figyelembe vételével elvégezte az indikátorrendszer felülvizsgálatát, javaslatot tett a módosításokra, melyek igazodnak az MNTFS céljaihoz, s támaszkodnak a KSH által a közelmúltban az etnikai adatok hozzáférhetőségét célzó fejlesztések eredményeire. Az átalakított indikátorrendszer a 2013–2014. évekre vonatkozó adatokkal, a megváltozott mutatókhoz kapcsolódó metainformációkkal újult meg. A fejlesztések során megvalósult a szociális és gyermekvédelmi ellátást nyújtó intézmények, valamint a pénzben és természetben nyújtott ellátások települési összesített adatainak integrálása a Szociális Ágazati Információs Rendszerbe.

VII.2. Fejleszteni kell a szegénységben és kirekesztettségben élők életkörülményeit vizsgáló, meghatározó jelentőségű nagymintás statisztikai felméréseket annak érdekében, hogy vizsgálható legyen a szegénység továbbörökítésének kérdése, illetve a beavatkozási lehetőségek.

Felelős:	Határidő:
Miniszterelnökséget vezető miniszter a Központi Statisztikai Hivatal bevonásával	folyamatos

Az intézkedés célja a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők életkörülményeit, valamint a különböző hátrányos helyzetű csoportok ellátásait vizsgáló KSH adatgyűjtések fejlesztése. Ennek része a nemzetiségi kérdés további adatgyűjtésekre való kiterjesztése, a szegénység továbbörökítésének vizsgálata, a beavatkozás lehetőségeinek feltárása, az intézkedések célzottságának és eredményeinek nyomonkövetése. Az intézkedés megvalósítása során tett lépések:

- 2014-ben sor került a nemzetiségi hovatartozás (önbevallás) kérdésének beillesztésére a MEF (utolsó hullám) és a HKÉF (éves) és az ELEF felvételeknél.
- 2015-ben a MEF esetében valamennyi (6) hullámban bevezetésre került a nemzetiségi hovatartozás (önbevallás) kérdése, így a teljes sokaságra rendelkezésre áll.
- 2015-től megvalósult a HKÉF módszertani fejlesztése a területi dimenzió bővítésével (megyei szint), valamint a tartós szegénység vizsgálatának szélesítésével (6 éves panel)

VII.3. Létre kell hozni az Országos Szegregációs Adatbázist, mely tartalmazza a szegregációval érintett területek térképes ábrázolását is településenként.

Felelős:	Határidő:
Miniszterelnökséget vezető miniszter a Központi Statisztikai Hivatal bevonásával	a források rendelkezésre állásától számított egy év

A KSH által kialakítandó Országos Szegregációs Adatbázis azon kisebb területek, lakónegyedek lehatárolását jelenti, ahol tömegesen laknak alacsony iskolai végzettségű és munkajövedelemmel nem rendelkező emberek. A szegregációval érintett területek térképes ábrázolása, az ún. szegregátum térkép, 2016-ban valósul meg a Lechner Tudásközpont által. Az intézkedés megvalósításának lépései:

- szegregációs módszertan elfogadása
- azon területek lehatárolása az egyes településeken, ahol tömegesen laknak alacsony iskolai végzettségűek és munkajövedelemmel nem rendelkezők
- a szegregációval érintett területek térképes ábrázolása településenként

Az adatállomány és a térképszelvények előállítására 2016 júniusáig megvalósult.

VII.4. A 2011. évi népszámlálás és a KSH Háztartási Költségvetési és Életkörülmény Adatfelvétele adatainak összekapcsolásával létre kell hozni Magyarország szegénységtérképét.

Felelős:	Határidő:
Miniszterelnökséget vezető miniszter a Központi Statisztikai Hivatal bevonásával	2016. március 31.

A szegénységtérkép létrehozása a 2011. évi népszámlálás és a KSH Háztartási Költségvetési és Életkörülmény Adatfelvétele (HKÉF) összekapcsolásával, a Világbank módszertana alapján valósul meg. Ennek segítségével meghatározhatók azon területek, ahol beavatkozásokra szükség van, továbbá mutatják a már megvalósult beavatkozások helyi szintű hatásait. 2015-ben megkezdődött a módszertani előkészítő munka és a modellépítés, de abban az évben források hiányában a szegénységtérkép nem jött létre. A szükséges források biztosításával a térkép 2016 végéig elkészül.

VII.5. A társadalmi felzárkózást segítő programok jó gyakorlatainak azonosítására, számbavételére, a tapasztalatok hasznosítását támogató nyilvánosságának megteremtésére megkezdett módszertani fejlesztéseket folytatni kell. Ki kell alakítani a jó gyakorlatok, bevált intézkedések széles körűen elérhető adattárát.

Felelős:

emberi erőforrások minisztere

Határidő:

2016. március 31.

A Világbank és az EMMI közös munkájának eredményeként elkészült a HEP-ek jó gyakorlatait összegyűjtő tanulmány *A befogadó növekedés elősegítése Magyarországon* címmel. A sokumentum elérhető a <http://www.worldbank.org/en/news/press-release/2016/05/24/targeted-investments-and-local-action-to-ensure-social-inclusion-for-hungarys-poorest> címen.

VII.6. A közfoglalkoztatás munkaerőpiacra gyakorolt hatásának méréséhez, valamint a szakpolitikai vezetésnek és a nyilvánosságnak szóló tájékoztatáshoz, a döntéshozatali szinttől a végrehajtás szintjéig terjedő, teljes körű szakmai információnyújtást biztosító egységes monitoring rendszert kell kialakítani.

Felelős:

**belügyminiszter
nemzetgazdasági miniszter
emberi erőforrások minisztere**

Határidő:

folyamatos

Az intézkedés tartalma a közfoglalkoztatástól elvárt célok megvalósulásának nyomonkövetése, célja az eszköz célzásának és eredményességének javítása. Ennek keretében megtörtént a Belügyi Tudományos Tanács Közfoglalkoztatási munkacsoportjának megalakítása, helyzetelemzés készítése és konferencia megrendezése „A közfoglalkoztatás aktuális kihívásai” címmel. Összeállítás készült a lehetséges kutatási témákról; kutatási források biztosítása esetén, a témajegyzéken szereplő kutatások megvalósítása.

A komplex monitoring rendszer kialakítása megkezdődött, ennek részeként a meglévő indikátorok alkalmazását is magába foglaló új indikátor rendszer került kialakításra, mely tartalmazza a teljesítmény indikátorokat is, s megtörtént ezek informatikai fejlesztése és bevezetése. A komplexitást biztosító visszacsatolási rendszer informatikai fejlesztése is folyamatban van, várhatóan 2016 első félévében elkészül.

Közfoglalkoztatással kapcsolatos tájékoztatás teljes körűvé tétele: a Belügyminisztérium 2015. március 20-án elindította tematikus weblapját, amely a közfoglalkoztatás rendszerét érintően széleskörű tájékoztatást nyújt közfoglalkoztatóknak és közfoglalkoztatottaknak egyaránt. A Közfoglalkoztatási portál a kormány.hu honlapcsalád részeként információkat szolgáltat a közfoglalkoztatás rendszeréről, beleértve annak létszámaira és költségeire vonatkozó adatait. Tájékoztatást ad az aktuális és tervezett programokról, összegyűjti a közfoglalkoztatással kapcsolatos híreket, eseményeket és kutatási eredményeket, valamint a képzésekre, szolgáltatásokra vonatkozó információkat. Mindezek mellett a portál lehetőséget biztosít a közfoglalkoztatás jó gyakorlatainak bemutatására és felhívja a figyelmet a közelgő nyilvános eseményekre – pl. közfoglalkoztatási vásárok – is. A honlapon megjelennek a Belügyminisztérium Közfoglalkoztatási és Vízügyi Helyettes Államtitkárságának közfoglalkoztatásra vonatkozó havi és éves adatai, valamint 2013-ig visszamenően folyamatosan frissül a közfoglalkoztatás főbb statisztikai adatainak havi időszora is.

A hazai és külföldi jó gyakorlatok gyűjtése: helyi sajátosságaikra építve a közfoglalkoztatási programokat több példamutató település is kiemelkedő minőségben végzi. A Belügyminisztérium 2012-től kezdődően 2 kiadványban gyűjtötte össze a közfoglalkoztatás jó gyakorlatait, amelyek a Közfoglalkoztatási portálon is olvashatóak. A portálon mindezek mellett külföldi jó gyakorlatok is megtalálhatóak, elsősorban a szociális szövetkezeteket érintően (spanyol példák).

VII.7. Létre kell hozni egy felzárkózást segítő gazdasági fórumot, melynek célja a gazdasági szereplők társadalmi felelősségvállalásának összekapcsolása az MNTFS II. végrehajtásával.

Felelős:

**emberi erőforrások minisztere
nemzetgazdasági miniszter**

Határidő:

2015. szeptember 30.

A Kormány 1548/2015. (VIII. 7.) Korm.határozatával döntött a Felzárkózást Segítő Gazdasági Fórum létrehozásáról. A Fórum 2016. január 14-én megtartotta alakuló ülését 45 vállalat képviselőjével. Határozattal megalakították a Felzárkózást Segítő Gazdasági Munkacsoportot, mely 2016. március 4-én tartotta első ülését. A Munkacsoport tagjai úgy döntöttek, hogy szekciókba tömörülnek a rendszeres munkacsoportos ülések között. Megalakult az Oktatási szekció, a Foglalkoztatási szekció, a Lakhatási és mobilitási szekció és az Egészségügyi szekció.

VII.8. A felzárkózás-politika horizontális szakpolitikaként való kezelésének erősítése érdekében a Társadalmi Felzárkózási és Cigányügyi Tárcaközi Bizottság keretében az ágazatközi koordinációt erősítő határterületi munkacsoportokat kell működtetni.

Felelős:

emberi erőforrások minisztere

Határidő:

folyamatos

Az MNTFS intézkedési terve, indikátorainak meghatározása is határterületi- ágazatközi munkacsoportok keretei között zajlott:

Ezen túl egyes kiemelt témákban szakmai gondolkodás zajlott olyan több ágazat részvételét igénylő határterületeken, mint pl.:

- Egészségügy
- Felsőoktatási esélyteremtés
- Foglalkoztatás
- Gyerek-jólét
- Roma kultúra, közösségfejlesztés
- Társadalmi felelősségvállalás

Ezekről jelen előterjesztéssel egyidejűleg kormány elé kerülő, a Társadalmi Felzárkózási- és Cigányügyi Tárcaközi Bizottság 2015. évi munkájáról szóló jelentés számol be részletesen.

VII.9. Támogatórendszert kell kialakítani, mely segíti a települési önkormányzatokat a helyi esélyegyenlőségi programok felülvizsgálatában és végrehajtásában. El kell végezni a helyi esélyegyenlőségi programok értékelését.

Felelős:

emberi erőforrások minisztere

Határidő:

**az esélyegyenlőségi programok értékelését
illetően 2016. március 31., a szakmai támogatás
tekintetében folyamatos**

Az ÁROP 1.1.16. Esélyegyenlőség-elvű fejlesztéspolitika kapacitásának biztosítása című projekt felkészítette az önkormányzati tisztviselőket a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésére, valamint a helyi szükségletekhez igazított intézkedések megfogalmazására és megvalósítására annak érdekében, hogy a településeken élő támogatandó társadalmi csoportok - kiemelt figyelemmel a mélyszegénységben élőkre, romákra, gyermekekre, fogyatékkal élő személyekre, nőkre valamint az idősekre – helyzete, életminősége javuljon. A kiemelt projekt eredményeképpen 2014. december végéig elkészült 3155 önkormányzati HEP, és megtörtént 4380 önkormányzati tisztviselő képzése, továbbá országsszerte szemléletformáló programok valósultak meg. A jelentés készítésének idején az esélyegyenlőségi mentorok száma 50 (plusz 50 fő mentorasszisztens), a helyi esélyegyenlőségi programokban foglalt intézkedések éves megvalósítását segítő éves munkatervvek száma 400,

VII.9.a.

mintegy 3000 HEP felülvizsgálata készült el, s 2400-an végezték el az esélyteremtő szemlélet kialakítását célzó képzéseket, tréningeket.

A HEP-ek további fejlesztését célzó konstrukció tervezése folyamatban van.

Az esélyegyenlőség növelése céljából jött létre az ÁROP 1.A.3. pályázati lehetőség is, amely a járási szintű programok, a Járási Esélyteremtő Programtervek (JEP) mentén segítette a HEP-ek céljainak megvalósítását. 83 nyertes pályázó kezdte meg a munkát 2015-ben. A járási szintű koordináció, összehangolt munkavégzés egyrészt hatékonyabbá teheti a programok intézkedési terveinek megvalósítását, másrészt segítheti a kisebb települések (500-400 fő alatti települések) igényérvényesítő képességének növelését. A projektek megvalósításának eredményeképpen, többek között, számos járási szintű esélyteremtési kerekasztal megbeszélés zajlott le, amelyeken az állami intézményeken kívül az egyházak, civil szervezetek, és a piaci szereplők is aktívan részt vettek. Az esélyteremtési kerekasztalok eredményeképpen jöttek létre a Járási Esélyteremtő Programtervek (JEP). A JEP-eket a pályázat útmutatójában foglaltaknak megfelelően, a Türr István Képző és Kutató Intézet honlapján is nyilvánosságra hozta.

VII.9.b

VII.10. A hatályos helyi esélyegyenlőségi programok értékelési tapasztalatai alapján tovább kell fejleszteni a HEP szabályozási környezetét, valamint a HEP intézkedési tervek összehangolását és végrehajtását segítő járási szintű koordináció rendszerét.

Felelős:

emberi erőforrások minisztere

Határidő:

2016. június 15.

Előkészítő munka zajlott, ennek keretében a Világbank és az EMMI közös munkájának eredményeként megszülettek a *Számok mögött az ember. Kézikönyv a helyi esélyegyenlőségi programok hatékony megvalósításához*, illetve *Az inkluzív növekedés elősegítése Magyarországon. A társadalmi felzárkóztatást elősegítő helyi szintű beavatkozások tervezési és végrehajtási keretrendszerének javítását célzó iránymutatások* című tanulmányok. A dokumentumok elérhetők a <http://www.worldbank.org/en/news/press-release/2016/05/24/targeted-investments-and-local-action-to-ensure-social-inclusion-for-hungarys-poorest> címen.

VII.11. Programokkal kell támogatni az Európai Roma Keretstratégiát megvalósító tagállamok, valamint a Kárpát-medencei romák felzárkózásának elősegítése érdekében az érintett országok (különösen a V4 tagországok) együttműködését, tapasztalatcseréjét.

Felelős:

emberi erőforrások minisztere

Határidő:

folyamatos

EFOP transznacionális programjai között tervezet projekt. Várható indulása 2017.

VII.12. A felzárkózást szolgáló beavatkozások, fejlesztések hatékonyságának, eredményességének javítása, az intézkedések célzása érdekében fejleszteni kell az etnikai, nemzetiségi adatgyűjtés statisztikai eszközeit.

Felelős:

**emberi erőforrások minisztere
Miniszterelnökséget vezető miniszter a
Központi Statisztikai Hivatal bevonásával**

Határidő:

folyamatos

A Miniszterelnökség a Szociális Ügyekért és Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság szakértőivel együttműködve alakította ki az uniós programokban résztvevő személyek személyi kérdőívének az önkéntes nemzetiségi hovatartozásra vonatkozó kérdését. Az az egyeztetés nyomán – a KSH nagymintás adatfelvételeiben alkalmazott kérdés formulának megfelelően – lehetővé teszi a kettős identitás vállalását. Ennek nyomán valamennyi bevonáson alapuló, a társadalmi felzárkózás

céljait szolgáló uniós fejlesztési programban módunk nyílik a résztvevők önkéntes bevalláson alapuló nemzetiségi identitásáról szóló adatgyűjtésre. Az adatokból információink lehetnek a roma népesség részvételének arányáról az egyes fejlesztési programokban.

4. Az intézkedések előrehaladása

Az intézkedések előrehaladásának összefoglaló értékelése

	Intézkedés kód	Intézkedés rövid cím	Előrehaladás
1	I.1.a	A családi és a munkahelyi feladatok összeegyeztetésének támogatása	B
2	I.1.b	A családi és a munkahelyi feladatok összeegyeztetésének támogatása	A
3	I.2	Koragyermekkorai intervenció megerősítése	B
4	I.3.a	Védőháló a családokért	G
5	I.3.b	Kisközösségek fejlesztése	F
6	I.4.a	Gyermekétkeztetés bővítése, kedvezményezett kör kiterjesztése	A
7	I.4.b	Szüneidei étkezés /élelmiszersegély biztosítása	A
8	I.4.c	Gyermekétkeztetés kedvezményezett körének kiterjesztése	A
9	I.5.a	A gyermekek veszélyeztetettségének korai felismerése, korai beavatkozás	C
10	I.5.b	Veszélyeztetett gyermekek családban tartásának elősegítése, szakellátásba kerülésük megelőzése	C
11	I.5.c	A szülői attitűd és képességek fejlesztése.	C
12	I.6.a	A gyermekbántalmazás minden formájának visszaszorítása	C
13	I.6.b	A gyermekbántalmazás minden formájának visszaszorítása	C
14	I.6.c	A veszélyeztetett és családjukból kiemelt gyermekek egészséges lelki fejlődése	C
15	I.7	Roma nevelőszülők képzése, az ellátásra szoruló roma gyermekek megfelelő elhelyezése	C
16	I.8.a	Integrált térségi gyerekprogramok támogatása a kedvezményezett járásokban	B
17	I.8.b	Integrált térségi és Biztos Kezdet gyerekprogramok támogatása	B
18	I.8.c	Gyermekek esélyeit növelő helyi/térségi projektek szakmai-módszertani támogatása	B
19	I.9.a	Kistélepüléseken élő gyerekek esélyeinek növelése	B
20	I.9.b	Kistélepüléseken élő gyerekek esélyeinek növelését szolgáló programokhoz kapcsolódó infrastrukturális háttér biztosítása	B
21	I.10.a	Biztos kezdet szolgáltatások fejlesztése	B
22	I.10.b	Biztos Kezdet Gyerekházak további működtetése	B
23	I.11	A gyermekjóléti és a családsegítő szolgáltatások áttekintése	B
24	I.12.a	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság belépési feltételeinek módosítása	B
25	I.12.b	A hátrányos helyzet fogalmának és szabályozásának áttekintése	B
26	II.1.a	A hátrányos helyzetű gyermekek 3 éves kortól történő óvodába járásának infrastrukturális és személyi feltételeinek megteremtése	B
27	II.1.b	A hátrányos helyzetű gyermekek 3 éves kortól történő óvodába járásának infrastrukturális és személyi feltételeinek megteremtése	C
28	II.2	HHH gyermekek óvodába utazásának megoldása	B
29	II.3.a	A hátrányos helyzetű gyermekek 3 éves kortól történő óvodába járásának módszertani támogatása komplex programokkal	G
30	II.3.b	A hátrányos helyzetű gyermekek 3 éves kortól történő óvodába járásának módszertani támogatása komplex programokkal	C
31	II.3.c	A hátrányos helyzetű gyermekek 3 éves kortól történő óvodába járásának módszertani támogatása komplex programokkal	G
32	II.4	A köznevelés hátránykompenzáló képességének növelése	G
33	II.5	A pedagógus életpálya modellben elismerhető legyen a hátrányos helyzetű	A

		tanulók nevelése	
34	II.6.a	Befogadó nevelés gyakorlatának erősítése, szakmai támogatása, alulteljesítő intézmények komplex fejlesztése	C
35	II.6.b	Az oktatás hátránykompenzációs szerepének javítása	C
36	II.6.c	A korai iskolaelhagyás megelőzését célzó program a szakképzésben	C
37	II.7.a	A korai iskolaelhagyás megelőzését szolgáló intézkedések	G
38	II.7.b	Roma lányok felzárkózásának segítése	F
39	II.8	A SNI tanulók minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek biztosítása	C
40	II.9.a	HH helyzetű és roma tanulók iskolai sikerességét elősegítő programok működtetése, továbbfejlesztése	C
41	II.9.b	Az Arany János Kollégiumi Program, az Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Program és az Arany János Tehetséggondozó Program továbbfejlesztése	B
42	II.9.c	Tanoda programok támogatása	B
43	II.9.d	Második Esély Típusú fejlesztések	G
44	II.9.e	Kortárs segítői mentorhálózat kialakítása	C
45	II.9.f	Szakképzési tanulmányi ösztöndíj	B
46	II.10.a	Pedagógusok felkészítése a befogadó nevelési gyakorlat alkalmazására, elősegítésére	B
47	II.10.b	Pedagógusok felkészítése a befogadó nevelési gyakorlat alkalmazására, elősegítésére	B
48	II.11	Iskolai szociális munka bevezetése	C
49	II.12	A pedagógusképző intézmények és a HH gyerekeket eredményesen nevelő köznevelési intézmények/tanodák közötti együttműködés ösztönzése	B
50	II.13.a	Hátrányos helyzetű, kiemelten roma hallgatók diplomaszerezésének támogatása	B
51	II.13.b	Hátrányos helyzetű, kiemelten roma hallgatók diplomaszerezésének támogatása	A
52	II.14	A hallgatói ösztöndíj és juttatásrendszer általános reformja	C
53	II.15.a	Hátrányos helyzetű fiatalok egészséges életmódját elősegítő program	B
54	II.15.b	Hátrányos helyzetű fiatalok diák- és szabadidősportban való részvételének támogatása.	B
55	II.16.a	Tehetséggondozás a HHH, illetve roma gyermekek, tanulók körében	B
56	II.16.b	Tehetséggondozás a HHH, illetve roma gyermekek, tanulók körében	B
57	II.16.c	Tehetséggondozás a HHH, illetve roma gyermekek, tanulók körében	B
58	II.16.d	Tehetséggondozás a HHH, illetve roma gyermekek, tanulók körében	B
59	II.17	Az egész életre kiterjedő tanulás támogatása	B
60	II.18	A gyermekek teljes iskolai életútjának követésére alkalmas informatikai rendszer megteremtése	C
61	II.19	Meg kell vizsgálni az iskolai hátrányokat befolyásoló intézményi körülményeket	B
62	III.1.a	A társadalmi vállalkozások, szociális szövetkezetek már kialakult hálózatának bővítése, a meglévők további támogatása	B
63	III.1.b	Közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szövetkezetek kialakítása	B
64	III.2	Bővíteni kell a hátrányos helyzetűek munkalehetőségeit.	B
65	III.3	Szociális földprogramok folytatása, fejlesztése	F
66	III.4	Nyílt munkaerőpiacra történő visszakерülés növelése a közfoglalkoztatásban	A
67	III.5	Erősíteni kell a közfoglalkoztatás célzottságát	A
68	III.6	Munkahelyvédelmi Akcióterv	B
69	III.7	Ifjúsági Garancia munkaerő-piaci program	B
70	III.8	Hátrányos helyzetűek aktív munkaerő-piaci programja	B

71	III.9	Alacsony iskolai végzettségűek és közfoglalkoztatottak képzési programja	C
72	III.10	Munka és magánélet összeegyeztetését szolgáló projektek	B
73	III.11	Munkaerő-piaci kompetenciák fejlesztése	B
74	III.12	A munkaképes korú népesség digitális kompetenciáinak fejlesztése	B
75	III.13.a	Nő az esély – képzés	C
76	III.13.b	Nő az esély – foglalkoztatás	C
77	III.13.c	A roma lányok szakmatanulási lehetőségeinek vizsgálata	C
78	III.14	"Aktívan a tudásért"	B
79	III.15.a	Hátrányos helyzetű emberek, romák munkalehetőségeinek bővítése a szociális gazdaság eszközeivel	B
80	III.15.b	Romák szociális gazdaságban való részvételének erősítése.	B
81	III.15.c	Új modellek, innovatív megoldások kialakítása és bevezetése	B
82	III.16	Visszatérítendő támogatások nyújtása hátrányos helyzetű személyek és vállalkozások számára	B
83	III.17	Hátrányos helyzetűek foglalkoztatása állami beruházásokban	B
84	III.18	Közbeszerzési szabályok áttekintése	B
85	III.19	A munkaerő mobilitásának támogatása	C
86	III.20	Gazdaságfejlesztési programokkal kell támogatni az alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatását	C
87	IV.1	Az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés javítása	B
88	IV.2	Egyéni és közösségi életmódváltó programok, az egészségfejlesztéssel kapcsolatos üzenetek eljuttatása a HH lakosság részére	B
89	IV.3	A teljes körű iskolai egészségfejlesztés kiépítésének érdekében egészségfejlesztési programokat kell indítani a közoktatási intézményekben, különös tekintettel a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokat veszélyeztető egészségügyi rizikófaktorokra, problémákra.	B
90	IV.4	A hátrányos helyzetű szülők és fejlesztendő járásokban dolgozó szakemberek számára korszerű gyermek-egészségügyi ismeretek átadása	B
91	IV.5	Ösztönözni kell a szoptatást támogató programokban való részvételt	B
92	IV.6	Javítani kell a szenvedélybetegségek megelőzését célzó programok és beavatkozások igénybevételét	C
93	IV.7	Dohányzás leszokás támogatása	B
94	IV.8	A területi különbségekből eredő, az egészségben megmutatkozó egyenlőtlenségek feltárása	B
95	IV.9	A választható humán papillomavírus (HPV) elleni oltás térítésmentes elérhetővé tétele minden, az érintett korosztályba tartozó lány számára	B
96	IV.10	Hiánypótló képzés megvalósítása az egészségügyi szakképzésben	A
97	V.1.a	Integrált területi programok emberi erőforrás-fejlesztést célzó beavatkozásai	B
98	V.1.b	Integrált területi beruházások megvalósításának támogatása a fejlesztendő járásokban	B
99	V.2.a	Települési leszakadási folyamatok megállítása	B
100	V.2.b	Települési leszakadási folyamatok megállítása	B
101	V.3	Célzott programot kell indítani az elnéptelenedő falvak leszakadási folyamatainak megakadályozása érdekében	B
102	V.4.a	Mélyszegény, leszakadt települések felzárkózásának elindítása	B
103	V.4.b	Mélyszegény, leszakadt települések felzárkózási esélyeinek megteremtése	B
104	V.5.a	Szegregált élethelyzetek felszámolása komplex programokkal (komplex telepprogramok humán elemei)	B
105	V.5.b	Szegregált élethelyzetek felszámolását segítő infrastrukturális beruházások (komplex telepprogramok lakhatási elemei)	B

106	V.5.c	Szegregátumok, vadtelepek felszámolása az egészséges, biztonságos lakhatás érdekében	A
107	V.5.d	Szociális városrehabilitáció (ERFA)	B
108	V.5.e	Szociális városrehabilitáció (ESZA)	B
109	V.6	Szegregált élethelyzetek felszámolását segítő központi program (kiemelt projekt)	B
110	V.7	Innovatív programokat kell kidolgozni a mélyszegénységben élő emberek integrációjának támogatására	A
111	V.8	Közlekedési fejlesztése hh területeken	C
112	VI.1.a	Hátrányos helyzetű emberek, romák aktív társadalmi szerepvállalása	A
113	VI.1.b	Roma nők társadalmi szerepvállalásának megerősítése	B
114	VI.2	Roma mentorhálózat fejlesztése	C
115	VI.3	Társadalmi szemléletformálás a média bevonásával	B
116	VI.4	"Közös értékeink-sokszínű társadalom" (Nemzetiségek, kiemelten romák és a többségi társadalom közötti párbeszéd előmozdítása).	F
117	VI.5	„Élő történelem” – a Magyarországon élő – kiemelten roma - nemzetiségek történetének, kultúrájának, jelenének bemutatása	A
118	VI.6.a	A felzárkózási szempontok erősítése a kormányhivatalokban	A
119	VI.6.b	A felzárkózási szempontok erősítése az önkormányzatoknál	B
120	VI.6.c	Felzárkózási, esélyegyenlőségi szempontok a közszolgálati munkában	B
121	VI.7	A humán és igazgatási szolgáltatások, valamint intézményi működési módok fejlesztése	B
122	VI.8	Az iskolarendszerben elérhető/ nem elérhető fiatalok jogkövető magatartási kultúrájának erősítése	B
123	VI.9	Turisztikai szolgáltatások fejlesztése	B
124	VI.10.a	Cselekvő közösségek - Aktív közösségi szerepvállalás	B
125	VI.10.b	Kulturális szakemberek gyakorlatorientált felkészítése	B
126	VI.10.c	A közművelődési intézményrendszer a társadalmi felzárkózásért és közösségfejlesztésért	B
127	VI.11	A roma/cigány nemzetiséggel, a roma/cigány holokauszttal kapcsolatos tankönyvi és tantervi tartalmak felülvizsgálata	B
128	VI.12	A prostitúció és emberkereskedelem áldozatává válás folyamatainak kutatása, és felvilágosító programok szervezése	C
129	VI.13	Az emberkereskedelemmel kapcsolatos hatékony megelőzés és tudatformálás	C
130	VII.1	A stratégia nyomonkövetési rendszerének karbantartása, fejlesztése, az indikátor rendszer rendszeres adatfrissítése	B
131	VII.2	Statisztikai adatgyűjtések fejlesztése	B
132	VII.3	Létre kell hozni egy Országos Szegregációs Adatbázist	E
133	VII.4	Magyarország szegénységtérképének létrehozása	F
134	VII.5	A stratégiában foglalt célok megvalósulását segítő programok értékeléséhez kapcsolódóan a jó gyakorlatok gyűjtése és terjesztése	B
135	VII.6	A közfoglalkoztatástól elvárt célok megvalósulásának nyomonkövetése	B
136	VII.7	Felzárkózást Segítő Gazdasági Fórum	A
137	VII.8	TFCTB határterületi munkacsoportjai létrehozása és működtetése	B
138	VII.9.a	Helyi esélyegyenlőségelvű programok szakmai támogatása (kiemelt projekt)	B
139	VII.9.b	A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia helyi megvalósítása, a települések helyi esélyegyenlőségi programjainak támogatása	B
140	VII.10	A HEP-ek szabályozási környezete továbbfejlesztése	B
141	VII.11	Transznacionális együttműködés a romák felzárkózásának elősegítése	B

		érdekében	
142	VII.12	Nemzetiségi, etnikai adatgyűjtések fejlesztése	A

- A** Megvalósult
- B** A megvalósítás terv szerint halad
- C** Megvalósítása késik a tervezetthez képest
- D** Megvalósult módosított tartalommal
- E** Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, az új terveknél jobb ütemben
- F** Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, az új tervek szerint zajlik
- G** Módosított tartalommal/menetrendben valósul meg, késik az új tervekhez képest
- H** A tervek szerint később, nem a jelen intézkedési terv keretében kerül megvalósításra
- I** Teljes egészében törlésre került

5. A Stratégia céljai és az intézkedési terv beavatkozásai

AZ MNTFS II. céljai	Kapcsolódó intézkedések száma
1. A szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élők arányának csökkentése, különös tekintettel a roma népességre.	-
1.1. A romák, tartósan rászorulók munkaerő-piaci integrációjának elősegítése, foglalkoztatottsági szintjük emelése.	-
1.1.1. A roma és a mélyszegénységben élő aktív korúak képzettségi szintjének emelése.	4
1.1.2. Gazdaság- és vállalkozásfejlesztés a hátrányos helyzetű, alacsony iskolai végzettségű emberek foglalkoztatása érdekében (elsődleges munkaerőpiacon a magas élők munkai igényű ágazatok, szociális gazdaság, atipikus foglalkoztatási formák).	14
1.1.3. A munkaerő-piaci integrációt támogató munkaügyi és szociális ellátások, szolgáltatások elérhetőségének, minőségének, hatékonyságának fejlesztése.	2
1.1.4. A közfoglalkoztatás mint a közösségért végzett értékteremtő munka rendszerének fejlesztése, bővítése, a lehetőség szerint személyre szabott közfoglalkoztatásnak a nyílt munkaerő-piacra való átmeneti jellege erősítése.	4
1.1.5. Az aktivitást erősítő, a munkavállalásra ösztönző segélyezési rendszer kialakítása.	-
1.1.6. A munkahely és a család összeegyeztetése az atipikus foglalkoztatási formák támogatásával.	1
1.1.7. A jövedelmi egyenlőtlenségek további növekedésének megakadályozása.	2
1.2. A gyermekszegénységet, mélyszegénységet és a roma népességet célzó szakpolitikák, beavatkozások tervezését, nyomon követését, értékelését szolgáló adminisztrációs és statisztikai adatforrások, információs rendszerek fejlesztése.	6
2. A szegénység, szociális kizáródás újratermelődésének megakadályozása.	3
2.1.1. A családokat érintő jóléti transzferek szinten tartása	1
2.1.2. A gyermekjóléti, gyermekvédelmi ellátások, szolgáltatások elérhetőségének, minőségének, hatékonyságának fejlesztése.	23
2.1.3. A fejlődési eltérések időben történő felismerése, kezelése, a korai képességgondozás, a koragyermekkorai nevelés, gondozás fejlesztése.	2
2.2. A roma és mélyszegénységben élő gyerekek oktatáshoz való hozzáféréseinek javítása.	14
2.3. Az iskolai lemorzsolódás csökkentése.	17
3. A társadalmi-gazdasági javakhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés javítása, a társadalmi összetartozás erősítése.	1
3.1. A lakhatási körülmények, a lakhatás biztonságának javítása, lakhatási lehetőségek bővítése (bérlakás).	3
3.2. A települési és térségi szegregáció csökkentése.	16
3.3. A romák, mélyszegénységben élők és gyermekek egészségi állapotának javítása, a születéskor várható élettartam növelése, valamint az egészségügyi ellátórendszerhez való hozzáférésük javítása.	10
3.4. A társadalmi együttélés alapját jelentő bizalom erősítése, a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentése.	15
3.5. Az érintettek bevonása a programok tervezésébe, végrehajtásába, értékelésébe.	4
Intézkedések száma összesen	142